

Kertomus

HELSINGIN TYÖVÄEN-YHDISTYKSEN

toiminnasta

vuonna

1890.

7:mäs vaikutus-vuosi.

Helsingissä,
Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainossa,
1891.

Sisältö:

	Siv.
Alkeisoppijaksoja	1
Ammattientarkastuksen seuraukset	1
Ammattiyhdistysten keskuskomitea	1
Apurahaa	3
Apurahaa tilastollisia tutkimuksia varten	3
Arpajaiset	3
Johtokunta	3
Juhlatoimikunta v. 1888	4
Juhlatoimikunnan kertomus vaikutuksestansa v. 1890.	4
Järjestyssääntöjä	7
Järjestysvaliokunnan kertomus	7
Kansanpankki	8
Kaupunginvaltuusmiehet ja työväenyhdistys	9
Kaupunginvaltuusmiesten vaali ja työmiehet	9
Kertomus työväenliikkeen vaiheista v. 1890	10
Keskustelu-aineiksi yleiseen työväenkokoukseen	10
Kirjallisuutta	10
Kirjansitojain ammattiosaston vuosikertomus vuodelta 1890	10
Kirjanpainajain sunnuntailepo	14
Kirjasto	14
Kokouksia	14
Koululasten toimittaminen kesäksi maalle	14
Korkeimman äänimäärän rajoittaminen valtiopäivämies- ja kunnallisissa vaaleissa	15
Krokettipeli	15
Kunnianosotus senatori L. Mechelinille	15
Kutsutuita jäseniä	18
Käsityö-osaston vuosikertomus v. 1890	18
Lahjoja	19
Laulukunnan kertomus	19
Leipuriammattiosaston kertomus toiminnastaan v. 1890	21
Luentoja	26
Lukusali	26
Läkki-, Pelti- ja Vaskiseppäyhdistyksen kertomus v. 1890	26
Maalarien ammattiyhdistyksen vuosikertomus v. 1890	30
Mekanillisen ammattiosaston kertomus toiminnastansa v. 1890.	34
Museoiden ja kokoelmien aukipitäminen sunnuntaisin	38
Neulojatarten ammattiosaston vuosikertomus vuodelta 1890	38
Neuvoja ja apua kunnallistaksoitusta koskeissa asioissa	42
Neuvoja ja ohjeita	42

Opetuskomitean kertomus vuodelta 1890	42
Paikanvälitystoimisto	42
Postisäästömerkkejä	42
Professori J. R. Danielsson	42
Prokuratori A. B. von Weissenberg	43
Päihdyttäviä juomia koskeva laisäädäntö	43
Pääsy yhdistyksen huoneistoon	43
Päätös jäävi-asiaassa	44
Rahastonhoitajan toimi	44
Rakennus-asia	44
Ravintolanpitäjä	44
Ruotsinkielisen Keskusteluseuran kertomus vuodelta 1890	44
Ruotsalainen työväenkokous Tukholmassa v. 1890	45
Sanomalehdistön suhde työväenyhdistykseen	46
Sihterin toimi	46
Suomenkielisen puhuja- ja keskusteluseuran vuosikertomus vuodelta 1890	46
Suuntarien ammattiyhdistyksen vuosikertomus v. 1890	48
Sääntöjä	50
Säästöpankkiliikettä työväenyhdistyksessä	50
Tilastokomitea	50
Teollisuushallituksen kiertokirje $\frac{8}{6}$ p:ltä 1885	58
Teollisuudenharjoittajain kokous Waasassa	58
Terveystenhoitoyhdistys	58
Tupakkatehtaalaisten ammattiosasto	58
Työmiehet työpajain tarkastajina	59
Työpalkat, työaika, työväen toivomukset	59
Työväensuojelulaki selityksineen ja siihen kuuluvine asetuksineen	59
Työväenvakuutus-asia	59
Uunintekijäin ammattiosaston vuosikertomus vuodelta 1890	59
Uusia osastoja	66
Vanhuudenvakuutus-asia	66
Vapaapäivien viettäminen	66
Virallisen ammattiyhdistyksen ja työväenyhdistyksen väli	67
Vuosikertomuksen leviäminen	67
Yhdistyksen huoneisto	67
Yhdistyksen omaisuuden tarkastus	68
Yleinen sairas- ja hautausapurahasto	68
Yleinen suomalainen työväenkokous v. 1891	68
Loppukatsaus	69
Tilientarkastus-kertomus	72
Helsingin Työväenyhdistyksen virkailijat v. 1890	77
Liite	81

Sääntöjen määräyksen mukaan antaa Johtokunta täten seuraavan kertomuksen yhdistyksen vaikutuksesta:

Alkeisoppijaksoja. Katso opetuskomitean kertomusta.

Ammattientarkastuksen seuraukset. Johtokunta on kehottanut ammattiyhdistysten keskuskomiteaa siinä edustettujen yhdistysten jäsenten kautta keräämään tietoja ammattientarkastuksen vaikutuksista, siten saattaaksensa ilmi mitä hyötyä ammattientarkastuksesta on ollut, ja edistääksensä siinä mahdollisesti löytyvien puutteellisuuksien poistamista.

Ammattiyhdistysten keskuskomitea, joka tänäkin vuonna on pitänyt kokouksensa yhdistyksen huoneistossa, on antanut seuraavan kertomuksen:

Vuosikertomus Helsingin Ammattiyhdistysten keskuskomitean toiminnasta vuonna 1890. Sääntöjen määräyksen mukaan antaa toimikunta täten seuraavan kertomuksen komitean vaikutuksesta:

Vuosikokouksessa Helmikuun 2 p:nä valittiin toimikuntaan uudelleen hrat *K. Lindroth* 6 äänellä, *A. Malm* 7, *F. M. Orrela* 7 ja *T. v. Schrowe* 6 äänellä sekä hra *V. Sohlmanin* sijaan hra *E. Järvelin*. Toimikunnan perustavassa kokouksessa Helmikuun 14 p:nä valittiin puheenjohtajaksi hra *A. Malm*, kirjuriksi *T. v. Schrowe* sekä rahastonhoitajaksi *F. M. Orrela*, vaan koska *A. Malm* oli eronnut komiteasta ja toimikunnasta, niin toimitettiin yhden jäsenen vaali Malmin sijalle kuukauskokouksessa Elokuun 6 p:nä ja valituksi tuli *J. Ollila*. Puheenjohtajaksi valitsi toimikunta kokouksessaan 6 p:nä Elokuuta *K. Lindroth'in*. Toimikunta on vuoden kuluessa pitänyt 4 kokousta. Niitten kertojen luku, joina kukin jäsen on ollut saapuvilla on: *Lindroth* 4, *Malm* 2, *Orrela* 2, *Schrowe* 4 ja *Järvelin* 2.

Kuukauskokouksia on pidetty 8, joissa on ollut käsiteltävinä seuraavat asiat:

Miten voitaisiin saada vankilain kilpailu puutoissa poistetuksi? Asiasta tarkempaa selkoa ottamaan valittiin komitea, johon jäseninä kuuluvat hrat *A. Holst*, *M. Juselius* ja *J. Salmi*, joilta ei kuitenkaan vielä ole saatu lausuntoa.

Työtodistuskirjain pakollisesta käyttämisestä ja niihin merkittävistä vapaapäivistä hyväksyttiin Käsityö- ja tehdasyhdistyksen ehdotus.

Helsingin syysmarkkinain lakkauttamisesta. Markkinat katsottiin tarpeettomiksi, paitsi kalakauppa.

Mitä olisi tehtävä sen ikävän epäkohdan poistamiseksi että valtiokin huonompana työnsaantiaikana eroittaa joukottain työväkeä. Komitean jäsenet olivat sitä mieltä ettei valtio enempää kuin yksityisenkään voi pitää työntekijöitä silloin kuin ei ole työtä. Kuitenkin lausuttiin toivomuksena, että tällaista eroittamista olisi vältettävä niin paljon kuin mahdollista.

Oppilaitten muuntelevaisuudesta toiselta työnantajalta toiselle on pyydetty kaikkien ammattiyhdistysten lausuntoa, jota ei vielä kuitenkaan ole kaikilta saatu.

Eikö olisi suotava että uunintekijäinkin työväellä olisi jonkunmoinen oppiaika? Lähetettiin uunintekijäin ammattiosastolle lausunnon saamista varten.

Ruokarahain antamisesta oppilaille pyydettiin myöskin kaikkien ammattiyhdistysten lausuntoa, jota ei vielä ole kaikilta saatu.

Kysymys normaalityöpäivästä on myöskin jätetty kaikkien ammattiyhdistysten keskusteltavaksi. Kirjallisia vastauksia on saatu ainoastaan Maalarien- ja Uunintekijäin ammattiyhdistyksiltä, niin että lopullista päätöstä ei vielä ole voitu tehdä.

Niitten kertojen luku, joina kukin edustaja on ottanut osaa kokouksiin, on: Työv.-yhd. Mekanillisen ammattiosaston edustajat A. Holst 7 ja K. Lindroth 5, Työv.-yhd. Uunintekijäin ammattiosaston edustajat A. Malm 3 ja Nummelin 2, Työv.-yhd. Leipuriammattiosaston ed. T. v. Schrowe 8, Työv.-yhd. Kirjansitojain ammattiosaston ed. K. G. Fors 3 ja I. O. Wickström 4, Työv.-yhd. Neuojain ammattiyhd. ed. Fanny Lindstedt 3, Punseppäin ammattiyhdistyksen ed. E. Järvelin 5 ja J. Lehtinen 2, Suntariyhdistyksen ed. J. Ollila 6 ja I. Salmi 7, Maalariammattiyhd. ed. F. M. Orrela 6 ja K. A. Sinnes 8, Läksi-, Pelti- ja Vaskiseppäin ammattiyhd. ed. G. W. Sohlberg 5 ja G. Janbunen 8, Räättäliammattiyhd. ed. Jokela 3 ja J. Juselius 1.

Komiteaan on lähettäneet edusmiehiään tänä vuonna seuraavat yhdistykset, jotka eivät vielä ennen ole sitä tehneet, nimittäin Kirjansitojain ja Neuojain ammattiosastot.

Ammattiyhdistysten keskuskomitean tilientarkastajain kertomus v. 1890.

Tuloja:

Säästö viime tilistä	<i>Smc.</i>	5: 57
14 Edustajan vuosimakso à 3 m.	"	42: —
3 Edustajan $1\frac{1}{2}$ vuosimakso à 1 m. 50 p.	"	4: 50
Yhteensä <i>Smc.</i>		52: 07

Menoja:

Sanomalehti-ilmoituksiin	<i>Smf.</i> 22: 05
Kokoonkutsumusliput	" 7: —
Pöytäkirja ja 1 vastakirja	" 3: 85
Kirjeenkuoria ja postimerkkiä	" 3: 65
Säästö ensi tiliin	" 15: 52

Yhteensä *Smf.* 52: 07

Helsingissä, Tammikuun 20 p:nä 1891.

F. M. Orrela.

Ylläolevat tilit ovat allekirjoittaneet tarkastaneet ja hmoanneet oikeiksi, jonka vuoksi ehdotamme johtokunnalle ja rahastonhoitajalle tilipäästön.

A. Holsti.

G. Janhunen.

Apurahaa on yhdistys pyytänyt vähittäinmyynti-yhtiön ja anniskeluosakeyhtiön voittovaroista, voidaksensa edelleenkin vaikutustansa häiriöttä jatkaa. Kaupunginvaltuusmiehet eivät myöntäneet yhdistyksen yleiselle rahastolle apua ensinkään. Anniskelu-osakeyhtiö sitä vastoin myönsi 2,000 mk. Ilman tätä apua olisi yhdistys joutunut rahapulaan, jonka seuraukset olisivat voineet käydä hyvinkin vaikeiksi. Työmiehet ovat sen vuoksi yhtiölle suuressa kiitollisuuden velassa.

Apurahaa tilastollisia tutkimuksia varten on keis. senati myöntänyt yhdistykselle 1,350 mk. Tilastokomitean tehtäväksi annettu laeva tutkimus tulee koskemaan työväen tuloja, menoja ja asuutosuhteita.

Arpajaiset. Vedoten muiden antamaan esimerkkiin ja arpajaisten tuottamaan voittoon, on työväenyhdistys luopunut entisestä päätöksestään ja melkoisella enemmistöllä antanut luvan arpajaisten pitämiseen yhdistyksen hyväksi.

Johtokunta. Tammik. 2 p. ilmoitti hra J. A. Snell luopuvansa sekä sihterin- että johtokunnanjäsenen toimesta. Vuosikokouksessa oli johtokunnanjäsenistä jalellä hrat V. v. Wright, J. Höilund, A. Hjelt, K. Lindroth ja G. W. Sohlberg. Vuosikokouksessa valittiin johtokuntaan hrat R. Hindström (75 äänellä), V. Pettersson (72 ään.), K. F. Numberg (71 ään.), K. Schwenzon (60 ään.) ja W. Ekman (47 ään.) Lähinnä ääniluvussa olivat J. Pehkonen (35 ään. ja V. Holmberg (3 ään.). Maalisk. 11 p:nä valittiin tehtailija V. v. Wright, 7 äänellä, puheenjohtajaksi, insinööri R. Hindström varapuheenjohtajaksi, 4 ään. Lähinnä ääniluvussa oli tohtori A. Hjelt, joka sai 3 ääntä. Toukok. 5 p. ilmoitti hra Numberg paikkakunnalta poismuuton vuoksi johtokunnasta eroavansa. Saman kuun 5 p:nä valittiin kirjapainotaituri J. Pehkonen sihteriksi ja kesäk.

2 p:nä, 85 äänellä, johtokunnanjäseneksi hra Numbergin sijaan. Lähinnä ääniluvussa oli hra J. F. Widemark, joka sai 18 ääntä. Lokak. 29 p. erosi, ajan puutteen vuoksi, toht. Hjelt johtokunnasta, ja Marrask. 10 p:nä hra Höilund, ilmoittaen syyksi sen ettei hän ymmärrä suomen kieltä. Saman kuun 16 p. valittiin heidän sijaansa viivoittaja A. Järvenpää ja työnjohtaja V. Lönnbohm. Lähinnä ääniluvussa olivat hrat M. Blomqvist ja E. Nordling. Vuoden kuluessa on johtokunta pitänyt 28 kokonsta, joissa puhetta on johtanut 1 kerran hra Pehkonen, muulloin puheenjohtaja. Kokouksia on pidetty Tammik. 3, Helmik. 3, Maalisk. 4, Huhtik. 1, Toukok. 4, Kesäk. 2, Heinäk. 1, Syysk. 3, Lokak. 2, Marrask. 1 ja Jouluk. 4 kertaa. Saapuvilla niissä ovat olleet v. Wright 27, Schwenzon 26, Lindroth 25, Höilund 20, Hindström 19, Sohlberg 16, Ekman 15, Pettersson 13, Hjelt ja Pehkonen 11, Järvenpää 5 ja Lönnbohm 4 kertaa.

Juhlatoimikunta v. 1888. Tästä juhlatomikunnasta huomattiin, että se säästön asemesta oli jälkeensä jättänyt tileissä mainitsemattomia melkoisia velkoja. Lausuen vakaan pabeksumisensa siitä tavasta millä tämä toimikunta oli kirjanpitosensa hoitanut, päätti kokous vuosikertomukseen merkittäväksi, että tähän toimikuntaan olivat kuuluneet konttorin-esimies *V. Westerlund*, esimiehenä, konttoristi *C. Göhle* nuor., varaesimiehenä ja kasörinä, kelloseppämestari *J. F. Widemark*, sihterinä, sekä kassanhoitajatar *H. Hazard*, konttoristit *A. Helenius* ja *W. Lagerberg*, arkkitehti *F. Mieriz* ja kauppaapulainen *Amanda Sandell* jäseninä. Neiti Hazard ilmoitti että hän, vaikka oli useasti pyytänyt, ei ollut saanut tietoja juhlatomikunnan raha-asioista, joiden hoidosta häntä siis ei voida pitää vastuunalaisena. Hra Helenius myös tahtoi päästä vapaaksi kaikesta edesvastauksesta koska hän oli ollut toimikunnassa ainoastaan lyhyen ajan.

Juhlatoimikunnan kertomus vaikutuksestansa v. 1890.

Edellisestä vuodesta oli toimikunnassa seuraavat jäsenet, nimittäin hrat O. Olander, V. Pettersson, A. Sundbäck, A. Helenius, F. Mieriz, M. Blomqvist, F. Forslund sekä neiti Hilda Hazard.

Kun hrat Olander, Sundbäck, Mieriz ja Blomqvist sittemmin erosivat valittiin heidän sijaansa hrat W. Hägerström, E. Forsbäck, U. Gallén ja neiti Anna Söderlund. Juhlatoimikunnan uudelleen perustantuessa valittiin hra Pettersson puheenjohtajaksi, hra Hägerström varapuheenjohtajaksi, neiti Hazard sihteriksi sekä hra Gallén kasöriksi. Hra Forsbäck ja neiti Söderlund valittiin kalustonhoitajiksi.

Niiden jublien, huvien ja huviretkien joukossa, joita huvitoimikunta vuoden kuluessa on toimeenpannut, lieene huvimatka Tukholmaan huomiota ansaitsevin, koska sen kautta ensinnäkin kaikki osanottajat saivat harvinnaisen tilaisuuden päästä hauskalle retkelle oman maan rajojen ulkopuolelle, maahan, jossa löytyy monta meille yhteistä

muistoa. Huvimatkalla oli vielä sekin hyvä puolensa että yhdistyksen laulukunta sai tilaisuutta Ruotsin pääkaupungissa koetella voimiansa paljon vaativan yleisön edessä. Kööri kunnostikin itseänsä niin että se saavutti yhdistykselle hyvän maineen ei ainoastaan kotimaassa vaan myöskin Ruotsissa.

Harvinaisella innolla johti köörin harjoituksia sen innokas johtaja maisteri E. Leander, ja harvinaisella innolla ja horjumattomalla yksimielisyydellä koettivat köörin jäsenet parastansa, jotta kööri voisi mahdollisimman hyvin harjaantuneena esiintyä.

Kesäkuun 23 p:nä lähdettiin retkelle „Wega“ nimisellä höyrylaivalla, jonka juhlatomikunta tätä tarkoitusta varten oli vuokrannut ja sisustanut, ja kaikin puolin hauskan matkan perästä saapivat huvimatkailijat juuri juhannuspäivän iltana matkansa perille.

Laivan laskettua rantaan, saapui lähetystö Tukholman työväenyhdistyksestä toivottamaan matkailijat tervetulleiksi ja kutsumaan juhlaan, joka suomalaisen lauluseuran tulon johdosta aiottiin pitää työväenyhdistyksen huoneistossa seuraavana päivänä. Samalla ilmoitettiin että Tukholman työväenyhdistyksen huoneisto oli avoinna lauluseuran harjoituksia varten milloin vain sitä halutaan. Klo 7 mainittuna iltana kokoontuivat lauluseura ynnä muut matkailijat juhlahuoneistoon, jossa kohteliaat isännät mitä ystävällisimmällä tavalla vastaanottivat suomalaiset vieraansa. Pubeita, sekä suorasanaisia, että runon muodossa, pidettiin useita vierasten kunniaksi ja se vieraanvараisuus ja ystävällisyys, joka tässä tilaisuudessa tuli juhlaan kutsuttujen huvimatkailijain osaksi, oli niin suuremmoista ja sydämmellistä, että se ei voinut olla jättämättä muistoja, joita juhlavieraat eivät milloinkaan voine unhottaa.

Heinäkuun 26 p:nä pidettiin aiotut laulajaiset Bernsin suuressa salissa, joka oli saapunut väkeä täpösen täyteen. Mieltymys nousi jokaisen laulun perästä. Kaikki laulut olivat toistamiseen laulettavat. Sanottiin ettei Bernsin salissa ole koskaan ennen niin myrskyisiä mieltymyksen osoituksia kuultu.

Heinäkuun 28 p:nä, joka oli lauantai, piti lauluseura laulajaiset Hasselbackeniassa. Vaikka ilma näytti sateiseksi muuttuvan, oli puistoon kuitenkin paljon väkeä saapunut. Mieltymys oli tässäkin tilaisuudessa suuri.

Laulajaisten päätyttyä kutsuttiin laulukunta sekä juhlatomikunta juhlaan, joka ruotsalaisen työväenkokouksen päättymisen johdosta pidettiin Tivolissa Eläintarhassa.

Sielläkin tuli suomalaisten osaksi sama ystävällisyys ja veljellinen kunnioitus. Juhlallisissa pubeissa tulkittiin ruotsalaisten Suomelle ja sen kansalle ystävällisiä tunteita.

Kun huvimatkailijat seuraavana päivänä astuivat laivaan lähteksensä kotimatalle, oli Blasieholmin laivasillalle kokoontunut suun-

naton väkijoukko. Tukholman yleinen lauluseura asettausi laivasillalle ja yksi laulu toisensa perästä kajahti ilmoille vuoroon ruotsalaisten, vuoroon suomalaisten puolelta. Jäähyväiset olivat mitä herttaisimmat.

Matka Hankoniemeen, jonne saavuttiin seuraavan päivän aamupuolella ei, tuulen ja merenkäynnin vuoksi, ollut erittäin miellyttävä. Hankoniemessä pidettiin laulajuiset. Väsymyksestä huolimatta meni laulu hyvin ja kiitollista yleisöä oli runsaasti laulajaisiin saapunut.

Kaikille, jotka Tukholman matkalla mukana olivat, jätti retki varmaankin mitä hauskimmat muistot. Vieraanvarainen vastaanotto, käynnit museoissa, juhlat ja elämä sekä suurkaupungin olot Ruotsin pääkaupungissa olivat omiansa tyydyttämään huvimatkailejoita. Lauluseuran jäsenten sievä ja kaikin puolin kiitettävä esiintyminen lisäsi myöskin retken hauskuutta.

Suurin ansio tämän lauluretken onnistumisesta tulee epäilemättä maisteri E. Leanderille, joka sen vuoksi ansaitsee sulimmat kiitokset taidolla ja sitkeydellä tekemästensä työstä lauluseuran johtajana.

Huvimatkaa toimeenpannessa pyysi juh latoimikunta avukseen tehtailija A. L. Hartvallin, jota juh latoimikunnan on kiittäminen monesta hyvästä neuvosta ja monesta neuvokkaisuudesta ja taitoa osoittavasta toimenpiteestä.

Juh latoimikunta on vuoden kuluessa toimeenpannut yhden joulun ja lastenjuhlan, 4 iltamaa, 2 konserttia, yhden kansanhuvit Hesperiasa sekä huviretken Tukholmaan ja Loviisaan. Kaikenlaisten huvien paljouden vuoksi eivät nämä ole tuottaneet niin hyvää taloudellista tulosta kuin odottaa voitiin, sillä osanottajia ei ollut tarpeeksi. Sen osoittaa myöskin seuraava taulu:

Yleiskatsaus juh latoimikunnan toimintaan Tammik. 1 p:stä Jouluk. 31 p:ään v. 1890.

		Tuloja.		Menoja.		Voittoa.		Tappioa.	
		<i>Smk.</i>	<i>rk.</i>	<i>Smk.</i>	<i>rk.</i>	<i>Smk.</i>	<i>rk.</i>	<i>Smk.</i>	<i>rk.</i>
5/1	p. Joulun- ja lastenjuhla	1,423	—	1,097	78	325	22		
2/2	" Iltama	435	—	237	16	197	84		
9/3	" Iltama vuosikokouks.			35	70			35	70
30/3	" Iltama	202	—	246	91			44	91
20/4	" Konsertti	200	50	172	97	27	53		
22/6	" Konsertti	198	50	217	09			18	59
23/8	" Huvimatka Tukholmaan	5,004	76	5,118	—			113	24
13/8	" Huvim. Loviisaan	729	—	456	37	272	63		
14/6	" Huvit Hesperiasa	1,616	45	1,453	60	162	85		
28/10	" Iltama	378	50	243	92	134	58		
<i>Smk.</i>		10,187	71	9,729	50	1,120	65	212	44
Saldo "				908	21			908	21
		<i>Smk.</i> 10,187		71		<i>Smk.</i> 1,120		65	

	<i>Ans.</i>	<i>ml.</i>		<i>Ans.</i>	<i>ml.</i>
Säästöä yllämainituista huveista	908	21	Menoja pianosta	18	—
Tuloja pianon vuokr. . . .	15	—	„ kalustoon	61	50
Myydystä kapineista	10	—	„ lauluseur. ylläp. . . .	1,011	47
Konto pro diverse	—	98	Satunnaisia menoja	65	30
Säästö vuodelta 1889	328	42	Säästöä Tammik. 1891 . . .	106	26
<i>Ans.</i>	1,262	53	<i>Ans.</i>	1,262	53

Helsingissä, Joulukuun 31 p:nä 1890.

Uno Gallén.

Järjestyssääntöjä on täydennetty m. m. senlaisella määräyksellä, että jos joku yhdistyksen jäsenistä rikkoo järjestystä yhdistyksen huveissa, on hänelle pöytäkirjan otteella ilmoitettava, että jos hän vast'edes käytöksellään muistutukseen syytä antaa, tulee kysymys hänen erottamisestansa yhdistyksestä nostettavaksi ja että yhdistykseen kuulumattomista henkilöistä, jotka huveissa sopimattomasti käyttäytyvät pidettäköön luetteloa, alköönkä heitä enään huveihin laskettako.

Järjestysvaliokunnan kertomus. Vuosikokouksessa Maalisk. 9 p. oli valiokunnan jäsenistä järeillä hrat M. Lindfors, M. L. Lindblad, D. Stenbacka, F. Numberg, K. F. Lodman ja T. Kytö. Eronneiden sijaan valittiin rakennusmestarit G. Keinänen, G. F. Willandt ja V. Lönnbohm, seppä K. Hj. Hammar, nunintekijä A. Malm ja leipuri K. F. Kumlander.

Kokouksessa Maalisk. 14 p:nä valittiin valiokunnan puheenjohtajaksi kirjapainotaituri M. Lindfors, v. puheenjohtajaksi rakennusmestari M. L. Lindblad ja kirjuriksi rakennusmestari V. Lönnbohm.

Vuoden kuluessa ovat toimestaan eronneet hrat Stenbacka, Malm, Kumlander ja Lönnbohm (viimemainittu tuli valituksi johtokuntaan). Eronneiden sijaan valittiin maalari F. M. Orrela, kirjansitoja G. Paulsson, leipuri T. A. v. Schrowe ja vaskiseppä G. Jannunen. Kirjuriksi valittiin, hra Lönnbohmin erottua hra Numberg,

Valiokunta on kokoontunut 41 kertaa, nim.: Tammikuussa 5, Helmik. 3, Maalisk. 4, Huhtik. 2, Toukok. 4, Kesäk. 1, Heinäk. 2, Elok. 3, Syysk. 4, Lokak. 5, Marrask. 4 ja Jouluk. 4 kertaa, joissa on hyväksytty 354 miestä ja 101 naista, eli yhteensä 455 henkilöä yhdistyksen jäseniksi. Neljä henkilöä on valiokunta hyljännyt.

Mitä järjestykseen yhdistyksessä tulee, niin on se yleensä ollut moitteeton. Kuitenkin on valiokunnan täytynyt muistuttaa epäkohdistakin. Kaksi kertaa on johtokunta kutsunut valiokunnan kanssansa yhteiseen kokoukseen, joissa neljälle henkilölle annettiin ankara varoitus, syytä että eivät olleet huoneistosta poistuneet määrättyyn aikaan, vaikka heitä oli käsketty, sekä tehtiin ehdotus yhden henki-

lön erottamisesta yhdistyksestä, rangaistukseksi siitä että hän oli tehnyt vastarintaa yhdistyksen järjestysmiehelle. Yhdistys hyväksyi yksimielisesti ehdotuksen.

Järjestysvaliokunta puolestaan julkilausuu hyväksyvänsä jäsenten käytöksen kuluneen vuoden ajalla.

Järjestysvaliokunnan puolesta:

M. Lindfors.

Fridolf Numberg.

Kansanpankki, joka on perustettu työväenyhdistyksen ehdotuksesta ja sen hyväksymäin periaatteiden mukaan, on kuten seuraavasta taulusta näkyy, saanut iloita hyvästä menestyksestä:

Kansanpankin tila v. 1889 ja 1890.

Aktiva:

	31/12. 1889.	30/12. 1890.
Kassa	73,397: 97.	43,302: 40.
Kotimaisia vekselejä	546,159: 70.	799,892: 37.
Ulkomaan "	53,604: 33.	186,953: 92.
Lainoja	28,275: —	344,360: —
Kassakreditiviä	60,215: —	222,750: —
Korrespondentteja ulkomaalla	50,394: 57.	— —
Obligatsioneja	40,133: 40.	137,164: 78.
Kupongeja ja ulkomaan rahaa	2,400: 62.	6,793: 99.
Kalusto	4,315: —	5,124: —
Järjestämiskustannuksia	9,396: 11.	11,218: 51.
Kustannuksia	5,727: 28.	24,384: 35.
Kaikenlaisia laskuja	48: 78.	— —
	<i>Summa</i> 874,067: 66.	1,781,944: 32.

Passiva:

	1889.	1890.
Maksettua osakepääomaa	298,700: —	302,475: —
Talletuksia	477,342: —	954,709: 50.
Juoksevilla tilillä	45,029: 08.	167,688: 60.
Säästökassaosakasten talletuksia	4,600: —	5,100: —
Säästökassa-talletuksia	26,839: 49.	75,019: 26.
Postilähetys-vekselejä	7,313: 31.	11,667: 19.
Korrespondentteja ulkomaalla	— —	158,895: 20.
Korrespondentteja omassa maassa	— —	50,000: —
Inkassovekseli-tili	34: 31.	— —
Korkoja ja provisioineja	14,209: 57.	52,181: 81.
Osakepääoman koroitusta	— —	22: 50.
Kaikenlaisia laskuja	— —	4,185: 26.
	<i>Summa</i> 874,067: 76.	1,781,944: 32

Vaikka pankkiin, kuten taulusta nähdään, on talletettu paljon rahoja, havaittiin että pankin varat eivät likimainkaan myöntäneet vekseli- ja lainausliikkeen laventamista tarpeen vaatimusten mukaan.

Sen vuoksi päätettiin lisätä osakepääoma 300 tuhannesta 700 tuhan-
teen markkaan, s. o. niin suureksi, että se säästökassa-osakasten tilille
talletettujen varojen kanssa yhteensä nonsee *miljonaan* markkaan. Tämän
kautta on pankki vahvistunut ja voipi entistä suuremmassa määrässä
vetää vierasta pääomaa liikkeesensä ja koska sanottavia lisäkustannuk-
sia ei seuranne, tuottaa verraten suuremman voiton.

Syystä että pankin konttori (Pohj. Esplanadikatu 37) on avoinna
sekä aamu- että iltapäivällä ja rahoja sitäpaitse vastaanotetaan asia-
miesten kautta (m. m. työväenyhdistyksessä) useissa eri paikoissa kau-
pungissa, on sellaisten tallettajain lukumäärä, jotka käyttävät pankkia
säästöpankkina päivä päivältä enentynyt. Ja seuraukset täten esiin-
tyvästä säästäväisyydestä eivät voi olla muuta kun hyvät, sillä säästä-
väisyydellä voipi, kuten useat esimerkit osoittavat, köyhäkin päästä
taloudellisesti itsenäiseen asemaan ja hankkia itsellensä hauskan kodin,
oman talon ja huolettomat vanhuuden päivät.

Tätä tulisi kaikkien työmiesten ajatella ja työmiesten vaimojen,
jotka pitääessään huolta jokapäiväisestä leivästä ja lasten kasvatuk-
sesta, usein saavat koettaa köyhyysen tuottamaa katkeruutta, pitäisi
kaikin voimin ponnistella säästäväisyyden levittämiseksi.

Kaupunginvaltuusmiehet ja työväenyhdistys. Sen joh-
dosta, että kaupunginvaltuusmiehet vähittäinmyyntiyhtiön voittovaroja
jakaessaan eivät antaneet yhdistyksen yleiselle rahastolle pyydettyä
apurahaa ja työväenopetusta varten ainoastaan riittämättömän summan,
teki yhdistys, nojautuen asian lähempään selvitykseen, seuraavan pää-
töksen:

*Katsoen siihen mitä ylempänä on esiintuotu lausuu työ-
väenyhdistys vakaan paheksumisensa sen johdosta että kaupun-
ginvaltuusmiehet, joko asian oikeasta laadusta anteeksiantamat-
toman tietämättömyytensä vuoksi taikka perusteettomassa nurja-
mielisyydessään yhdistystä kohtaan, ovat ratkaisseet yhdistyksen
raha-avun anomuksen tavalla, joka on saattanut yhdistyksen
pyrinnöillensä haitalliseen taloudelliseen ahdinkoon ja samalla
tehnyt mahdolltomaksi yhdistyksen opetustoiminnan häiriöttä jat-
kamisen.*

Kaupunginvaltuusmiesten vaali ja työmiehet. Mar-
rask. 16 p:nä teki yhdistys seuraavan päätöksen:

*„Toivossa että valitsijamiehet kummastakin puolueesta tun-
nustavat oikeutetuksi että myöskin lukuisa työväestö tulisi muu-
tamain, työväen oloille erityistä huomiota osoittaneiden henkilöi-
den kautta edustetuksi kaupungin valtuusmiehistössä, asettaa
yhdistys työväen-ehdokkaiksi kaupunginvaltuusmiesten vaalissa
seuraavat henkilöt;*

Tehtailija V. v. Wright,

„ G. W. Sohlberg,

Lehtori K. Göös.

Huomauttaen, että vaalilipussa tulee olla 16 nimeä, kehoittaa yhdistys kaikkia työväenyhdistyksiä näitä ehdokkaita kannattamaan.

Ruotsalainen puolue ei ottanut yhtäkään näistä ehdokastensa joukkoon ja suomalaisella puolueella ei tällä kertaa ollut ehdokaslistaa.

Vaalissa oli tosin ylempänä ensimmäisenä mainittu ehdokas valitun jälkeen lähinnä ääniluvussa, mutta valittu sai 6,803 ääntä, kun työmiesten ehdokas sitä vastoin sai ainoastaan 181 ääntä.

Kertomus työväenliikkeen vaiheista v. 1890. Ajan puutteen vuoksi on tehtailija V. v. Wright luopunut puheenaolevan kertomuksen toimittamisesta, jouka hän oli toimekseen saanut ja jota varten hän jo oli kerännyt melkoisesti aineksia (katso 1889 v. kert.) Opetuskomitea ei ole onnistunut saamaan ketääkään kenen sijaansa.

Keskustelu-aineiksi yleiseen työväenkokoukseen on yhdistys ehdottellut seuraavat asiat:

1) *Mikä on syynä maasta muuttamiseen? Jos maastamuuttaminen pidetään maallemme vahingollisena, miten saataisiin se ehkäistyksi?*

2) *Mihin toimiin olisi ryhdyttävä, jotta työmiehet rakennuksiansa varten voisivat saada maata edullisemmillä ehdoilla kun nykyjään?*

3) *Kuinka saataisiin työmiehet yleisemmin kun nykyjään ammattikirjallisuutta käyttämään?*

4) *Ovatko raittiuspurrinnot olleet työmiehille hyödyksi siveellisessä suhteessa, ja jos niin on, kuinka saataisiin työmiehet yleisemmin puheenaoleviin pyrintöihin osaa ottamaan?*

5) *Kuinka voitaisiin aikaansaada valtion takaamia eläkera-hastoja työhön kykenemättömiä työmiehiä varten?*

Kirjallisuutta. Erään kirjankustantajan kysymyksen johdosta on yhdistys luvannut hankkia 100 tilaajaa lakitiet. kand. O. Stenrothin esitelmille, työväenasiaa koskevasta aineesta, mutta kirja ei ole kuitenkaan vielä painosta ilmestynyt.

Helsingin Työväenyhdistyksen

Kirjansitojain ammattiosaston vuosikertomus vuodelta 1890, ensimmäinen toimintavuosi.

Kun kirjansitojatöytäkirjat sunnuntaina 18²⁶/90 Työväenyhdistyksen huoneistossa antoivat tilastollisia tietoja palkkacheidoistaan Helsingissä, päättivät silloin kokoontuneet kirjansitojat perustaa ammattiosaston, jota varten valittiin komitea, johon tulivat hrat O. J. Lilja, G. T. Wanselin, J. Österberg, K. G. Forss ja F. W. Nyman, sääntöjä laatimaan.

Vuoden kuluessa on pidetty 10 vakinaista kuukauskokousta ja 11 toimikunnan kokousta. Tänä aikana on muun muassa tehty seuraavat päätökset, joiden johdosta asianomaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty. Kokouksessa Helmikuun 23 p. tarkastettiin pykälä pykälältä sääntöehdotus, joka muutamilla muutoksilla hyväksyttiin. Päätettiin laatia pöytäkirjat suomen ja ruotsin kielellä. Yllä mainitun komitean toimeksi annettiin jättää säännöt Työväenyhdistyksen johtokunnan hyväksyttäväksi.

Kokouksessa Maaliskuun 9 p:nä valittiin väliaikaiseen toimikuntaan herrat *O. J. Lilja, C. O. Nyholm, G. T. Wanselin ja A. Järvenpää.*

Kokouksessa Huhtikuun 6 p:nä luettiin ja hyväksyttiin säännöt Työväenyhdistyksen ja väliaikaisen toimikunnan tekemien lisäyksien ja muutoksien kanssa. Sitten valittiin vakinainen toimikunta, johon tulivat, puheenjohtajaksi hra *O. J. Lilja*, v.-puheenj. *C. O. Nyholm*, pöytäkirjuriksi *G. Eklund* ja rahastonhoitajaksi *A. Järvenpää.*

Kokouksessa Huhtikuun 27:nä keskusteltiin miten mahdollisesti enimminkin saataisiin kelvollisia jäseniä osastoon. Asiat arveltiin parhaiten autetuksi siten että suurempiin työpaikkoihin valittaisiin asiamiehiä, kehoittamaan työmiehiä osastoon liittymään, sekä oikeudella kantaa maksuja.

Kokouksessa Toukokuun 31 p:nä valittiin moniaita virkamiehiä niinkuin asiamiehiä suurempiin työpaikkoihin, edustajoina ammattiosastojen keskuskomiteaan ja tulivat näiksi hrat *K. G. Forss* ja *F. O. Wickström*. Samassa tilaisuudessa kieltäytyi hra *C. O. Nyholm* varapuheenjohtajan toimesta ja valittiin hänen sijaansa hra *V. Hamner*.

Kokouksessa Kesäkuun 23 p:nä otettiin keskusteltavaksi oppipoikakysymys, josta nousi vilkas keskustelu miten heistä saataisiin kunnollisia työmiehiä. Suurten mielten-erilaisuuksien tähden asetettuun komiteaan kysymystä tarkastamaan valittiin $\frac{23}{8}$ hrat *C. O. Nyholm, G. T. Wanselin, J. Österberg* ja *A. V. Diktonius*. Päätettiin koettaa pitää kokouksia kunkin kuukauden ensimmäisenä sunnuntaina.

Kokouksessa Syyskuun 6 p:nä keskusteltiin terveystyöskysymyksestä ja lausuttiin toivomuksena parannuksia useissa työpaikoissa. Päätettiin huomauttaa kaikkia työnantajia asetuksesta Huhtikuun 15 p:ltä 1890. Ellei tästä olisi toivottavaa apua tulisi tehdä ilmoitus ammattitarkastajalle. Vielä otettiin keskusteltavaksi Osaston naisjäsenten pyyntö saada toimeenpanna neulomakokouksia, johon suostuttiin.

Kokouksessa Lokakuun 4 p:nä päätettiin ehdoittaa 10 tuntinen työpäivä. Parhaimmaksi keinoksi estämään vapaapäivien viettoa katsottiin työnantajien täytyvän koota työmiehensä mahdollisimman parhaimmista jäsenistä ainakin enemmistöksi ja tulisi isäntien ynnä johtajien hyvällä esimerkillä vaikuttaa vapaapäivien viettäjiin. Keskustelukysymyksiksi yleiseen työväenkokoukseen päätettiin ehdoittaa seuraavat:

1) Ovatko työväen yhteiskunnalliset ja valtiolliset oikeudet maassamme sopuoinnussa heidän velvollisuuksiensa kanssa, jos ei, miten on paraiten asia autettavissa?

2) Onko pakollisen työväenvakuutuksen käytäntöön saattaminen toivottava?

3) Että työväenyhdistykset maassamme yhteisesti ulosantaisivat kalenterillisen vuosikirjan.

4) Mille kannalle on työväen asettuminen panttilainauslaitoksien suhteen?

Kokouksessa Marraskuun 2 p:nä keskusteltiin työjaosta. Esi-merkiksi otettiin seuraava: kumpiko on edullisempaa jos yksi eli useampi valmistaa saman työn. Pääasiallisesti katsottiin summatyötä. Keskustelu oli ankara. Useimmat puhujat arvelivat työn tulevan paraiten tehdyksi jos sama valmistaa sen nitomisesta asti.

Kokouksessa Joulukuun 6 p:nä luettiin kirjoitus ammattiosastojen keskuskomitealta, jossa pyydettiin lausuntoa oppipoikien muutosta työpaikasta toiseen, sekä ruokarajojen maksamisesta oppipojille. Ensimmäisen kysymyksen johdosta lausuttiin toivomuksena että kirjallinen kontrahti heidän kanssaan tehtäisiin asian auttamiseksi. Toisen kysymyksen vastineeksi ehdotettiin että oppipoika, jolla ei ole vanhempia, toimitettaisiin jonkun ammattimiehen perheeseen tahi sellaisten luo joita osasto puoltaa. Vielä keskusteltiin ylimääräisestä työstä, jonka kysymyksen tarkkaa selvittämistä varten päätettiin asettaa komitea. Sitten keskusteltiin kysymyksestä työn lopettamisesta lauantaiaisn klo 6. Ehdotettiin kiertokirjeiden lähettamisestä työnantajille kehoituksella myöntyä työmiesten pyyntöön. Asiata varten asetettiin 4 miehen komitea kiertokirjeiden ehdotusta laatimaan.

Mainituista komiteoista on osa alkanut toimia ammatissa lausuttujen toivomusten toteuttamiseksi.

Vuoden kulussa on pidetty 9 iltamaa ja 2 huviretkää.

Tilientarkastajain kertomus.

Tilijä tarkastaessamme olemme havainneet osaston rahaston tilan olevan seuraavan:

Tuloja:

Ilmoitusmaksuja	24: 50
Sisäänkirjoitusmaksuja	36: —
Kuukausmaksuja	150: 50
Tuloja huveista	230: —
<hr/>	
Yhteensä <i>Smc</i> : 441: —	

Menoja:

Ilmoitusmaksuja työväenyhdistykselle	24: 50
Sisäänkirjoitusmaksuja	36: —
Kuukausmaksuja	75: 25
Menoja huveista	186: 28
Osaston menoja	58: 34
Ennakolta käsityöosastolle	53: 44
Rahojä kassassa	7: 19

Yhteensä *Smc* 441: —

Tilit ovat huolellisesti tehdyt ja muutoin oikeat, paitsi että menot „huveista“ ovat merkityt 15 penniä suuremmiksi kun ne oikeastaan ovat, jonka vuoksi siis rahojä kassassa on *Smc* 7: 34.

Osaston tilikirjojen suhteen on tilientarkastajain tietoon tullut, että kirjoja on tilattu ja valmistettu useampia ja kalliimmissa kansissa kun osaston vähiin varoihin nähden olisi ollut tarpeellista. Koska kuitenkin emme ole ollut tilaisuudessa näitä kirjoja kaikkia näkemään ja koska niitä ei myöskään ole tileihin otettu, vaikka ovat jo kauan olleet osaston hallussa, emme tällä kertaa voi niiden johdosta tarkempaa muistutusta tehdä.

Kuitenkin pidämme velvollisuutenamme osaston päätettäväksi jättää eikö olisi ayytä jättää tilipäästöä eroavalle toimikunnalle koskeva asia ratkaisematta kunnes tarpeellinen selvitys tästä asiasta on saatu. Helsingissä, Helmikuun 20 p:nä 1891.

Aug. Diktonius.

John Österberg.

Ammattiosaston virkamiehet 1890.

Puheenjohtaja O. J. Lilja, varapuheenj. W. Hamner, rahaston hoitaja A. Järvenpää, pöytäkirjuri K. G. Eklund. Työväenyhdistyksen edusmiehenä on ollut tehtailija V. v. Wright.

Osaston jäsenet.

Berggren, J. W.
Dahlberg, F. H.
Diktonius, A. W.
Eklund, K. G.
Elfving,
Fors, K. G.
Hamner, V.
Hellman, Maria Wilhelmina.
Hasselgren, Helena
Helander, K. A.
Hilden, Amanda Maria.
Henrikson, Ida Maria.
Hämäläinen, A. E.
Imberg, Olga.

Järvenpää, A.
Johansson, Lydia Sofia.
Johansson, Lydia Amanda.
Lilja, O. J.
Larsson, O.
Lindqvist, Aina.
Lundberg, A. G.
Liljeroos.
Nyman, F. W.
Oksanen, J. F.
Paulsson, G.
Sand, E.
Saari, P.
Sihvonen, J. F. O

Salenius, Fanny Helena.
 Tourunen, I.
 Terebenjen, Seref.
 Wijkman, S. A. O.
 Wirta, W, F.
 Wanselin, G. T.

Wickström, F. O.
 Waronen, Aleksandra.
 Worbs, J.
 Österberg, J.
 Österberg, Hanna.

Yhteensä jäseniä 39.

Helsingissä Helmikuulla 1891.

Käskystä:

Germund Eklund.

Pöytäkirjuri.

Kirjapainajain sunnuntailepo. Työväenyhdistys on mielihyvällä nähnyt että sen sanomalehtien „Työmies-Arbetaren“ pontevasti vaatima muutos siihen suuntaan että sunnuntai tulisi lepopäiväksi myöskin kirjapainajille, on nyt kaikissa Helsingin kirjapainoissa aikaansaatu.

Kirjasto. Viime vuoden kuluessa on lainattu 1,376 (730 suomal. ja 646 ruotsal.) kirjaa. Kirjasto on vuoden kuluessa lisääntynyt 33 teoksella (22 ruotsal. ja 11 suomal.) Saman ajan kuluessa on osaksi tuntemattomalla tavalla kadonnut, osaksi kulumisen kautta pilaantunut 48 kirjaa, joten kirjasto vuoden kuluessa on vähentynyt 15 nidoksella. V. 1890 lopussa lyöty kirjastossa 2,018 nidosta ja vihkosta (1,383 ruotsal. ja 635 suom.) Lainausta on ollut vähäinen edellisiin vuosiin verraten, mutta siihen ei kuitenkaan ole syynä lukuhaluun vähentyminen, vaan se seikka, että kirjasto kahtena kuukautena, Marras- ja Jouluk., oli luottelon valmistamisen vuoksi suljettuna. Kirjastoa ei myöskään ole, varojen puutteen vuoksi, voitu suotavassa määrässä lisätä uutta kirjallisuutta hankkimalla.

Kirjaston hyväksi on päätetty hankkia varoja keräyslistoilla.

Jotta kirjasto yhtä suuressa määrässä voisi tyydyttää sekä suomea että ruotsia puhuvain lukuhaluja, on valittu kaksi kirjaston hoitajaa, toinen suomalaisesta, toinen ruotsalaisesta kirjallisuudesta huolta pitämään.

Uusi luettelo on painettavana.

Suomalaisen kirjallisuuden hoitajana on viivoittaja *A. Järvenpää*, ruotsalaisen insinööri *R. Hindström*.

Kirjoja lainataan joka iltä klo 7—9.

Kokouksia, joiden tarkoituksena on ollut työväenasian edistäminen, on edelleenkin saatu ilmaiseksi pitää työväenyhdistyksessä.

Koululasten toimittaminen kesäksi maalle. Tätä työväenyhdistyksen ehdotuksesta aloitettua toimintaa on edelleenkin jatkettu, vaikka viime vuonna työväenyhdistyksen apua ei siihen pyydetty. Kaikkiansa kuuluu 94 kivalloista ja heikkoa lasta anniskelu-yhtiön antamilla varoilla toimitetun maalle kesälomaansa viettämään.

Korkeimman äänimäärän rajoittaminen valtiopäivämies- ja kunnallisissa vaaleissa. Käsitellessä tätä asiaa (katso 1889 vuoden kertom.), johon liittyy Turun työväenyhdistyksen ehdotus, että maamme kaikkien työväenyhdistysten pitäisi koettaa saada aikaan yhteinen valtiopäivä-anomus asiasta, antoi puheenjohtaja Toukokunn 14 p:nä kaikkien johtokunnanjäsenien hyväksymän lausunnon, jossa esiintuoduista syistä puolustettiin korkeimman äänimäärän vähitellen alentamista. Lausunto julkaistiin suomen- ja ruotsinkielisissä sanomalehdissä ja päätettiin komitealta, johon jäseniksi kutsuttiin etevä miehiä kumpaisestakin puolueesta, pyytää lausuntoa siitä olisiko tämän ehdotuksen toteutuminen suotava ja mahdollinen. Kansallipuolueesta valitut edusmiehet, hrat sanomalehdentoimittaja *V. Löfgren* ja lakit. kand. *L. Kivekäs*, suostuivat komiteaan tulemaan, mutta ruotsalaisesta puolueesta ehdotetut, hrat kauppias *M. Hallberg* ja varatuomari *R. Elving* antoivat kieltävän vastauksen, ilmoittaen syyksi että heillä ei ole oikeutta puolueensa puolesta asiasta lausuntoa antaa eivätkä myöskään tahdo asiasta omaa mielihpidettänsä lausua, ennenkun asia on ollut valtiopäivillä käsiteltävänä. Tämän johdosta päätti yhdistys Tonkok. 30 p:nä, johtokunnan ehdotuksesta, lausuen täydellisesti kannattavansa ehdotusta korkeimman äänimäärän rajoittamisesta, jättää asian tällä kertaa siksensä.

Krokettipeli, biljardin tapaan käytettävä on kerätyillä varoilla yhdistykseen hankittu. Maksut sen käyttämisestä tulevat kirjaston hyväksi.

Kunnianosoitus senatori L. Mechelinille. Koska senatori Mechelinin virkaeron-anomus teki syvän vaikutuksen myöskin työmiesten mieliin, päätti työväenyhdistys Kesäk. 2 p:nä senatori Mecheliniltä kysyä, saisivatko työmiehet kutsua hänet alituisiksi jäseneksi työväenyhdistykseen, siten, kuten kokouksen pöytäkirjassa sanotaan, „osoittaaksensa hänelle kunnioitustaan ja kiitollisuuttaan siitä harvinaisesta kyvystä, siitä monipuoleisesta ja perinpohjaisesta asian-tuntemisesta, siitä ihmeteltävästä ahkeruudesta ja aina valppaasta har-rastuksesta, jolla hra senatori on työskennellyt isänmaamme hyväksi ja sen ohessa, selvästi tajuten ajan vaatimukset, koettanut edistää työväen pyrintöjä.“

Sittekun lähetystön kautta oli saatu tietää että hra Mechelin oli antanut myöntävän vastauksen, levisi tieto asiasta nopeasti ja eri tahoilta alkoivat työmiehet vaatia yleisen työväen-mielenosoituksen toimeenpanemista, jotta saataisiin julkisesti osoitetuksi että hekin seuraavat päivän tapahtumia ja täydellisesti hyväksyvät niiden henkilöiden menetystavan, joille yleisten asiainme hoito maassamme on uskottu.

Kesäk. 4 p:nä heti klo 8 jalestä chtoolla alkoi väkeä tulla yhdistyksen huoneistoon, joka pian oli tungokseen asti täynnä.

Noin k:lo 1/29 saapui huoneiston edustalle runsaasti 200 kirjapainajaa, jotka olivat kokoontuneet, pienintäkään viittausta työväenyhdistyksen puolelta saamatta, liittyäkseen muiden työmiesten seuraan. Vähää ennen yhdeksää järjestäytyi tämä meidän oloissa suunnatoin työmiehenjoukko ja kulki, yhdistyksen laulukunta etupäässä, pitkin Henrik- ja Aleksanterinkatuja senatori Mechelinin asunnolle, jonka edustalla suuri kansainpajous odotteli matkalla yhä kasvanutta, tuhansiin nousevaa kulkunutta.

Laulajat lauloivat ensiksi maisteri E. Leanderin johdolla „Suomen laulun“, jonka perästä huudettiin yhdeksänkertainen, mahtava „eläköön“ senatori Mechelinin kunniaksi.

Lähetystö, johon kuuluivat viivoittaja A. Järvenpää, viilari K. Lindroth ja kirjapainotaituri J. Pehkonen, jonka toimeksi kutsumakirjeen vieminen oli uskottu, pyrki laulun kestäessä sisälle, mutta ei ehtinyt hra senatorin puheille, ennenkun hän oli mennyt ikkunan luo, josta hän ulkonaolevalle kansajoukolle piti, ruotsiksi ja suomeksi, seuraavan puheen:

„Kunnioitettavat työmiehet!

Teidän päätöstänne kutsua minut Helsingin työväen-yhdistyksen jäseneksi pidän kanniana, koska siitä näen, että annatte arvoa pyrinnoilleni edistää elinkeinojen varttumista ja työväen etuja.

Olkaat vakuutetut siitä, että työtätekevän kansanluokan paras aina on oleva maan ja hallituksen huolena, tapahtuivatpa mitkä muutokset tahansa hallituksen jäsenissä; sillä nykyajan tärkeimpiä tehtäviä ovat harrastukset yhteiskunnan syvemmissä kerroksissa edistää vaurastumista ja sivistystä.

Vaan alkäätkä liikoa valtion toimista odottako. Jokainen on oman onnensa takoja, sanoo vanha sananparsi. Työmiehestä itsestään riippuu toki ensinnä ahkeruudella, tyväsyydellä ja järjestyksellä aikaa voittaen parantaa tilaansa ja saavuttaa yhä arvokkaamman aseman yhteiskunnassa.

Helsingin työväen-yhdistystä on syytä mainittu siitä tavasta, jolla yhdistys on alallaan toiminut. Laikuuliaisina ja vaatimattomina niinkuin koko kansamme tulee työväen-yhdistystenkin tässä maassa pyrkiä ja toimia.

Sydämellisellä onnentoivotuksella Helsingin työväen-yhdistykselle kiitän Teitä ystävällisestä tervehdyksestänne.“

Tämän innokkailla eläköönhundoilla vastaanotetun puheen perästä pääsi lähetystö sisälle. Työmiesten toivomuksen mukaan esiintoi taituri Pehkonen, lähetystötoveriensa valitsemana, lähemmin syyn miksi työmiehiä tuhansittain nyt oli kokoontunut hra senatoria kunnioittamaan. Puhe, joka pidettiin suomeksi, ja jonka ovat hyväksyneet kaikki ne vanhemmat sekä nuoremmat työmiehet, joille sen sisältö on kerrottu, oli näin kuulua:

K. K. Herra Senatori!

Me työmiehet tiedämme vallan hyvin ettei meidän ylipäänsä pitäisi sekaantua niin arkaluontoisiin valtiollisiin asioihin kun ne, jotka tätä nykyä maassamme pitävät mieltä jännityksessä. Ja sen vuoksi ei meillä olekaan tapana niihin sekaantua.

Mutta tällä kertaa emme kuitenkaan ole saapuneet tänne ainoastaan kunnioittaaksemme Teitä siitä mitä meille *työmiehinä* olette tehneet, vaan

olemme tulleet myöskin kansalaisina, jotka emme ole välinpitämättömiä isänmaamme tulevan kohtalon suhteen, vaan suuresti harrastamme ja tarkoin seuraamme maamme parasta tarkoittavia pyrintöjä, kiittämään ja kunnioitustamme osoittamaan Teille, hra Senatori, siitäkkin että Te, sekä valtiollisena kirjailijana että valtiomiehenä olette tavattomalla nerolla ja persoonallisia etujanne katsomatta mielikkäästi ja suoruudella puolustaneet isiltämme perittyä lakien rajoittamaa vapauttamme, lakejamme ja niihin perustuvia laitoksiamme, joita mekin olemme oppineet rakastamaan ja kunnioittamaan.

Tosin olisimme voineet kaikessa hiljaisuudessa esiintuoda kiitollisuutenne ja kunnioituksenne Teille, hra Senatori, mutta koska meille nurjamieliseltä taholta on koetettu uskottavaksi saattaa että maassamme ainoastaan *ylhäisemmille kansaluokille* on hyötyä nyt omaamamme itsentäisen aseman ylläpitämisestä ja että he siis persoonallisen hyötynsä vuoksi, alhaisempia kansaluokkia ajattelematta, niin innokkaasti vastustavat jokaista hyökkäystä nykyistä asemaamme vastaan, olemme me tahtoneet julkisesti esiintymällä panna vastalauseemme ja takaisin viskata tuon syytöksen jota pidämme yhtä loukkaavana meille, kun se on maamme johtaville miehille. Samalla tahdomme myöskin selittää että syy siihen miksi niin näennäisesti levollisina olemme seuranneet asiaan menoa on osaksi se, että olemme todellisella ilolla hyväksyneet ja omiksemmie omistaneet ne mielipiteet, joita sanomalehdistömmme puheena olevista asioista on esiintuonut mutta varsinkin se, että H. Majestetinsa suomalaisten neuvonantajain meille tunnettu entinen toiminta ja heidän isänmaallinen mielialansa ovat meille täytenä takeena siitä että he työskentelevät *koko* kansan hyväksi ja H. Millensa esittävät ainoastaan sellaisia ehdotuksia, jotka todellakin tarkoittavat *koko kansamme* parasta.

Koska Te, hra Senatori, nyt olette nähneet itsenne pakoitetuksi jättämään sen korkean aseman, jossa olette nauttineet kansamme rajatonta luottamusta, pyydämme Teitä toveriemme puolesta tekemään meille sen ilon, että vastaanotatte tämän kirjoituksen, jolla olemme kutsuneet Teidät alituisiksi jäseneksi yhdistykseemme. Tämä kunnianosoite on tosin halpa-arvoinen, mutta se on *suurin* minkä me voimme antaa.

Vastaanotettuansa kirjoituksen lausui hra senatori: „Minulla ei ole mitään lisättävää siihen mitä jo olen teille puhunut. Kiitän teitä kunnianosoituksestanne ja toivon että vielä monesti toisemme tapamme“.

Sittekun laulukunta vielä oli laulanut „Savolaisen laulun“ ja „Maamme“, jota paljastetuin päin kuunneltiin, hündettiin lopuksi „cläköön“ isänmaalle, johon huutoon työmiehet innolla yhtyivät.

Seuraavana päivänä oli kaikissa pääkaupungin sanomalehdissä laveita ja suosiollisia kertomuksia tästä, laatuansa ensimmäisestä pääkaupungin työväestön julkisesta esiintymisestä. Niiupä kirjoitetaan esim. „Nya Pressen“issä m. m.:

„Tämä pääkaupungin työmiesten vapaachtoinen ja yksimielinen kunnianosoitus senatori Mechelinille on paras todistus siitä kuinka hetken huolet ja levottomuus ovat tunkeutuneet aina kansan syvimpiin kerroksiin ja siinä määrässä vallanneet mielet, että he tunsivat vastustamattoman halun saada tuoda tunteitansa ilmi. Senatori Mechelinille lienee tämä kunnianosoitus ollut suurempiarvoinen ja ilahuttavampi kun kenties mikään niistä monista kunnianosoituksista, joiden esincenä hän näinä päivinä on ollut. Sillä se ei tapahdu usein että työmies lähtee työstään kunnioittaakseen toista kan-

salaista, kuinka ylhäinen se olkoonkin, mutta kun se kerran tapahtuu, niin silloin se on tositaroituksessa ja lähtee sydäimestä. Ja sen vuoksi onkin kunnia sitä suurempi sille, joka on kunnianosoituksen esineenä.“

Kutsutuita jäseniä. Saadaksensa lisää sekä henkisiä että aineellisia voimia, on yhdistys päättänyt erityisellä kutsumakirjeellä, jossa yhdistyksen kanta lyhyissä piirteissä esitetään, jäseniksensä kutsumaa senlaisia henkilöitä, sekä naisia että miehiä, jotka ovat tehneet itsensä tunnetuiksi yleisiä asioita harrastavina kansalaisina.

Helsingin Työväenyhdistyksen

Käsityö-osaston vuosikertomus v. 1890, seitsemänneltä vaikutusvodelta. Osaston toimintaa on viimekuluneena vuonna jatkettu samoin kun edellisinäkin vuosina. Osaston jäsenet ovat keski- viikko-iltasin kokoontuneet yhdistyksen huoneistoon valmistelevaan yhdistyksen hyväksi myytäväksi aiottuja käsitöitä, joita moni jäsenistä samaa tarkoitusta varten on kotonaankin valmistellut. Kun työväenyhdistyksessä päätettiin pitää arpajaiset yhdistyksen hyväksi arveli käsityöosasto voivansa edullisimmin töitäänsä käyttää panemalla ne voitoksi arpajaisiin, joiden puuhaamista varten osasto valitsi erityisen toimikunnan. Koska arpajaiset voitiin pitää vasta v. 1890, kuulun lähempi kertomus niistä viimeksimainitun vuoden vuosikertomukseen.

Vaikka tunnettu on ollut, että yhdistys on työskennellyt ahtaissa taloudellisissa oloissa, ei osasto ole voinut, koska tavallisia myyjäisiä ei ole pidetty, v. 1890 antaa yhdistykselle mitään apua, mutta toivoo toimikunta arpajaisista saatavan voiton ainakin jossakin määrässä parantavan yhdistyksen taloudellista tilaa ja siten tuottavan osaston jäsenille mielihyvän siitä että he nyt, kuten ennenkin, ovat työllänsä edistäneet yhdistyksen vaurastumista.

Koska osaston toiminnan menestys ei riipu ainoastaan siitä, että sen vanhat, kokeneet jäsenet edelleenkin yksimielisesti koossa pysyvät, vaan myöskin siitä, että uusia lisävoimia saadaan, kutsuu osaston toimikunta täten niitä yhdistyksen naispuolisia jäseniä, jotka yhdistyksen asiaa harrastavat, lukuisasti käsityöosastoon tulemaan. Kaikki ovat sydämellisesti tervetulleet ja kaikki voivat hyödyttää sitä hyvää asiaa, jonka parhaaksi osasto työskentelee.

Osaston taloudellisen tilan, jäsenten nimien ja toimikunnan suhteen viittaamme allaoleviin tietoihin. Helsingissä, Helmik. 1 p. 1891.

Toimikunnan puolesta:

H. Hazard.

N. Westerholm.

Käsityö-osaston rahaston tila.

Tuloja:

Rahoja kassassa	<i>Smk.</i>	23: 27.
Tuloja yhdestä naamiobuvista ja kahdesta iltamasta	„	219: 50.
Ennen arpajaisia myydyistä käsitöistä	„	15: 75.
Yhteensä <i>Smk.</i>		258: 52.

Menoja:

Soitosta yhdessä naamiobuissa ja kahdessa iltamassa	<i>Smf</i>	30: —
Pianon vuokraa	"	3: —
Ilmoituksista	"	43: 04.
Kaikenlaisiin ostoksiin arpajaisia varten	"	160: —
Säästöä v. 1891	"	22: 48.

Yhteensä *Smf*: 258: 52.

Käsityö-osaston tilit tarkastettu ja oikeiksi havaittu, todistavat
V. Pettersson. *W. Ekman.*

Käsityö-osaston toimikunta.

Hilda Hazard, puheenjoht., * 18²³/₁61, v. 88, 89, 90.
Karina Blomqvist, varapuheenjoht., * 1843, v. 89, 90.
Alida Valkonen, kasööri, * 18²⁹/₁₂64, v. 88, 89, 90.
Natalia Vesterholm, sihteri., 18²⁹/₁₂54, v. 88, 89, 90.
Olga Stenblom, * 18¹/₃61, v. 88, 89, 90
Karolina Berglöf, * 18⁴/₁₁63, v. 88, 89, 90.
Aurora Cederqvist, * 18³/₈37. v. 90.
Ada Ågren, * 18¹⁹/₂61, v. 90.

Käsityö-osaston jäsenet:

Ahlstrand, A., neiti.	Lindberg, A., neiti.
Ahlstrand, J., "	Lindroos, H., "
Ahlström, J., rouva.	Lindstedt, F., "
Berglöf, K., neiti.	Lönnberg, I., rouva.
Blomqvist, K., rouva.	Schneider, M., neiti.
Cederqvist, A., "	Schneider, I., rouva.
Hazard, H., neiti.	Smalén, A., neiti.
Hellberg, I., "	Stenblom, O., rouva.
Holmberg, A., "	Söderlund, A., neiti.
Jansson, M., "	Törnström, H., "
Keinänen, rouva.	Wälkonen, A., rouva.
Lagerberg, E., "	Westerholm, "
Liljeback, M., "	Ågren, A., neiti.

Yhteensä jäseniä 26.

Lahjoja. Teollisuushallitukselta ynnä yhdistyksiltä ja seuroilta sekä koti- että ulkomaalta on yhdistys saanut arvokkaita lahjoja ja vuorostaan niille lähettänyt vuosikertomuksensa.

Laulukunnan kertomus toiminnastansa viimeksi kuluneen vuoden ajalla.

Maaliskuun 10 p. kokoonkutsuttiin laulukunta yleiseen kokoukseen puheenjohtajan ja toimikunnan vaalia varten tulevaksi vuodeksi. Senrans vaalista, joka tapahtui suljetuilla lipuilla, on: Puheenjohtajaksi hra *C. O. Nyholm*, toimikunnan jäseniksi neidet *Ida Tuoliainen* ja *Anna Rosengren* sekä brat *Frans Forslund* ja *Karl Mandelin*.

Varajäseniksi neiti *Maria Schneider* ja hra *Hj. Österlund*. Kun neiti *Ida Tuliainen* myöhemmin erkani johtokunnasta, tuli neiti *Maria Schneider* johtokunnan jäseneksi ja neiti *Jenny Ahlstrand* varajäseneksi. Toimikunta valitsi keskuudestaan hra *F. Forslundin* sihteriksi, hra *K. Mandelinin* rahastonhoitajaksi ja hra *Hj. Österlundin* kirjastonhoitajaksi.

Kulunut vuosi on ollut laulukunnalle rikas menestymisen ja kunnioituksen vuoksi, josta laulukunta suuremmaksi osaksi saa kiittää sen innokasta johtajan hra maist. *E. Leandera*, joka huolimatta ajasta ja vaivasta, on edistyttyänyt laulun vaurastumista. Niissä laulajaisissa, jotka juhlatoimikunta toimeenpani palokuntabuoneen juhlasalissa, sai laulukunta ensimmäisen laakeriseppeleensä, sekä hyvin edullista arvostelua kaupungin sanomalehdissä.

Suuri menestys sekä suloisimmat ja unhoittamattomimmat muistot on laulukunnalla knitenkin sen tekemästä laulajaisretkestä Tukholmaan, joka, monta vastusta voittamalla, sentään saatiin toimeen. — Sitä ystävällistä vastaanottoa, jota laulukunta sai kokea Ruotsin pääkaupungissa ja olletikin Tukholman Työväenyhdistykseltä, sekä ne ylen kiittävät musiikki-arvostelut, jotka laulukunta sai ruotsalaisissa sanomalehdissä esiintymisestään Tukholman konserttiyleisölle, ei mahdane milloinkaan osaaottaneilta jäädä unhotuksiin. Kotimatalla Tukholmasta piti laulukunta laulajaiset Hankoniemessä, joka, vaikka nähtävä väsymys vallitsi jokaisessa laulajassa vaikean merimatkan tähden, vastaanotettiin suurella kiitollisuudella.

Joulukuun 7 p. toimeenpani laulukunta suuremman Soitto-Dramatillisen iltaman seurahuoneella, jossa myöskin näyteltiin huvinäytelmä 3:ssa näytöksessä, nimeltä „Setä Trindlundin Tukholmamatka“, („Farbror Trindlunds Stockholmsresa“), dramatiseeraus köörin huvimatkastä Tukholmaan, kolme kuvausta, „Ett Bondbröllop“, esiteltiin y. m., sitäpaitsi oli variete-teatteri saatu toimeen ja muiden muassa myöskin esiintyi neekerikomikkeri ja glunttilanlajia.

Läheisemmän tuttavuuden ja paremman yhteistyön saavuttamiseksi köörin vanhempien ja nuorempien jäsenien kesken on vuoden ajalla pidetty yhdistyksen huoneistossa neljä perheiltamaa, joissa ovat köörin jäsenet näytelleet pienempiä näytelmäkappaleita, koomillisia koplettia, duottia y. m. köörin jäsenille ja heidän tuttavilleensa.

Vuoden ajalla on laulukunta myöskin ollut avullisena juhlatoimikunnalta toimeenpanemissa laulajaisissa ja iltama-pidoissa y. m. tilaisuuksissa.

Laulukunnassa on nykyjään seuraavat 64 henkilöä: Sopran: *Anna Rosengrén*, *Maria Schneider*, *Hedvig Törnström*, *Sigrid Lindroos*, *Mathilda Jansson*, *Aina Selenius*, *Hanna Winter*, *Olga Kaartinen*, *Fanny Partanen*, *Axo Smalén*, *Hilma Mattsson*, *Blenda Grönvall*, *Elin De-gerth*, *Hulda Helin*, *Mathilda Lindroos*, *Maria Trupp*, *Julia Trupp*.

Altti: Hilda Hazard, Amanda Eriksson, Aina Mattlin, Ida Hedelius, Blondine Sandelin, Maria Wickström, Jenny Ahlstrand, Bertha Lindroos, Maria Järvenpää, Sigrid Hasselgrén, Olga Inberg, Mathilda Löfdahl, Alexandra Eklund.

Tenori: Hj. Österlund, Henrik Fors, Ernst Söderlund, Axel Frelander, Werner Nyholm, Germund Eklund, J. W. Hägerström, Rob. Heimonen, Emanuel Alenius, Karl Lindholm, Frans Orgelund, Emil Nordberg.

Basso: Otto Nyholm, Frans Forslund, Karl Mandelin, Alex Helenius, Alex Palenius, Karl Lodman, Fred. Lillstöm, K. Nyberg, L. Rosenberg, Johan Jefremoff, G. A. Kjällman, N. Heimonen, Thure Karhelin, Gust. Dufva, N. Sokoloff, M. Trupp, G. Sundberg, M. L. Pettersson, Paul Huttunen.

Jos katsahdamme takaisin menneihin 7 vuoteen, jolla ajalla laulukunta on vaikuttanut yhdistyksessä, niin havaitsemme että se alituisesti on mennyt eteenpäin, josta tietysti kunnia tulee ensiksikin laulun johtajille ja toiseksi laulukunnan omille jäsenille, jotka vuosikausia ovat sovinnossa yhdessä työskennelleet. Siitä syystä on se kaikilla muilla vaan oi iloisilla tunteilla kun me nyt havaitsemme kuinka innostus jäsenistössä päivä päivältä laimistuu, ja jos kysytään mikä on syynä siihen, saapi ehdottomasti vastaukseksi — kielikysymys. Laulukunnan edistyminen soitannollisessa suhteessa on ollut päämaalina sekä johtajalla että jäsenistöllä; sen edestä on työtä tehty ja ei milloinkaan välitetty kieliseikoista. — Senvuoksi ei voida erinäistä suomenkielistä lauluköörin perustamista yhdistyksessä hyväksyä, syystä että se suuressa määrin vaikuttaa haitallisesti vanhemmalle laulukunnalle.

Lopuksi edeskantaen sydämellisimmät kiitokset laulunjohtajalle, maist. E. Leander'ille, juhlatoimikunnalle ja kaikille niille henkilöille, jotka yhdellä tai toisella tavalla ovat näyttäneet harrastusta laulukunnalle ja sen edistymiselle, lopettaa Toimikunta täten kertomuksensa laulukunnan 7:neltä vaikutusvuodelta.

Helsingissä Helmikuulla 1891.

Laulukunnan toimikunnan puolesta:

C. O. Nyholm.

Frans Forslund.

Helsingin Työväenyhdistyksen

Leipuriammattiosaston kertomus toiminnastaan v. 1890.

Kolmas vaikutusvuosi.

Sääntöjen määräyksen mukaan antaa toimikunta täten seuraavan kertomuksen osaston vaikutuksesta.

Vuosikokouksessa Helmik. 9 p. valittiin toimikuntaan eronneiden herrain I. Lindströmin, G. Lindholmin ja K. F. Emanuelssonin

sijaan leipurityönantaja *I. Lindström* ja leipurityömies *G. Lindholm* uudelleen, 10 äänellä, sekä leipurityömies *J. Rosenberg* 5 äänellä. Samana päivänä kokoontui toimikunta kokoukseen, jolloin puheenjohtajaksi valittiin hra *I. Lindström*, varapuheenjohtajaksi *G. Lindholm*, sihteriksi *T. v. Schrowe*. Paikkakunnalta poismuuton tähden eronneen leipurityömies *K. F. Kumlanderin* sijaan valittiin kuukauskokouksessa Lokakuun 26 p. sokerileipurityömies *Emil Bergholm*. Toimikunta on vuoden kuluessa pitänyt kaikkiaan 25 kokousta, jaetut eri kuukausille: Tammik. 1, Helmik. 4, Maalisk. 3, Huhtik. 3, Toukok. 2, Kesäk. 1, Heinäk. 2, Elok. 2, Syysk. 2, Lokak. 3, Marrask. 1, Jouluk. 1. Niiden kertojen luku, joina kukin toimikunnan jäsen on ottanut osaa kokouksiin on: Blåfield 9, Bergholm 3, Kumlander 21, Rosenberg 18, Lindström 13, Lindholm 21, v. Schrowe 24 ja v. Wright 19.

Järjestysvaliokuntana on toimikunta esiintynyt ainoastaan yhden kerran, jonka johdosta ehdotettiin erotettavaksi osastosta eräs jäsen.

Rahastonhoitajana on tänäkin vuonna toiminut Työv.-yhd. rahastonhoitaja hra *A. Biese*.

Tulkitsijan tointa on edelleenkin kaikella hyväntahtoisuudella toimittanut hra *V. v. Wright*.

Edusmiehenä ammattiyhdistysten keskuskomiteassa on edelleenkin leipurityömies *T. A. v. Schrowe*.

Kuukauskokouksia on pidetty säännöllisesti. Tärkeimmät keskustelunaineet ovat olleet seuraavat:

1:nen kysymys. Työtodistuskirjain pakollisuus ja siihen merkittävät vapaapäivät. Tätä keskusteltaissa päätti osasto lausua pitävänsä suotavana, että todistuskirjain käyttäminen tulisi pakolliseksi, sillä työmiehet siten tulisivat säännöllisemmiksi työssään ja koettaisivat hankkia suurempaa taitoa ammatissaan. Muistutusten tekemistä todistuskirjaan vapaapäivän viettämisestä pidettiin sopimattomana. Vähemmistö vastusti pakkoa todistuskirjain käyttämisessä, pääasiallisesti syystä, että usein tapahtuu niinkin, että työmies syyttömästi saapi huonon todistuksen, josta hänelle olisi vahinkoa vastaisuudessa. Syynä vapaapäivän viettämiseen otaksuttiin yksimielisesti olevan liian pitkän ja epäedullisesti jaetun työajan, jonka vuoksi yksi ja toinen työmies joskus viettää toisinaan hyvinkin käytetyn vapaapäivän, levätäksään ja asioitansa toimittaakseen.

2:nen kysymys. Onko tarpeellista että terveyshoitolautakunnan toimittamiin leipomatupain tarkastuksiin osaa ottaisi joku ammattimies? Päätettiin lähetystön kautta pyytää terveyshoitolautakunnalta että tarkastuksiin leipomatuissa osaaottaisi myöskin joku ammattimies. Lähetystössä olivat leipurityönantajat hrat *A. W. Blåfield* ja *Ivar Lundström* sekä leipurityömies *T. v. Schrowe*.

3:s kysymys. Kestääkö leipurityömiehet kauan ammatissaan? Helsingissä tehdystä tilastosta saatiin selville että kaupungin 26 leipurilla on yhteensä 134 työmiestä joidenka iästä on selko otettu. Niistä on 2 viiden-toista vuoden, 103 alle 25 vuoden, 25—30 vuosien välillä 4, 35—40 v. välillä ei ole yhtään, mutta 40—45 ja 45—50 vuoden välillä on yksi kummassakin, mutta nämä ovat olleet mestarina, toinen noin 12 ja toinen 15 vuotta, 58—60 välillä on myöskin 2, näistä toinen on ollut mestarina 20 vuotta.

Näiden tietojen johdosta koeteltiin saada selville mihinkä iäkkäämmät leipurityömiehet joutuvat, koska niitä ammatissa vähän löytyy ja vastaukseksi tuli että useat muuttavat maalle tai toisiin ammatteihin kun huomaavat etteivät enään kestä rasittavaa työtä kaupunkilaisten mestarien luona. Toiset taasen kuolevat nuorena tai tulevat kivuloisiksi ja joutuvat vaivashoidon huostaan. Olojen sanottiin kuitenkin viimeaikoina muuttuneen pääasiallisesti sen kautta että liian pitkä työaika, joka useinkin saattoi turmiota sitenkin, että vickoitteli työmiehen rasittuneelle ruumiilleen virvoitusta viinasta hakemaan, on nyt saatu kuitenkin vähän lyhennetyksi.

4:s kysymys. Onko Helsingin syysmarkkinat tarpeelliset? Kysymyksen lähetti osastolle Ammattiyhdistysten Keskuskomitea. Tätä keskusteltaissa enemmistö katsoi nykyaikaan markkinoita tarpeettomiksi, koska työkinsä niissä enemmäkeen menettää vaan varojansa turhuuteen ja koska nykyajan kulkuneuvot ovat siksi hyvät että on aina kaupungissa vilkas tavaran saanti, jota vastoin vähemmistö kannatti markkinoita nykyisessä muodossa koska luulivat ettei niistä ole ollut kellekään mitään vahinkoa.

5:s kysymys. Yötyön muuttaminen päivätyöksi. Kysymys alustettiin jo viime vuonna (katso viime vuoden kertomusta) jolloin valittiin erityinen komitea sitä tutkimaan. Kertomuksen loppuun on liitetty tämän komitean mietintö, jonka johdosta myöskin pidettiin yleinen leipurien kokous Marrask. 9 p:nä, jossa pitkän ja vilkkaan keskustelun kuluessa huomattiin kaksi eri puoluetta.

Toiset, etupäässä työnteittäjiä, vastustivat yleensä minkäänlaisia muutoksia, eri syitä esittäin. Jos työaika muutettaisiin päiväksi, niin työnteittäjän olisi mahdoton täyttää lain vaatimuksia oppilaitten koulunkäyntiin katsoen. Jos esimerkiksi työ alkaisi k:lo 5 aamulla niin se voisi loppua vasta k:lo 8 eli 9 illalla. Koska siis oppilas voisi koulua käydä? Vielä kysyttiin: miksi tahdotaan poistaa yötyötä ja voittaako ammattitaito mitään sen kautta. Jos ei se sitä tee, vaan muista syistä halutaan päivätyötä, niin sopikoot työnteittäjät ja tekijät kulloinkin siitä. Tahtoiapa joku väittää että päivätyö tuottaisi juoppoutta ja siveettömyyttä, jota vastoin kyllä tunnustettiin että yleensä leipurien käytös nykyään on nuhteeton ja kiitosta ansaitseva. Mutta se moite annettiin leipurien ammattiosastolle, että se, vastoin osaston sääntöjen määräystä, ei ole vilpittömästi koettanut vaikuttaa hyvän suhteen aikaan saamiseksi työnantajain ja tekiäin välillä. Monella tavalla ammattiosasto on työnteittäjiäin tyyntä mieltä häirinnyt, niinkuin valituksella tervehdöllisistä suhteista ja oppilaitten koulunkäymisestä ja nyt viimeksi yötyön poistamiseksi. Se ei ole omaansa suinkaan herättämään työnteittäjissä suosiollista mielialaa ammattiosastoa kohtaan. Ja miksi osasto noita asioita puuhaakaan? Onhan ulkomailla leipurien tila tukalampi, kun meillä. Ja jos ken on tyytymätön leipuriammattiin, niin ruvetkoon toiseen elinkeinoon; lakihan myöntää vapaan kilpailun. Kyllä venäläiset leipurit nurkumatta työskentelevät yölläkin. Etsiköön työmies kerran itsestäänkin vikoja, ja niitä koettakoon korjata, vaan älköön aina käykö työnteittäjän kimppuun moitteilla ja valituksilla.

Toiselta puolelta taas vaativat puhujat yötyön muuttamista päiväksi ja koettivat perustaa vaatimuksiaan päteviin syihin. Tätä mietettä kannattivat työntekijät. Ensiksikin huomautettiin, että osasto ei pyydä työajan lyhennystä, vaan sen muuttamista päiväksi. Mitä tulee oppilaitten koulunkäyntiin, huomautettiin, etteivät mestarit nytkään noudata lakia lähettämällä oppilaitaan kouluun säännöllisesti. Ei siis se estäne toivottua muutosta tekemästä. Päinvastoin luultiin, että koulunkäynti tulisi helpommaksikin järjestää kuin nykyään, kuin työ aletaan k:lo 4 ehtopuolella. Muutoksen kannattajat myöskin luulivat, ettei ammattitaito ainakaan huonone päivätyön kautta. Jos taas asia jätettäisiin ainoastaan mestarien ja työmiesten keski-

naisen sopimuksen varalle, niin luultavasti ei kukaan mestari ottaisi sitä huomioon asia jäisi entiselleen. Heti julistettiin perättömäksi väite että päivätyön kautta siveettömyys karttuisi. Päinvastoin nykyinen järjestelmä estää työmiehen menemästä naimisiin. Se siis ainakin edistää siveellisyyttä, eikä se liene mestarien tarkoitus. Nykyään ei leipurityömiös koskaan voi nauttia avioliiton suloa. Ja onko oikein kokonaiselta työluokalta kieltää tätä. Ei ole kohtuullista syyttää ammattiosastoa siitä ettei se hyvää sopua harrastaisi. Olihan tuossa alkuperäisessä komiteassa työnteettäjiäkin ja tulkoot mestarit miehissä ammattiosastoon oikeuksiaan valvomaan. Ja muuten, onhan osasto koettanut työtekijäinkin vikoja urkkia ja niistä moitteita antaa. Onhan keskusteltu keinoista joutopäivän viettämisen ehkäisemiseksi. Näitä mielipiteitä kannattava puolue ei voinut nähdä suoranaista haittaa muutoksesta ja se tulikin äänestyksen kautta julistetuksi kokouksen mielipiteeksi 36 äänellä kolme vastaan. Kun asia näin oli periaatteessa ratkaistu, vaan ei lopullista muutos-ehdotusta kokouksessa voitu saada valmiiksi, annettiin sen tekeminen 7-miehille komitealle, johon valittiin hrat K. E. Olin, E. Lindström, T. v. Schrowe, N. Leino, G. Lindholm, I. Lindström ja V. v. Wright. Komitea saa itse täydentää jäsenlunkunsa, jos joku valituista kieltäytyy.

6:s kysymys. Oppilaitten koulunkäynti. Tästä keskusteltaissa huomautettiin ettei vielä kukaan ole oppilaitten koulunkäynti sillä kannalla kun asetuksessa määrätään. Ja lausuttiin toivomuksena että työnantajat tästä lähtien pitävät huolta siitä että heidän oppilaansa tulevat saamaan tarpeellista koulupetusta.

7:s kysymys. Jäsenluku tänä vuonna on ollut korkeampi kuin ennen, mutta katsoen osaston tärkeisiin toimiin lausuttii se toivomus että jäljelläkin olevat työmiehet liittyisivät kaikki miehissä osastoon, sekä huomautettiin että työnantajatkin ovat tervetulleet.

8:s kysymys. Ammattiyhdistysten keskuskomitealta tulleeeseen kysymykseen, koskeva ruokarahain antoa oppilaille, annettiin seuraava lausunto: että työnantajat niissä ammateissa missä tämä tapa on käytännössä koettavissa hankkia oppilailleen varsinaisia ruokailu-paikkoja ja maksaisivat niihin oppilaittensa puolesta. Muuten huomautettiin että leipurien työväki kaikki ovat työnantajan ruuassa, ja ettei tästä ole ollut milloinkaan moitetta, luultavasti sentähden että he yleensä saavat hyvän ruuan.

Tilintarkastuskertomus vuodelta 1890.

Toimitetussa tilien tarkastuksessa olemme havainneet että osaston asema Joulukuun 31 p:nä 1890 oli seuraava:

Tuloja:

Säästöä vuodelta 1889	<i>Smf.</i> 110: 20.
Sisäänkirjoitusmaksuja	„ 30: —
Kuukausmaksuja	„ 171: 50.
Tuloja iltamista	„ 188: 35.

Yhteensä *Smf.* 500: 05.

Menoja:

Sisäänkirjoitusmaksuja Työväenyhdistykselle	<i>Smf.</i> 20: —
Kuukausmaksuja Työväenyhdistykselle	„ 81: 75.
Rakennusrahastoon	„ 18: 84.
Kaikenlaisia menoja	„ 105: 49.
Jäännös vuodelta 1890	„ 274: 97.

Yhteensä *Smf.* 500: 05.

Eri rahastojen käytettävät varat ovat:

Osaston jäsenien rahasto	<i>Smf.</i> 168: 25.
Osaston yksityisrahasto	” 106: 72.
Yhteensä <i>Smf.</i>	274: 97.

Koska olemme havainneet yllä olevat tilit kaikinpuolin oikeiksi, niin saamme ehdottaa toimikunnalle ja rahastonhoitajalle täydellistä tilipäästöä.

N. Leino.

E. Keinänen.

Helsingin Työväenyhdistyksen leipuriammatti- osaston virkailijat v. 1890.

Toimikunta:

Puheenjohtaja:

Ivar Lindström, leipurityönantaja, * 18¹²/₆60, v. 88, 90.

Varapuheenjohtaja:

Gottlieb Lindholm, leipurinkisälli, * 18¹²/₉62, v. 88, 90.

Sihteeri:

Toivo Aleksander v. Schrowe, leipurinkisälli, * 18¹⁶/₁₁68, v. 88, 89.

Munt jäsenet:

Aksel Verner Blåfield, leipurintyönantaja, * 18¹⁷/₉62, v. 89, 90.

Emil Bergholm, sokerileipurinkisälli, * 18¹²/₆67, v. 90.

Johan Rosenberg, leipurinkisälli, * 18¹⁶/₇61, v. 90.

Viktor Julius v. Wright, tehtailija, Työv.-yhd. edust., * 18⁵/₈56, v. 88, 90.

Tilintarkastajat:

Nikolai Leino, leipurinkisälli, * 18²⁰/₁₀69, v. 90.

Erik Keinänen, leipurinkisälli, * 18³/₆68, v. 90.

Varajäsenet:

August Alfred Grönholm, leipurinkisälli, * 18¹²/₁67.

Anton Stenius, leipurintyönantaja, * 18⁴/₁₁65.

Rahastonhoitaja:

Alarik Biese, konttoorinpäällysmies, * 18⁷⁰/₇58.

Kuukausmaksujen ylöskantomies

Otto Wirtanen, leipurinkisälli, * 18¹⁰/₇64.

Osaston jäsenet.

Berghem, E. A., leipurityömies, 88.	Lindroos, G. A., leipurityömies 90.
Bergholm, E., sokerileipuri, 89.	Lindh, B. W., " 90.
Blomqvist, W., leipurityömies, 89.	Leino, N., " 88.
Blåfeld, A. W., leipurityönant., 89.	Lohman, K., " 90.
Björklund, A., leipurityömies, 89.	Lund, K., " 90.
Eklund, E. A., " 89.	Lydman, J., " 90.
Emanuelsson, K. F., " 88.	Lönnroth, E. G., " 90.
Eriksson, A., " 90.	Masti, A., " 90.
Gahmberg, K., " 88.	Mattsson, L., " 90.
Grönholm, A. A., " 88.	Nohrström, G. B. L., " 90.
Hartell, K. F., " 90.	Nyström, A., " 89.
Helin, A., " 90.	Olenius, O. W., " 90.
Helén, H., " 89.	Paattunen, A., " 89.
Henriksson, S. L., " 90.	Palmroos, F., leipurityönant. 90.
Heinonen, G., " 89.	Palen, W., leipurityömies, 90.
Hildén, K. A., " 90.	Palén, E., " 90.
Hukka, H., " 90.	Pehrman, E. A., " 90.
Hallberg, J. A., " 90.	Platé, A., " 90.
Johansson, J., " 89.	Rantanen, A., " 88.
Juntunen, J. E., " 90.	Rosenberg, J., " 89.
Kaselius, A., " 89.	Tallgren, K., " 88.
Kumlander, K. F., leipurityönant. 88.	Tiihonen, A., " 88.
Kuokkanen, H., leipurityömies, 90.	Tirkkonen, P., " 88.
Keinänen, E., " 89.	Salonen, W. F., " 90.
Kokkonen, H. J., leipuri, 90.	Sandberg, E. A., " 88.
Koivistoinen, J., leipurityömies, 90.	Sandholm, E. A., " 90.
Laaksonen, G., " 90.	Schrowe, T. A. von, " 88.
Lax, E., sokerileipuri, 90.	Stenius, A. W., leipurityönant. 88.
Lindholm, G., leipurityömies, 88.	Stenroos, W. F., leipurityömies, 88.
Lindholm, J. N., " 90.	Strandberg, G. F., leipurityönant., 88.
Lindström, I., leipurityönant. 88.	Willandt, O., leipurityömies, 89.
Lindberg, G., leipurityömies, 89.	Wirtanen, O., " 88.
Lindfors, F. E., " 88.	

Yhteensä 65 jäsentä (vuonna 1889 oli jäsenten luku 36)

Helsingissä Helmik. 15 p. 1891.

T. v. Schrowe.

Luentoja. Katso opetuskomitean kertomusta.

Lukusalissa on ollut käytettävänä noin 50 sanomalehteä ja aikakauskirjaa sekä koti- että ulkomaalta. Päivän tapahtumain ja yleisten asiain seuraaminen sanomalehtiä lukemalla on päivä päivältä tullut yhä yleisemmäksi niin että aletaan jo työmiestenkin kesken pitää pilkkana sitä, joka sanomalehdistön sisällöstä aivan tietämätön on.

Kertomus Helsingin

Läkki-, Pelti- ja Vaskiseppäyhdistyksen toiminnasta v. 1890.

Koska yhdistyksen toiminnasta ei ole olemassa mitään painettua kertomusta, niin on toimikunta katsonut olevan syytä luoda lyhyt sil-

mäys yhdistyksen syntyyn ja sen vaiheisiin ensi vuosina, ennenkuin ruvetaan viime vuoden toiminnasta kertomaan.

Kesällä v. 1886 huomasivat muutamats työmiehet, että oloissa oli epäkohtia, joita halusivat saada poistetniksi. Osanottajia oli silloisiin puuhiin lähes 60. Kokouksia pidettiin ahkeraan, ja laadittiin kiertokirje työnantajille, jossa muunmuassa vaadittiin palkan ylennystä. Ne puuhat kuitenkin raukesivat erimielisyyden tähden. Mutta siinä selveni kuitenkin, että yhdistyksen perustamisella vasta voidaan jottain parannusta aikaansaada. Elokunn 14 p. v. 1886, julkaisivat työmiehet Undessa Suomettaressa pitemmän kirjoituksen, jossa selvitettiin työmiesten harrastuksista ja lausuttiin toivottavaksi että saataisiin yhdistys aikaan. Sittenkuin oli levätty pari kunkautta kaikista puuhista, otettiin asia uudestaan puheeksi ja päätettiin perustaa yhdistys kolmea läheistä ammattia varten. Talven kuluessa sitten laadittiin säännöt Läkki-, Pelti- ja Vaskiseppä-yhdistykselle. Suurimman osan vuotta 1887 olivat säännöt Senaatissa, niin että vasta syksyllä voi yhdistys perustua ja alkaa toimensa sääntöjensä mukaan. Ensi aikoina ei yhdistyksellä ollut vakinaista kokouspaikkaa, vasta keväillä v. 1888 sai yhdistys sen Käsityöläisyhdistyksen huoneistossa ja kohta sen jälkeen otettiin puheeksi Työväenyhdistykseen yhtyminen. Jo alussa sai yhdistys aikaan parempaa järjestystä palkan maksuissa ja vähän työajan lyhennystä. Kesällä v. 1888 perustettiin lauluseura ja syksyllä hankittiin oppilaille yhteinen ruokapaikka.

Seuraavana vuonna 1887 tuli yhdistyksen toimesta laadituksi taksa työpalkoista työntekijöille. Laimeasti ammatillaiset ottivat osaa yhdistyksen harrastuksiia, niinpä hajosi vuoden lopussa lauluseurakin, osaksi jäsenten vähyden ja osaksi silloin liikkuvan taudin tähden, jota sairasti johtaja sekä jäsenet. Saman vuoden lopulla otettiin uudestaan puheeksi Työväenyhdistykseen yhtyminen, ja vihdoin seuraavan vuoden alussa päätettiin kirjallisen sopimuksen perusteella yhtyä Työväenyhdistykseen. Kun vielä mainitaan että yhdistys on sanomalehti „Arbetaren-Työmies“ kannattamiseksi suorittanut 50 markkaa, niin on kerrottu tärkeimmät toimet yhdistyksen ensi vuosilta.

Useasti on kysytty miten saataisiin kaikki ammatissa työskentelevät jäsenet kuulumaan yhdistykseen ja ottamaan osaa sen pyrintöihin. Arveltiin että Työväenyhdistykseen yhtyminen olisi paremmin koonnut jäseniä, koska siellä on enemmän etuja nautittavana, vaan ei siitäkään ole ollut toivottua seurausta. Sen vuoksi ei yhdistys ole voinut paljon vaikuttaa eikä edes koskeakaan moneen tärkeään asiaan koska osanotto ammatillisten puolelta on ollut laimea, ja onpa työnantajia jotka suorastaan ovat kieltäneet työntekijöitään kuulumasta yhdistykseen. Jotain on yhdistys kuitenkin aikaansaanut työskennellessään aatteitensa selvittämiseksi. Vaikka vuosi 1890 alkoi huonoilla toiveilla, on se kuitenkin päättynyt paljon paremmilla, koska

jäsenluku vuoden kuluessa ja varsinkin lopulla kasvoi melkoisesti. Voimme siis toivoa että yhdistys vastaisuudessa saavuttaa suurempaa kannatusta ja voi johtavana yhdistyssiteenä koota kaikki ammatillaiset työskentelemään yhteisen hyvän eduksi.

Voimme siis ruveta kertomaan tärkeimpiä yksityiskohtia viime vuoden toiminnasta:

Vuosikokouksessa Helmikuun 27 p:nä v. 1890 valittiin toimikuntaan siitä erovien sijaan Herrat Sohlberg, Löfgren, Janhunen, Holmberg, sekä värajäseniksi herrat Barck ja Karlsson, paikkakunnalta muuttaneen Lagerbom'in sijaan Lindeqvist. Tilintarkastajiksi valittiin herrat Åkerlund, Smalen ja heidän varamieheksien Häggström ja Lindqvist.

Johtokunnan kokouksessa Maaliskuun 21 p:nä valittiin: puheenjohtajaksi Herra Sohlberg ja varupuheenjohtajaksi hra Holmberg, rahaston hoitajaksi hra Janhunen, hra Holmberg toimikunnan ja Löfgren kuukauskokokouksen pöytäkirjuriksi. Toimikunta on vuoden kuluessa pitänyt 13 kokousta. Niissä on ollut saapuvilla Sohlberg 12 kertaa, Janhunen 12, Holmberg 11, Lohman 8, Hätinen 7, Lindqvist 7, Löfgren 6, Karlsson 6, Strand 4 ja Barck 1 kerran ja on käsitelty 17 eri asiaa, joista useimmat ovat tulleet kuukauskokokouksessa keskusteltavaksi.

Kuukauskokokouksia on pidetty kerta kuukaudessa paitsi Elokuussa jolloin kokous oli kutsuttu 28 päivänä vaan silloisen hirmumyrskyn tähden jäi pitämättä. Niissä käsitellyistä asioista ovat tärkeimmät:

1) Miten olisi poistettava tavaksi tullut vapaapäivien vieto? Asiasta useimpia kertoja vilkkaasti keskusteltua ja kokemuksesta tuliiin siihen päätökseen, että varoitukset eivät aina vaikuta paheeseen syvemmin painuneihin, jonkatähden olisivat erotettavat työstä ja merkittävä todistuskirjaan tämä heidän paheensa.

2) Työtodistuskirjan käyttäminen ja sitä varten laadittu kaava hyväksytty.

3) Yhdistys on pannut vastalauseen sitä Palosammutusmiesten kokouksessa tehtyä anomusta vastaan, että palosammutusaseita saataisiin tuoda tullitta maahan.

4) Sähkövalojohtojen vaarallisuudesta peltisepille. Katoille ja seinille johdettuina katsottiin niiden olevan vaarallisia.

5) Markkinain poistaminen katsottiin snotavaksi.

6) Normaalityöpäiväksi ehdotettiin 10 tuntia tehtaissa ja työpajoissa.

7) Yhdistyksen kassasta liikeneviä rahoja päätettiin lainata jäsenille.

8) Palkkojen suhteen eri työpaikoista tietoja hankkimaan asetettiin komitea, ja on saatu tietää että palkat eri paikoissa ovat hyvin erilaisia, ja että yhdistyksen laatimaa ja hyvin kohtuulliseksi tun-

rustettua palkkataksaa urakatöissä ei ole noudatettu kuin muutamissa paikoissa, useimmissa on maksettu vähemmin.

9) Päätettiin kannattaa suomalaista laulukuntaa.

10) Perustaa torvisoittokunta.

Säännöissä määrättyä vuosipäivää vietettiin Varsasaareissa (Fö-lisö) Heinäkuun 6 päivänä, johon osanotto oli vilkas.

Havitoimikunnassa ovat toimineet Herrat Janhunen, Åkerlund, Karlsson, Strand, Lindroos, Ringbom, Lundqvist sekä Fransson.

Yhdistykseen on vuoden kuluessa tullut uusia jäseniä 21 ja eronnut 7; vuoden lopussa oli jälellä 41 jäsentä.

Johtokuntaan kuuluvat: Herrat G. W. Sohlberg, puheenjohtaja, W. Holmberg, varapuheenjohtaja sekä johtokunnan kirjuri, K. Löfgren, kuukauskokouksen kirjuri, G. Janhunen, rahastonhoitaja. Muut jäsenet: herrat M. F. Hätinen, vaskiseppämestari, W. Strand, läkkiseppämestari, Lohman, läppiseppä, Lindeqvist, läkkiseppä, ja varajäsenet W. Karlsson, peltiseppä, A. A. Barck, läkkiseppämestari.

Tilintarkastajat: Herrat J. Åkerlund, A. Smalén, K. W. Häggström, J. A. Lindqvist.

Yhdistyksen jäsenet: A. W. Enbom, J. A. Wallenius, J. Ringbom, H. H. Kastén, K. O. Lindros, G. Ruuska, J. R. Lukander, J. E. Nyman, K. Granstedt, E. W. Lehtinen, J. E. Engman, K. J. Fransson, F. W. Hellman, M. Boström, K. A. Hytönen, K. A. Palmén, J. A. Kollin, H. G. Wester, O. W. Nylund, K. H. Söderbom, W. Lindgrén, J. Ollila, J. A. Fagerstén, J. A. Helenius, J. Sala, J. G. Enbom, A. F. Lagerbohm.

Kun vielä viittaamme seuraavaa tilintarkastajain kertomusta, niin olemme pääasiallisesti kertoneet yhdistyksen vaikutuksesta viimekuluneena vuonna.

Helsingissä Helmikuun 18 p:nä 1890.

Johtokunnan puolesta

V. W. Holmberg.

Helsingin Läkki-, Pelti- ja Vaskiseppäyhdistyksen tilien tarkastuksessa olemme havainneet että kassa Joulukuun 31 p:nä 1890 oli senraava, jota tämä supiste osoittaa.

Tammi- ja Helmikuu.

Tuloja:

Tammik. 2 p.	Jäännös edelliseltä vuodelta	
	rahaa kassassa . . .	<i>Smf.</i> 23: 05.
"	Laulukunnalta saatava, saatu	" 36: —
"	Rästinä olevia jäsenmaksuja .	" 35: 50. 94: 55.
		36: —
		<hr/>
		Yhteensä <i>Smf.</i> 130: 55.

Menoja:

Pianon vuokraa . . . . . *Smf.* 9: —.

Säästö Maaliskuuhun 121: 55.

Maalis—Joulukuu.

Tuloja:

Jäsenmaksuja . . . . . *Smf.* 73: —

Kuukausmaksuja . . . . . " 151: 50.

4 jäs. osinko, jotka kuuluvat kipukassaan 25 % " 5: —

Myytyjä taksoja . . . . . " 7: 10. 236: 60.

Yhteensä *Smf.* 358: 15.

Menoja:

Työväenyhdistykselle ilmoitusmaksuja . . . *Smf.* 22: —

" jäsenmaksuja . . . . . " 42: —

" kuukausmaksuja 75 % " 113: 63.

Ammattiyhdistysten keskuskomitealle . . . . . " 6: —

Sanomalehti-ilmoituksiin . . . . . " 45: 22.

Erityisiä menoja . . . . . " 1: 05. 229: 90

128: 25

Yhteensä *Smf.* 358: 15

Huvitoimikunnan tili.

Tuloja:

2:sta iltamasta Työväenyhdistyksessä . . . *Smf.* 62: 30.

2:sta huvimatkasta voittoa . . . . . " 61: 58. 123: 88.

Yhteensä *Smf.* 123: 88.

Menoja:

Työväenyhdistyksen rakennusrahastoon 10 % *Smf.* 6: 23.

Säästö vuodelle 1891 . . . . . " 117: 65. 123: 88.

Yhteensä *Smf.* 123: 88.

Koska olemme havainneet yllä olevat tilit kaikin puolin oikeiksi niin ehdotamme johtokunnalle sekä rahastonhoitajalle täydellistä tilipäästöä.

Helsingissä Helmikuun 3 p:nä 1891.

A. Smalén.

I. Åkerlund.

J. A. Lundqvist.

*Helsingin***Maalarien ammattiyhdistyksen vuosikertomus v. 1890.**

Sääntöjen määräyksen mukaan antaa toimikunta täten seuraavia lyhykäisiä tietoja yhdistyksen toiminnasta kuluneena vuotena.

Yhdistyksen kokouksia on pidetty kerta kuukaudessa ja parina

kuukantena kahdestikin. Näissä kokouksissa on, paitsi yhdistyksen taloudellisia ja yksityisiä asioita, käsitelty myös muutamia kysymyksiä, jotka koskevat työväen yleisiä pyrinnoita. Kokousten päätöksistä mainittakoon tässä joitakuita tärkeämpiä.

Kokouksessa Tammik. 22 p. hyväksyttiin Käsityö- ja Tehdas-yhdistyksen ehdottama työntekijäin päästötodistus-kaava, johon on merkittävä työntekijän taito eri ammatinhaaroissa, ja myös jos hän juomisen tähden on viettänyt vapaapäiviä. Samassa kokouksessa keskusteltiin myös siitä, mitä olisi tehtävä että saataisiin vapaapäiväin vietto ehkäistykseen. Parempien keinojen puutteessa päätti yhdistys puolustaa sakkojärjestelmää asian auttamiseksi.

Kokouksessa Helmik. 19 p. päätettiin herättää nuteen eloon yhdistyksen puhuja- ja keskusteluseura, joka edellisenä vuonna oli osanoton puutteessa hajonnut.

Kokouksessa Huhtik. 23 p. päätettiin että maalarien ammattiyhdistys yhtyy tšekäläiseen työväenyhdistykseen, ehdoilla että se edeskinpäin saapi pitää omat sääntönsä, että sen jäsenillä on samat oikeudet kuin työväenyhdistyksen jäsenillä ja että puolet jäsenmaksuista annetaan työväenyhdistykselle. Edellisenä vuonna jo oli muutamassa yhdistyksen kokouksessa kuulunut ehdotuksia siihen suuntaan että Maalarien ammattiyhdistyksen pitäisi liittyä tšekäläiseen työväenyhdistykseen, voidaksensa paremmin vastata tarkoitustansa. Tuotiin esille perusteellisia syitä, joiden nojalla väitettiin, että mainittu yhtyminen on keino, jolla saadaan virkeämpää elämää ja asian harrastusta syntymään maalarien keskuudessa. Työväenyhdistyksellä kun on runsas kirjasto y. m. käytettävänänsä, niin ne kaikki kehoittavat itsekutakin työntekijästä yhtymään siihen ja tekemään työtä työväenasian hyödyksi.

Samassa kokouksessa valittiin, nuorintekijäin ammattiosaston kehoituksesta kaksi jäsentä yhdistyksen puolesta siihen komiteaan, joka tutkii terveyssuhteita rakennustyöpaikoilla.

Samassa lausui yhdistys myös ammattiyhdistysten keskuskomitean kysymykseen markkinain tarpeellisuudesta vastaukseksi sen mielipiteensä, että markkinat nykyisessä muodossansa ovat työkansalle enempi vahingollisia kuin hyödyllisiä.

Kokouksessa Toukokunn 7 p. päätettiin joko kiertokirjeellä maalarin työnantajille, eli jollain muulla sopivalla tavalla vaikuttaa siihen suuntaan, että senlaiset henkilöt, jotka eivät vähintään 2 vuotta ole olleet opissa, eivät saisi ammattilais-työtodistusta, vaan ainoastansa apulaisen todistuksen.

Kesäk. 11 p. pidettiin ensimmäinen yhdistyksen kokous työväenyhdistyksen huoneistossa, jossa tilaisuudessa yhtymiskontrahti eli sopimus julki luettiin.

Kokouksessa Syysk. 5 päätettiin asiassa, joka koski työntekijän työstä erottamista ilman edelläkäypää irtisanomis-aikaa, yhdistyksen

puolesta lausua se toivomus, että ylösanomis-aikaa, vaikkapa lyhyempääkin kun laki määrää, yleisemmin käytettäisiin.

Kokouksessa Lokak. 22 p. päätettiin v. 1891 pidettävää yleistä työväenkokousta valmistavalle komitealle lähettää seuraavat, mainituissa kokouksessa keskusteltavaksi otettavat kysymys-ehdotukset.

1) Eikö olisi suotavaa että työväki keskuudessaan perustaisi pankkiliikkeen?

2) Onko elinkeinovapaus eduksi vai vahingoksi ammattityöntekijöille?

3) Jos työpäivän pituus tulisi laissa määräytyksi, niin olisiko se haitaksi työväelle?

4) Olisiko valtiolliselle kehityksellemme vahingoksi, jos ammattityömiehille myönnettäisiin yleisempi valtiollinen äänestys-oikeus?

5) Olisiko suotavaa että osanotto ammattiyhdistyksiin tulisi pakolliseksi?

Kokouksessa Marrask. 19 p. annettiin ammattiyhdistysten keskuskomitean kysymykseen, onko oppilaitten nykyinen palkkajärjestelmä oikealla kannalla, vastaukseksi se toivomus, että työnantajat hankkisivat oppilaillensa asunnon ja ruokapaikan muualta, jos eivät tahdo heitä luonansa pitää, sekä että olisi tarpeellista perustaa erityisiä oppilaiskoteja, joissa ne olisivat tarkan ja säännöllisen huolenpidon alaisina.

Kokouksessa Jouluk. 9 p. päätettiin että yhdistyksen lauluseura, joka koko vuoden on utterasti harjoitellut ja huomattavasti edistynyt taitavan opettajansa hra Leinon johdolla, yhdistyy tämän vuoden alussa siihen nuteen Kansallislauluseuraan, jonka työväenyhdistyksen suomalainen puhuja- ja keskusteluseura on perustanut.

Yhdistyksen edustajina ammattiyhdistysten keskuskomiteassa ovat vuoden kuluessa olleet *F. M. Orrela* ja *K. A. Heinonen*.

Maalarien ammattiyhdistyksen puheenjohtajana on v. 1890 ollut maalarimestari *A. H. Järvi*, varapuheenjohtajana *F. M. Orrela*.

Johtokuntaan ovat kuuluneet: vakinaisina jäseninä *D. Sihvonen*, *H. Koski*, *F. M. Orrela*, *E. Gustafsson*, *J. Löf*, *K. A. Heinonen*, *C. H. Carlsson* ja *J. W. Gestén*, varajäseninä: *G. A. Salonen*, *F. Lindholm*, *A. Gustafsson* ja *K. G. Hellström*.

Rahastonhoitajana on ollut *F. M. Orrela*.

Pöytäkirjurina *J. W. Gestén* ja hänen poissaollessansa *D. Sihvonen* ja *K. A. Heinonen*.

Kantomiehenä *A. Gustafsson*.

Tilientarkastajoina *E. L. Vasenius* ja *J. Lahtinen*.

Huvitomikunnassa ovat olleet: *H. Koski*, *J. Löf*, *F. M. Orrela*, *H. Streng*, *F. Lindholm*, *G. A. Salonen*, *E. Gustafsson* ja *K. A. Heinonen*.

Yhdistykseen on vuoden kuluessa sisäänkirjoitettu 22 uutta jäsentä, erotettu samalla ajalla 14. Koko jäsenluku nykyään on 48, joista työnantajia 6 ja työntekijöitä 42.

Maalariammattiyhdistyksen tili v. 1890.

Tuloja:

Ilmoitus- ja sisäänkirjoitusmaksuja	<i>Smf.</i>	44: —
Kuukausmaksuja	"	136: —
Tuloja teen-anniskelemisesta	"	30: —
Vuokraa kokoushuoneesta	"	20: —
Toimeenpannuista iltahuveista	"	642: 57
Yhteensä <i>Smf.</i>		872: 57

Menoja:

Vuokraa kokoushuoneesta	<i>Smf.</i>	111: 50
Laulunjohtaja J. Leinon palkka	"	175: —
Sanomalchti-ilmoituksiin	"	143: 26
Ilmoitus- ja sisäänkirj. työväenyhdistykselle	"	63: —
Kuukausmaksuja	"	40: —
Pianon vuokraa	"	30: —
Kirjoihin y. m. tarpeisiin	"	15: 50
Rahaa kassassa	"	294: 31
Yhteensä <i>Smf.</i>		872: 57

Yhdistyksen varain tila tänä päivänä:

Varoja:

Rahaa kassassa	<i>Smf.</i>	294: 31
Kaluston y. m. arvo	"	150: —
Tappiota edelliseltä vuodelta	"	76: 77
Yhteensä <i>Smf.</i>		521: 08

Velkoja:

Velkaa maalarimestari C. H. Carlssonille	<i>Smf.</i>	521: 08
Yhteensä <i>Smf.</i>		521: 08

Helsingissä, Joulukuun 31 p. 1890.

F. M. Orrela.

Allekirjoittaneet ovat ylläolevat tilit tarkastaneet ja oikeiksi havainneet, jonka vuoksi ehdotamme täydellistä tilivapautta johtokunnalle ja rahastonhoitajalle. Helsingissä, Helmik. 21 p. 1891.

E. L. Wasenius.

J. Lahtinen.

Jälkisilmäys. Niinkuin ennustettu oli, on maalarien ammattiyhdistyksen keskuudessa alkanut virkeämpi elämä siitä asti kuin se

liittyi työväenyhdistykseen. Unsia jäseniä on sen jälkeen sisäänkirjoitettu koko joukko ja entisetkin ovat ahkerammin ottaneet osaa yhdistyksen pyrintöihin. Toivokaamme sitä edeskinpäin.

Toimeksi saanut:

J. W. Gestén.

Helsingin työväenyhdistyksen

Mekanillisen ammattiosaston kertomus toiminnastansa v. 1890, kolmannelta vaikutusvuodelta.

Osaston toimikuntaan ovat vuoden kuluessa kuuluneet seuraavat henkilöt: edelliseltä vuodelta jääneet viilaaaja *Pietari Ek* ja seppä *Hjalmar Hammar*. Vuosikokouksessa Helmik. 16 p. valittiin viilaaaja *Karl Lindroth* (uudelleen) 24 äänellä, pannuseppä *Th. Silander* 17, sorvari *Otto R. Malin* 13 ja viilaaaja *Mauritz J. Unger* 12 äänellä. Työväenyhdistyksen edusmiehenä on ollut konttoristi *W. Ekman*.

Toimikunnan perustavassa kokouksessa Helmik. 19 p:nä valittiin puheenjohtajaksi K. Lindroth, varapuheenjohtajaksi ja sihteriksi O. R. Malin. Maalisk. 17 p:nä pyysi hra Malin kuitenkin eroa toimikunnasta ja sihterin virasta. Kuukauskokouksessa maaliskuun 30 p. valittiin toimikuntaan hra Malinin sijaan insinööri *Oskar Lönnroth*, jonka toimikunta sittemmin valitsi varapuheenjohtajaksi. Sihteriksi valittiin hra Ek. Toimikunta on vuoden kuluessa pitänyt 16 kokousta.

Yleisiä kuukauskokouksia on pidetty 11, joissa tärkeimpiä asioina on keskusteltu seuraavat:

Marrask. 17 p. 1887 ehdotti sorvari V. Sohlman ensi tilassa keskusteltavaksi otettavaksi työajan lyhentämistä koskevan asian, jotta siitä ensi valtiopäiville voitaisiin jättää hyvin perustettu esitys. Kysymys lähetettiin ammattiyhdistysten keskuskomitealle, joka siitä on pyytänyt lausuntoa kaikilta ammattiyhdistyksiltä, jotka eivät kuitenkaan vielä ole vastausta antaneet.

Osaston kuukauskokouksessa Maalisk. 30 p. keskusteltiin samasta asiasta. Kokous yksimielisesti katsoi senlaisen toimenpiteen ajan nyt olevan ja päätettiin lähettää kaikille konehtailijoille kirjallinen pyyntö työajan lyhentämisestä. Mutta ennenkun tämä pyyntökirja tuli laadituksi pitivät konehtaiden omistajat kokouksen, jossa päättivät lyhentää työajan Kesäk.-l p:stä 11-tuntiseksi, ja jota päätöstä kaikki noudattivatkin. Sen johdosta päätettiin seuraavassa kuukauskokouksessa, toimikunnan ehdotuksesta, jättää puheenaoleva pyyntökirja lähettämättä.

Maalisk. 30 p. huomautti hra J. Väisänen siitä ikävästä seikasta, että kaikki kaasulyhdyt sammutetaan naamusin juuri vähää ennen kun työväki menee työhönsä. Tarkemman selvityksen saamista varten jätettiin asia toistaiseksi.

Ruokarahain antamisesta oppilaille lausui osasto toivomukseen että työnantajat hankkisivat oppilaillensa ruokapaikkoja, joihin maksaisivat heidän ruuastansa. Työnantajain tulisi valita joku luotettava työmies tarkastamaan että oppilaat ruokapaikassansa saavat riittävästi terveellistä ja ravitsevaa ruokaa.

Oppilaitten muuttelavaisuudessa ei osasto nähnyt haittaa oppilaille eikä ammattitaidolle. Useinkin on täytynyt ruveta oppiin pienessä tehtaassa, jossa tehdään ainoastaan yksinkertaisempia töitä.

Markkinoista on osasto lausunut, että ne olisivat tarpeettomina lakkautettavat.

Tilastollisia tietoja työpalkoista y. m. on hankittu. Katso tilastokomitean kertomusta.

Joulukuun 14 p:nä pidetyssä kokouksessa ehdotti viilaaja N. Nottinen vararahaston perustamista. Asia jätettiin viisimiehille komitealle ehdotuksen tekemistä varten.

Yleisen työväenkokouksen valmistelevalle komitealle on lähetetty kahdeksan eri kysymystä.

Oman torvisoittokunnan perustamista ehdotti hra Silander Maalisk. 10 p:nä pidetyssä kokouksessa. Ehdotus hyljättiin talondellisista syistä. Hra Ekin ehdotus laulukunnan perustamisesta sitä vastoin sai kaunatusta, mutta kun suom. puhuja- ja keskusteluseura alkoi hommata laulukuntaa, jätettiin sekin siksensä ja päätettiin kannattaa puhujaseuran perustamaa laulukuntaa.

Ammattiyhdistysten keskuskomiteassa ovat olleet osaston edusmiehinä hrat A. Holst ja K. Lindroth.

Kunkauskokouksessa Maaliskuun 30 p:nä luettiin hra V. v. Wrightiltä tullut kirje, jossa hän ilmoitti eroavansa osaston toimikunnasta. Syyksi eroamiseensa mainitsi hra v. Wright että Mekaaninen ammatti-osasto on jo siksi kehittynyt asioitansa käsittelemään että hän hyvällä omallatunnolla voi jättää tärkeän toimensa toiselle, koska löytyy niin paljon nuoria, vasta alkavia ammattiosastoja, jotka hänen apuansa paremmin tarvitsevat.

Lopuksi pyysi hra v. Wright, jättäen takaisin toimikunnan virkailijamerkin, jonka osasto oli hänelle antanut, osastoa ja sen toimikuntaa olemaan vakuutetut siitä, että hän aina tulee rakkaimpien muistojensa joukossa säilyttämään muiston yhteistyöstänsä konetehdastyömiesten kanssa.

Kun kirje oli luettu päätti osasto yksimielisesti pyytää hra v. Wrightiä pitämään osaston virkailijamerkin kiitollisuuden ja kunnioituksen muistoksi siitä ystävällisyydestä, harrastuksesta ja taidosta, jolla hän on osaston hyväksi toiminut. Koska hra v. W. silloin sattumalta oli yhdistyksen huoneistossa, kutsuttiin hän sisään ja puheenjohtaja ilmoitti hänelle osaston päätöksen. Hra v. Wright ottikin vastaan virkailijamerkin, lausuen osastolle sydämmelliset kiitoksensa.

Työväen opetus. Kiitollisuutensa lausuu ammattiosasto broille A. S. Johanssonille, K. Rossille sekä O. ja V. Sohlmannille siitä että he pitemmän aikaa ja palkkiotta ovat lukuisalle toverikunnalle piirustusta ja laskentaa opettaneet.

Ammattiosasto on tyytyväinen kuluneen vuoden tapahtumiin ja kiitollinen erittäinkin siitä että työaikaa on lyhennetty ja että työtä on ollut työmiehille riittävästi.

Helsingissä 22 p. Helmikuuta 1891.

K. Lindroth.

Tilientarkastajain kertomus v. 1890.

Tilviä tarkastaessamme olemme havainneet että Mekanillisen ammattiosaston rahastojen tila Jouluk. 31 p:nä oli seuraava:

Jäsenten rahasto.

Tuloja:

Säästöä vuodelta 1889	<i>Smf.</i> 86: 18
Sisäänkirjoitusmaksuja	" 53: —
Kuukausmaksuja	" 375: —
<hr/>	
Yhteensä <i>Smf.</i>	514: 18

Menoja:

Sisäänkirjoitusmaksuja työväenyhdistykselle	<i>Smf.</i> 53: —
Kuukausmaksuja "	" 187: 50
Jäsenille takaisin maksettu sairasapurahastoon	" 101: 25
Laina yksityisrahastoon	" 83: 43
Säästöä vuodelle 1891	" 89: —
<hr/>	
Yhteensä <i>Smf.</i>	514: 18.

Osaston yksityinen rahasto.

Tuloja:

Tuloja 5 iltamasta ja 2 huvimatka	<i>Smf.</i> 318: 55
Velkaa jäsenten rahastolle	" 83: 43
<hr/>	
Yhteensä <i>Smf.</i>	401: 98

Menoja:

Toimikunnan merkit	<i>Smf.</i> 64: —
Kahden edusm. jäsenmaksu Keskuskomit. 1 ¹ / ₂ vuod.	" 9: —
V. 1889 maksamatta jäänyt lasku y. m.	" 4: 65
Menoja vuosijuhlalta ja iltamista	" 135: 99
Sanomalehti-ilmoituksia	" 171: 33
10 ⁰ / ₀ huvien tuottamasta voitosta työväenyhdistyksen rakennusrahastoon	" 17: 01
<hr/>	
Yhteensä <i>Smf.</i>	401: 98

Ammattiosaston kaluston arvo v. 1890 *Smf.* 118.

Ehdotamme toimikunnalle ja rahastonhoitajalle täydellistä tilivapautta kuluneelta vuodelta. Helsingissä, Helmik. 10 p. 1891.

J. R. Nybäck.

K. E. Liljeroos.

Taulu osaston huveista v. 1890.

	Tuloja.	Menoja.	Voittoa.	Tappiota.
Iltama Helmikuun 23 p:nä	146: —	80: 88.	62: 12.	— —
„ Maaliskuun 22 „	85: —	54: 10.	30: 90.	— —
Havimatra Kesäkuun 29 p:nä	440: 23.	407: 15.	33: 08.	— —
„ Heinäkuun 20 p:nä yhdessä kirjansitojain ammattios. kanssa	225: 30.	325: 93.	— —	70: 63.
Iltama Syyskuun 27 p:nä	68: —	50: 76.	17: 24.	— —
„ Lokakuun 18 „	93: —	57: 28.	40: 72.	— —
„ Joulukuun 13 „	161: —	75: 07.	85: 93.	— —
<hr/>				
Yhteensä <i>Smc</i>	1,253: 53.	1051: 17.	272: 99.	70: 63.

Osaston virkailijat v. 1890.

Toimikunta:

Puheenjohtaja:

Karl Lindroth, viilaaja, * 18¹¹/₂58, v. 88, 89, 90.

Varapuheenjohtaja:

Oskar Lönroth, insinööri, * 18³¹/₈55, v. 90.

Muut jäsenet:

Pietari Ek, viilaaja, * 18¹/₁66, v. 89.

Hjalmar Hammar, seppä, * 18¹⁸/₃59, 88, 90.

Thomas Silander, pannuseppä, * 18⁴/₁₁58, v. 88, 90.

Johan Mauritz Unger, viilaaja, v. 90.

Willehad Ekman, konttoristi, työv.-yhd. edusmies, * 18¹⁸/₂62, v. 90.

Sihteri:

Petter Ek, viilaaja, * 18¹/₁66, v. 90.

Tilientarkastajat:

Karl Liljeroos, sorvari, v. 90.

J. R. Nybäck, viilaaja, v. 90.

Rahastonhoitaja:

Gustaf Alarik Biese, konttorin esimies, * 18³⁰/₇58.

Osaston jäsenet:

And, August, viilaaja,	90.	Granblom, R., sorvaaja,	90.
Björkholm, G., valaja,	90.	Hammar, Hjalmar, seppä,	88.
Blomqvist, E., viilaaja,	89.	Helén, G., koneenjohtaja,	90.
Cedergren, Emil,	89.	Henriksson, A. K., sorvaaja,	90.
Ek, Petter, viilaaja,	88.	Helenius, A., seppä,	90.
Ekman, W., konttoristi,	88.	Helenius, M. F., lämmittäjä,	90.
Ekman, J., seppä,	88.	Heinonen, A. kupariseppä,	90.
Falenius, Gustaf,	89.	Hildén, J., sorvaaja,	89.
Grahn, P. W.,	89.	Hagman, John., valaja,	89.

Hällström, J. V., viilaaja,	89.	Ollakka, J., sorvaaja,	90.
Kallio, J., pannuseppä,	89.	Patander, K. E., viilaaja,	90.
Karlberg, J., seppä,	88.	Pekkanen, A. J., viilaaja,	88.
Kajander, K. H.,	90.	Pulkinen, P. F., viilaaja,	89.
Kilpinen, K., koneenjohtaja,	89.	Putkunen, H., sorvaaja,	89.
Kreison, A., seppä,	90.	Ryynänen, K., pannuseppä,	88.
Kurki, O., viilaaja,	90.	Seteri, J. V., oppilas,	90.
Kjaldman, G. A., puuseppä,	90.	Seger, J. E., viilaja,	90.
Laurila, K.,	90.	Selin, K., kupariseppä,	90.
Laakso, J., pannuseppä,	90.	Silander, Th., pannuseppä,	88.
Liljeroos, sorvari,	89.	Smedjestränd, A., sorvaaja,	88.
Lindgrén, K. R., sorvari,	88.	Stålberg, K. V., sorvaaja,	90.
Lindberg, K.,	88.	Stömberg, K.,	89.
Lindroth, K., viilaaja,	88.	Svartström, T.,	89.
Lindholm, H., sorvaaja,	89.	Tillander, M.,	88.
Lindvall, Karl,	89.	Unger, J. M., viilaaja,	88.
Malin, Otto R., sorvaaja,	88.	Vahlström, Fredrik,	89.
Nottinen, N. J., viilaaja,	90.	Viklund, E. G., puuseppä,	89.
Nyback, J. R., sorvaaja,	89.	Vilki, K.,	90.
Nyman, K., valaja,	89.	Väisänen, J., pannuseppä,	89.
Oksanen, V., viilaaja,	90.		

Jäseniä yhteensä 62.

Museoiden ja kokoelman aukipitäminen sunnuntaisin.

Tästä asiasta tehtyyn ehdotukseen (katso 1889 v. kert.) on yliopiston konsistoriumi kiitettävällä hyväntahtoisuudella suostunut. Nyt tulee työmiesten näyttää ettei heille ole turhaan hankittu tätä mutta tilaisuutta tietojen kartuttamiseen. Kaikkien ajattelevampain työmiesten tulee tovereillensa levittää tiedoksi että *joka sunnuntai* saadaan ilmaiseksi käydä katselemissa useita yliopiston kokoelmia ja että niiden näkemisestä on sekä huvia että hyötyä.

Helsingin Työväenyhdistyksen

Neulojatarnten ammattiosaston vuosikertomus vuodelta 1890. Ensimmäinen vaikutusvuosi.

Sunnuntaina 11 p. toukok. 1890 k:lo 11 e. pp. kokoontuivat neulojattaret ensi kerran miettimään, olisiko ammattiyhdistys niiden kesken tarpeellinen.

Tämän kokouksen oli kokoonkutsunut Työväenyhdistyksen puheenjohtaja, tehtailija V. v. Wright, siihen kehoitettuna kirjailija A. E. Wallén'ilta, joka, useissa ompelu-tehtaissa kaupungissamme käytyään, oli ompelijattarilta saanut kehoituksen toimittamaan niin, että neulojatar-ammattiosasto saataisiin toimeen.

Tästä voipi huomata, kuinka ujostelevia ja pelkuria naiset ovat, kumminkin täällä meillä, kun eivät uskalla ensimmäistä askelta ottaa mihinkään uuteen pyrintöön, vaikkapa ovatkin varmat sen hyödyllisyydestä.

Kokoukseen oli saapunut noin 30 henkilöä, niistä lähes 20 neulojatarta. Muut olivat Suomen Naisyhdistyksen jäseniä, jotka täten

osottivat harrastustaan työtätekeviä sisariansa kohtaan. Tämän kii-
toksella mainittavan, älykkään avun kautta saatiin toimeen vilkas kes-
kustelu, jonka päätöksenä oli, että kaikki yksimielisesti suosivat, vie-
läpä katsoivatkin välttämättömäksi, saada toimeen ammattiyhdistyksen
neulojattarille, syystä, että tämmöisen yhdistyksen arveltiin mel-
koisesti kohottavan ammatin ja sen harjoittajien arvoa, muista hyö-
dyistä puhumattakaan.

Komitea asetettiin laatimaan sääntöjä uudelle yhdistykselle ja
komitean jäseniksi valittiin neulojattaret *Maria Blomkvist*, *Hilda
Liljeberg*, *Fanny Lindstedt* ja *Ida Nordman* sekä tehtailija *V. v.
Wright*.

Komitea alotti töitään hyvällä rohkeudella ja saattoi jo 29 p.
kesäk. kutsua uuden kokouksen, jossa säännöt hyväksyttiin. Nyt olivat
vaan säännöt saatavat laillisesti vahvistetuiksi, joka tapahtuikin Työ-
väenyhdistyksen kuukauskokouksessa 22 p. heinäk.

Suvituulet olivat nyt hajoittaneet komitean jäsenet eri taholle,
jonka tähden perustava kokous saatiin toimeen vasta sunnuntaina 14
p. syysk.

Tällä kertaa oli kokoukseen saapunut 25 henkilöä, yksinomai-
sesti neulojattaria, jotka kaikki ilmoittautuivat jäseniksi vasta perustet-
tuun osastoon. Toimikunnan vaali tapahtui, ja siihen valittiin seu-
raavat henkilöt: *Alexandra Ahlfors*, *Aina Forsström*, *Mimmi Kade-
nius*, *Hilda Liljeberg*, *Fanny Lindstedt* ja *Ida Nordman*. Työväen-
yhdistys valitsi hra *V. v. Wrightin* edustajakseen toimikuntaan. Nä-
mät valitsivat sitten keskenänsä puheenjohtajaksi *Ida Nordmanin*, va-
rapuheenjohtajaksi *Alexandra Ahlforsin*, sihteriksi *Maria Blomkvistin*
ja rahastonhoitajaksi *Fanny Lindstedtin*.

Osasto on valinnut neiti *Fanny Lindstedtin* edustajakseen am-
mattiyhdistysten keskuskomiteaan.

Niiden kolmen kuukauden ajalla, joina osasto on ollut toi-
minnassa, on pidetty 9 toimikunnan ja 7 yleistä kokousta, joissa seu-
raavat kysymykset ovat esiintulleet:

1) Ovato valitukset siitä, että ammattitaito olisi alentunut,
oikeutetut?

Vastaukseksi kysymykseen lausui osasto sen mielipiteen, ettei
ammattitaito ole mennyt taaksepäin, vaan päinvastoin, koskapa joku
kymmenkunta vuotta takaperin useimmat naiset itse kykenivät teke-
mään vaatteitaan. Vaatimukset vaan ovat nousseet.

2) Eikö olisi, niinkuin on tapana muissa ammateissa, määrätty
oppiaika säädettyä neulojattarillekin, sekä oppiajan kuluttua ulosop-
pineille annettava kirjallinen todistus?

Osasto esitti oppiajaksi vähintään yhden vuoden, ensi puoli-
vuosi palkatta ja jälkimäinen pienellä päivärahalla, sekä valitsi ko-
mitean, jonka piti laatia työtodistusten kaavan.

3) Mitä on tehtävä ylellisen ponnistamisen poistamiseksi, joka on olemassa ammatissa?

Osasto päätti komitean kautta sanomalehdissä julkaista kehoituksen kaikille asianomaisille, että he myöntäisivät joitakuita helpoituksia tässä suhteessa.

Yleiseen työväenkokoukseen on jätetty seuraavat kysymykset:

1) Onko se suuri eroavaisuus, joka on olemassa miesten ja naisten työpalkassa samanlaisesta työstä, oikeutettu?

2) Eikö ammattiharjoittajia pitäisi kehottaman aukaisemaan tehtaansa myöskin naisoppilaille, niin että useampia ammattia kuin tähän asti olisi avoinna naisille?

Toimikunta on toimeenpannut 3 iltamaa, niiden joukossa niin kutsuttu jouluklubi, johon ainoastaan osaston jäsenet ja niiden nais-sukulaiset ja -ystävät saivat ottaa osaa. Tällä viimeisellä oli tarkoituksena tutustaa jäsenet toistensa kanssa, jonka kautta saataisiin suurempaa vilkkautta ja pakottomuutta osastossa.

Osasto on saanut vastaanottaa eräältä osaston parasta harrastavalta henkilöltä, joka kutsuu itsensä Maryksi, 120 m. pohjarahaksi apurahastoon sairaita ja avuntarpeessa olevia neuvojattaria varten ja on tälle rahastolle antanut nimen „Maryn apurahasto sairaita ja apua tarvitsevaisia ompelijattaria varten“.

Tilintarkastajat ovat jättäneet seuraavan kertomuksen.

Tuloja:

Pohjarahasto	<i>Smc.</i>	1: —
Lahja	”	10: —
Iltamista	”	188: 25.
Jäsenmaksuja	”	120: 50.
Maryn apurahasto	”	120: —

Yhteensä *Smc.* 439: 75.

Menoja:

Jäsenmaksuja Työväenyhdistykselle	<i>Smc.</i>	91: 75.
Ilmoituksia y. m.	”	64: 93.
Kirjoja ja paperia	”	9: 35.
Kaikenlaisia menoja iltamiin	”	62: 04. 228: 07
Kansanpankkiin talletettu Maryn rahasto		120: —
Jäännös vuodelle 1891		91: 68

Yhteensä *Smc.* 439: 75

Osaston varat ovat 51 p. Jouluk. 1890:

Maryn rahasto	<i>Smc.</i>	120: —
Kassan jäännös	”	91: 68.

Yhteensä *Smc.* 211: 68.

Yllämainitun tilin todistavat oikeaksi. Helsingissä, 3 p:nä
Helmik. 1891.

Sofia Kumpulainen.

Wera Hjelt.

Neulojatar-ammattiosaston virkailijat

Joulukuun 31 p. v. 1890:

Puheenjohtaja:

Ida Nordman, * 1825/752, v. 90.

Varapuheenjohtaja:

Alexandra Ahlfors, * 1820/659 v. 90.

Sihteeri:

Agnes Lindström, * 1826/670, v. 90.

Rahastonhoitaja:

Fanny Lindstedt, * 1820/557, v. 90.

Muut toimikunnaan jäsenet:

Hilda Liljeberg, * 1822/1165, v. 90.

Ida Lönnberg, * 1814/459, v. 90

Viktor Julius v. Wright, * 1817/856, v. 90..

Sofia Åström, * 1813/357, v. 90.

Osaston jäsenet.

Ahlfors, Alexandra.
Ahlfors, Alma.
Ahlfors, Meri.
Blomqvist, Maria.
Brederholm, Evelina.
Ekstöm, Wilhelmina.
Engman, Emilia.
Finnerbäck, Fanny.
Flytström, Aina.
Forsten, Alexandra.
Friberg, Aina.
Granath, Ida.
Grön, Sofia.
Hagman, Fanny.
Heimo, Zenobia.
Hellman, Josefa.
Jalo, Laura.
Jefimoff, Ljuba.
Johansson, Maria.
Jungell, Maria.
Karlsson, Anna.
Koste, Minna.
Kumpulainen, Sofia.
Liljeberg, Hilda.
Liljeberg, Klara.
Liljeros, Aina.

Lindholm, Mathilda.
Lindroos, Augusta.
Lindstedt, Fanny.
Lindstöm, Agnes.
Lönnberg, Ida.
Lönnroht, Julia.
Mattsson, Ida.
Meriläinen, Gustafva.
Munck, Alma.
Mäkelä, Katharina.
Nordbäck, Ida.
Nordman, Ida.
Nordström, Amanda.
Nummelin, Aina.
Nylund, Alexandra.
Packalén, Maria.
Pohjalainen, Ida.
Rosendahl, Hanna.
Rumenzeff, Anna.
Sjöblom, Alma.
Smedlund, Edla.
Stjernlund, Mathilda.
Waro, Anna.
Wiljakainen, Lina.
Åström, Sofia.
Österman, Ida.

Yhteensä jäseniä 53.

Neuvoja ja apua kunnallistaksoitusta koskevista asioissa on myöskin v. 1890 kivenhakkaaja *K. V. Bergman* konttoristi *W. Ekmanin* avulla antanut yhtä hyvällä menestyksellä kuin ennenkin.

Neuvoja ja ohjeita työväen parasta tarkoittavien yhdistysten, yhtiöitten y. m. perustamisessa ja järjestämisessä on yhdistyksen puheenjohtaja pyydettäissä antanut useille henkilöille maaseuduillakin.

Opetuskomitean kertomus vuodelta 1890, (kuudes vaikutusvuosi).

Helsingin työväenyhdistyksen johtokunnalle

Yhdistyksen opetuskomitealta.

Syystä, joka on kyllin tunnettu työväenyhdistyksen johtokunnalle, kertomus kuudennen vaikutusvuoden opetustoimesta tulee kovin mitättömäksi.

Tarkotus oli kevääksi 1890 järjestää opetusta edelliseen tapaan, mutta kun Helsingin kaupunginvaltuusmiehet tavallista myöhemmin ottivat tutkittavaksi sen hakemuksen, jonka työväenyhdistyksen johtokunta oli jättänyt tarpeellisten varojen myöntämisestä, eikä mainittavaa säästöäkään ollut tällä kertaa komitean takana, ei opetuskomitea uskaltanut omalla vastuullaan ruveta suuria menoja vaativiin puuhiin. Kaupunginvaltuusmiehistön paljon myöhemmin tekemä päätös osotti, että epäilykset olivat oikentetut; ei myönnetty mitä oli pyydetty ja opetuksen jatkamiseksi välttämätön.

Asiain näin ollen kevätlukukausi meni ilman että opetustoimia jatkettiin. Syksyllä pantiin kurssi metrijärjestelmässä toimeen, ja saatiinkin 20 osanottajaa suomalaiseen kurssiin. Maisteri R. Lagus antoi opetuksen ja se vaati 20 tuntia, joista osanottajain ei tarvinnut maksua suorittaa. Ruotsin kielellä ei toimitettu samanlaista oppijaksoa, kosk'ei ilmoittautunut kuulijoita.

Helsingissä, 1 p. Maalisk. 1891.

Opetuskomitea.

Paikanvälitystoimisto yhdistyksessä on edelleenkin työn puutteessa ja se on — hyvä merkki, sillä se osoittaa että *työmiehet* eivät ole työpaikkojen puutteessa.

Postisäästömerkkejä on edelleenkin pidetty saatavana yhdistyksen huoneistossa.

Professori J. R. Danielssonille lähetti yhdistys Jouluk. 8 p:nä yksimielisesti hyväksytyn adressin, jossa yhdistys, esiintuoden, että muutamissa venäläisissä sanomalehdissä tehdyt hyökkäykset maattamme kohtaan ovat herättäneet suurinta huomiota myöskin kansan alhaisemmissa kerroksissa, joissa ei voida ymmärtää että muu kun olojemme tuntemattomuus olisi syynä vaatimuksiin, että „meiltä pitäisi ottaa

niiden hallitsijaimme juhlallisesti vahvistamain lakiemme suoja, joita Suomen kansa on järkähtämättömällä uskollisuudella noudattanut, jotka ovat tehneet maamme onnelliseksi ja joita sen vuoksi työmiehet, kuten munkin kansalaiset, pitävät pyhänä omaisuutensa, jota eivät sallisi kenenkään heiltä riistävän“, lausui sulimmat kiitoksensa siitä suuresta palveluksesta, minkä hra D. on maallemme tehnyt julkaisemalla puheenaolevaa tietämättömyyttä poistamaan aiotun kirjansa „Suomen yhdistäminen Venäjän valtakuntaan.“

Prokuratori A. B. von Weissenberg'iä kävi yhdistyksen laulukunta laululla tervehtimässä hänen virkaeronsa johdosta. Hra prokuratori kiitti kunnianosoituksesta, lausuen mielihyvänsä siitä että työväkikin rupeaa yleisiä asioita harrastamaan.

Päihdyttäviä juomia koskeva lainsäädäntä. Mielipiteensä tästä sainsäädännestä sekä keinoina juoppoutta vastaan on johdokunta puheenjohtajansa motiveeraamassa lausunnossa esiintuonut:

1) että Heinäk. 16 p. 1886 annetun asetuksen 6 §:n 2 kohdassa lääninhallituksille myönnetty oikeus edelleenkin semmoiseen pysytetään;

2) että lainsäädännön tulisi suosia anniskeluyhtiöitä;

3) että anniskelua sunnuntai- ja juhlapäivinä ei sallittaisi muualla kuin hotelleissa sekä klubi- ja yhdistyshuoneistoissa;

4) että yksi kannu edelleenkin pidettäisiin vähimpänä myyntimääränä;

5) että ei ainoastaan mallasjuomien vaan myöskin viinien, punssien, likörien y. m. senkaltaisten juomien myymiseen vaadittaisiin erityinen lupa;

6) että ylempänä mainittujen juomien myyminen kiellettäisiin lauantai-illasta k:lo 6 k:lo 9:ään maanantai-aamuna;

7) että juomari ja se, joka todistettavasti on vieteltyt hänet juoppouteen, niin että siitä seuraa laillinen rangaistus, voitaisiin tuomita yhtä suuriin sakkoihin;

8) että se, joka viiden vuoden kuluessa on kolmasti tuomittu juoppoudesta, voitaisiin tuomita juomarien parannuslaitokseen hoidettavaksi;

9) että se, joka päästyänsä parannuslaitoksesta, uudelleen lankee juoppouteen, voitaisiin asettaa holhouden alaiseksi;

10) että se, joka kolmena vuotena säännöllistä elämää viettämällä on ansainnut pädestä omaisuutensa hoitajaksi, vapauttakaan holhouden-alaisuudesta.

Pääsy yhdistyksen huoneistoon. Järjestysvaliokuntaa on kehoitettu tarkasti valvomaan että jäsenoikeutensa menettäneet henkilöt eivät saa oleskella yhdistyksen huoneistossa.

Päätös jäävi-asiassa. Helmik. 2 p:nä hyväksyi yhdistys seuraavan päätös-lauselman:

Se eli ne, joille joko personallisesti tai jäsenenä jossain yhdistykseen kuuluvassa seurassa voi tulla aineellista tappiota tai hyötyä jostain päätöksestä, ovat pidettävät puolueellisina ottamaan osaa päätöksen tekemiseen. Jäävimuistutus on tehtävä heti kun äänestyksen tulos on julistettu. Jos se eli ne, joiden puolueettomuutta vastaan on muistutettu, eivät muistutusta hyväksy vaan ottavat ratkaisevasti osaa äänestykseen, alköön päätöstä hyväksyttävä tai hylättävä, ennenkun kompromissilautakunta siitä on mielipiteensä lausunut.

Rahastonhoitajan tointa on edelleenkin hoitanut konttorin-esimies hra *A. Biese* ja sen on hän tehnyt suurimman osan vuodesta aivan palkatta, vaikka työ ammattiyhdistysten vuoksi on melkoisesti enentynyt. Yhdistys on siis hra Bieselle suuressa kiitollisuuden velassa.

Rakennus-asia. Se taloudellinen ahdinko, jonka rasittamana yhdistys on työskennellyt, on vaikuttanut ett'ei muuta lisää, kun ammattiosastojen huveista saadusta puhtaasta voitosta tuleva osa (katso 1889 v. kertomusta) ole rahastoon saatu.

Ravintolanpitäjäksi yhdistyksen huoneistoon on otettu neiti *S. Wesström*.

Helsingin työväenyhdistyksen.

Ruotsinkielisen Keskusteluseuran kertomus vuodelta 1890. Kun työväenyhdistys kuukauskokouksessa 10 päivä Huhtikuuta 1890 hyväksyi seuran säännöt, valitsi seura viikkokokouksessa 16 päivä Huhtikuuta toimikunnan, johon kuuluu seuraavat henkilöt:

Herra G. Wanselin, puheenjohtaja.

„ C. O. Nyholm, varapuheenjohtaja.

„ A. Frelander, sihteri.

„ M. Lindblad, kassanhoitaja, sekä

„ H. Forss, toimikunnan jäsen.

Seura on vuoden kuluessa pitänyt 17 viikkokokousta ja toimikunta 6 kokousta. Seuran kokouksissa on ylimalkaan ollut vähän väkeä, vaan ne ovat olleet sangen innokkaita. Vaikka seuran ohjelmalla on ollut useita niin hyvin yleisiä kuin yksityisiä asioita koskevia kysymyksiä ei seura kuitenkaan, syystä että seuran pyrintöjä niin vähällä mieltymyksellä on suosittu, ole ollut tilaisuudessa toimittaa jotakin suuremmasta arvosta. Kuitenkin mainittakoon, että seura on päättänyt kaikin tavoin ja niin paljon kuin se suinkin taitaa, auttaa ja edistää yhdistyksen kirjaston ruotsalaista osastoa ja siitä syystä on se myös ottanut järjestääksensä kirjastoa ja luvannut maksaa uuden luettelon painamisen, kirjojen numeroimista ja sitomista, sekä bankkia uuden lainakirjan. Lauantaina 22 päivä Maaliskuuta piti seura ilt-

man, jossa oli paljon väkeä, silloin näyteltiin yksinäytöksinen huvi-näytelmä nimeltä „Gud vare lof, bordet är dukadt“, joka kuten myös lausuminen ja kupplettilaulu herätti suurta mieltymystä.

Seuran jäseniksi on vuoden kuluessa ilmoittautunut 34 henkilöä.

Seura on vuoden kuluessa saanut herra C. O. Nyholmilta lahjaksi jäsenmatrikkelin, kassakirjan sekä protokollakirjan. Paitsi näitä on seura saanut undenvuodenlahjaksi tuntemattomalta antajalta runo-kirjan, nimeltä „Ur Finlands sång.“ Seuran tilintarkastajat ovat antaneet seuraavan lausunnon:

Tarkastaessamme Helsingin Työväenyhdistyksen ruotsinkielisen keskusteluseuran tilejä vuodelta 1890 emme ole havainneet mitään syytä moitteeseen, vaan ne ovat kaikin puolin huolella tehdyt, jonka vuoksi me esitämme toimikunnalle ja rahastonhoitajalle tilinvapautta.

Seuran rahaston tila oli 31 päivä Joulukuuta, kuten allamainittu ote seuran kirjoista osoittaa:

Tuloja:

Sisäänkirjoitus ja jäsenmaksuja	<i>Smf.</i> 40: —
Tuloja iltamasta 30 p. Marrask. 1890	” 1: 05
Myyty sääntöjä	” 1: 50
	<hr/>
Yhteensä <i>Smf.</i>	42: 55

Menoja:

Sääntöjen painattamiseen	<i>Smf.</i> 23: —
Sanomalehti-ilmoituksiin	” 6: 90
Kirjaston uutimiin	” 10: —
Saldo v:lle 1891	” 2: 65
	<hr/>
Yhteensä <i>Smf.</i>	42: 55

Helsingissä 31 p. Tammikuuta 1891.

Frans Forslund.

Hj. Österlund.

Helsingissä, Helmik. 21 p. 1891.

Gth. Wanselin,
esimies.

Ruotsalainen työväenkokous Tukholmassa v. 1890.

Tämäu kokouksen toimikunnalta tulleen kirjoituksen johdosta päätti yhdistys Toukok. 19 p:nä johtokunnan ehdotuksesta:

a) *ettei* lähetetä yhtään edusmiestä puheena olevaan kokoukseen ja samalla lausutaan että niitä suomalaisia, jotka sinne mahdollisesti tulevat, älköön mitenkään pidettkö yhdistyksemme edustaman työväestön edusmiehinä,

b) *että* Helsingin työväenyhdistys, joka todellisella mielihyvällä on vastaanottanut ruotsalaisen kokouskomitean kirjoituksen, aikoo, jos turvittavat varat voidaan hankkia ja asiantaarat muutoin myöntävät, lähettää yhden jäsenistänsä ruotsalaiseen työväenkokoukseen, jonka päätöksiin hän kuitenkin

ei olisi oikeutettu osaa ottamaan, vaan jossa hän saisi antaa semmoisia maatamme koskevia tietoja, joista voisi olla hyötyä kokouksen keskusteluille. Kokouksessa sekä muullakin tekemisensä havaintojen johdolla tulisi tämän lähtien laatia kertomus ruotsalaisessa työväenliikkeessä ilmaantuvista päävirtauksista, josta, koska olet molemmin puolin Pohjanlahtea ovat suuresti yhdenlaiset, voitaisiin nähdä mihin suuntaan työväenliike pyrkii ja mitä meillä sen suhteen olisi huomioon otettava.

Tätä tarkoitusta varten oli jo luvassa matkarahat valtiolta, mutta valtiollisista syistä jätettiin aikomus siksensä. Kokouksen ohjelma hankittiin ja tervehdysähkösanomia vaihdettiin.

Sanomalehdistön suhde työväenyhdistykseen. Pääkaupungin sanomalehdet ovat tarkasti seuranneet työväenyhdistyksen pyrintöjä ja on mielihyällä havaittu että myöskin „Nya Pressen“ joka edellisenä vuonna oli työväenyhdistyksestä välinpitämätön, viime vuoden kuluessa toisinaan on sisältänyt tietoja siitä.

Sihterin toimi. Kirjapainotaituri *J. Pehkonen* on palkkiotta hoitanut suurimman osan sihterin tehtävistä. Kiitos ja kunnia hänelle! Toisena sihterinä on ollut konttoristi *K. Schwenson*, palktonna hänkin.

Helsingin Työväenyhdistyksen

Suomenkielisen puhuja- ja keskusteluseuran vuosikertomus vuodelta 1890.

Seuran niinhyvin henkinen kun aineellinenkin elämä ja toiminta on ollut elpymään päin. Vapaampaa seurustelua aikaansaadakseen ja paremmin tutustuttaakseen Seuran jäseniä toisiinsa on vuorollaan jokaisen jäsenen velvollisuutena ollut kertoa elämäkertansa. Sanomalehti „Ääni“, käsinkirjoitettu oma äänenkannattaja, on myöskin kuluena vuotena nähnyt päivän valon. Erään esitelmän johdosta, joka käsitteli Yhdistyksen sisällistä kehitystä ja sen eri virtauksia, nousi kysymys oman laulukunnan perustamisesta. Tämä voi toteutua ainoastaan siten, että useain ammattiosastojen jo lakkauneet laulukunnat liittyvät punhaan. Sittenkun maalarein ammatti-yhdistyksen mieskööri sitoutui rupeamaan kantajonkoksi, niin saatiin kokoon niin kutsuttu Kansallinen laulukunta. Tähän on ilmoittautunut 76 henkeä. Musiikki-taiteilija Ilmari Krohn on sitoutunut olemaan laulukunnan johtajana. Harjoitukset alkavat tulevan vuoden alussa, niin pian kun Seuran sääntöihin on saatu se muutos, että voidaan erityistä laulukuntaa kannattaa.

Iltaamia on toimeenpantu kahdet, joista toinen laulukunnan, toinen kirjaston hyväksi. Näissä on pari näytelmääkin esitetty. Eugenia-listakeräys suomalaisten kirjain oston varten Yhdistyksen kirjastoon on loppuun saatettu ja on se tuottanut kaikkiaan 370 markkaa 90

pennia. Kirjaston lainaus-kirjoihin on kirjakauppias C. F. Wickström Seuran pyynnöstä lahjoittanut paperin. Vuoden kuluessa on yhdistyksen kirjastoon lahjoitettu 93 nidosta. Erityistä asian harrastusta on eräs Seuran jäsenistä, joka tahtoo pysyä tuntemattomana, osoittanut lahjoittamalla 50 markkaa suomalaisen kirjaluettelon painattamiseen, sekä suutari-ammattiyhdistys lahjoittamalla aijotun laulukunnan hyväksi myöskin 50 markkaa, jotka täten kiitollisuudella mainitaan.

Viime kuluneena vuonna on naisiakin liittynyt Seuraan, jonka jäsenluku on ollut kaikkiaan 57. Varsinaisia kokouksia on pidetty 5 ja harjoitus-kokouksia 19; näissä on ollut toisinaan neljättäkin kymmentä henkeä läsnä. Juhlatilaisuuksissa yunä muissa kokouksissa pidetyistä esitelmistä ovat mainittavimmat: työajan lyhentämisestä; työväen kysymyksestä ulkomailla etenkin Saksassa (Kasimir Leino); kansan opistoista (Kaarlo Werkko) ja suomenmielisyydestä yhdistyksessä. Yleisistä keskusteluaineista merkittäköön: äänimäärän rajoituksesta kunnallisissa vaaleissa; mikä on erotus työn ja pääoman välillä; onko suomenmielisyys laimentunut; ja miten paraiten voitaisiin opetusta jakaa työväelle. — Toimikuntaan ovat kuuluneet rakennusmestari V. K. W. Lönnbohm, esimies, viilaja K. Lindroth vara-esimies, viivoittaja A. Järvenpää, kirjuri, turkkuri Timoth. Kytö, rahastonhoitaja ja ylioppilas L. O. Salo sekä hänen poistuttuaan paikkakunnalta verstaan työnohtaja Fridolf Nummerg. Kokouksia on toimikunta pitänyt 6.

Seuran rahavaroista ovat tilientarkastajat antaneet seuraavan lausunnon:

Olemme tarkastaneet Työväenyhdistyksen suomenkielisen puhujaja keskusteluseuran tulo- ja meno-tilit sekä sen huostassa olevat allamainitut rahastot vuodelta 1890 ja havainneet ne olevan asianmukaisesti hoidetut.

Seuran rahasto.

Tulot:

Säästö menneeltä vuodelta	<i>Smk.</i> 28: 79
Sisäänkirjoituksista	" 24: —
Jäsen-maksuja	" 36: 10
<hr/>	
Yhteensä <i>Smk.</i>	88: 89

Menot:

Sanomalehti ilmoituksista	<i>Smk.</i> 18: 34
Kirjaston nutimiin	" 10: —
Paperia y. m. tarpeita	" 9: 30
Rahaa säästössä	" 51: 25
<hr/>	
Yhteensä <i>Smk.</i>	88: 89

*Rahasto kirjojen ostamiseksi.**Tuloja:*

Säästö menneeltä vuodelta	<i>Smf.</i> 112: 10
Nimensä ilmoittamaton lahj.	" 50: —
Iltamasta 18 ⁸ / ₁₁ 90	" 34: 14
Korkoa	" 7: —
Eugenia-listoilla kerätty	" 169: 70
<hr/>	
Yhteensä <i>Smf.</i>	372: 94

Menoja:

Ostettu kirjoja yhdistyksen kirjastoon	<i>Smf.</i> 196: 91
Sitomiseen y. m.	" 6: 85
Säästö	" 149: 38
<hr/>	
Yhteensä <i>Smf.</i>	372: 94

*Rahasto lauluseuran perustamiseksi.**Tuloja:*

Iltamasta 18 ¹⁴ / ₁₂ 90	<i>Smf.</i> 87: 92
Suutari-ammattiyhdistys lahjoittanut	" 50: —
<hr/>	
Yhteensä <i>Smf.</i>	137: 92

Menoja:

Ostettu nuotteja	<i>Smf.</i> 65: 65
Sanomalehti-ilmoituksista	" 6: 60
Säästö	" 65: 67
<hr/>	
Yhteensä <i>Smf.</i>	137: 92

Ehdotamme Toimikunnalle täydellisen tilipäästön. — Helsingissä 5 p:nä tammikuuta 1891.

Pietari Ek.

M. Ax.

A. Tukiainen.

Kuten ylläolevasta tilintarkastajain kertomuksesta näkyy on Seuralla 286 markan 30 pennin säästö tulevaa vuotta varten.

Toimikunnan puolesta:

Viktor Lönnbohm.

A. Järvenpää.

*Helsingin***Suutarien ammattiyhdistyksen vuosikertomus v. 1890.**

Helsingin Suutarien ammattiyhdistys piti vuosikokouksensa 7 p. Huhtikuuta viime vuonna. Sen jälkeen on yhdistys pitänyt kahdeksan kunkanskokousta sekä toimikunta yhdeksän kokousta.

Yleisiä kokouksia on tällä ajalla pidetty ainoastaan yksi kerta, jota vastoin viime vuonna pidettiin yleisiä kokouksia neljä eri kertaa, joihin osanotto oli jotensakin vilkasta.

Osanotto ammattilaistemme puolelta yhdistyksen kokouksiin ynnä muihinkin yhdistyksemme toimiin on ollut jokseenkin hidasta.

Helsingin suutarien ammattiyhdistys liittyi osastoksi Helsingin Työväenyhdistykseen ensimmäinen päivä kesäkuuta viime vuonna sillä vakaalla toivomuksella, että ammattilaisemme lukuisammin kuin ennen liittyisivät ammattiyhdistykseemme.

Syytä kyllä sopi niin toivoakii, koska työväenyhdistys tarjoo ammattiosastoille samat edut kun omille jäsenillensäkin.

Tästä huolimatta ovat ammattilaisemme välinpitämättömyydellä katselleet yhdistyksen toimintaa ja sen hyvää tarkoitusta, vaikka tosin kyllä niin työnantajain kun työmiestenkin täytyy tunnustaa, ett'ei ammattiyhdistys ole heille kummallekkaan ollut minkäänlaiseksi vabingoksi vaan päinvastoin hyödyksi, joka kyllä tuli näkyviin viime kesänäkin, silloin kun työlakko uhkasi ammatissamme. Yhdistys nimittäin otti asian vakaasti mieltiäkseen ja ryhtyi ponteviiu toimiin ehkäisemään sanottua puuhaa. Aivan puolueettomalta kannalta koetti yhdistys asiaa valaista sekä tuoda näkyviin niitä seurauksia, mitkä tulisivat syntymään senlaisesta yrityksestä, jos se ei ole tarkoin tuumittu ja taidolla toimeenpantu. Asiasta pidetyt keskustelukokoukset saivat siksi mielet vakaantumaan, että sanottu homma jäi kuitenkin toistaiseksi toimeenpanematta.

Yhdistys on käsitellyt hyvinkin useita ammattia koskevia asioita, joita, paha kyllä, ei kaikkia ole voitu käytäntöön panna, osaksi yhdistyksen vähälukuisuuden vuoksi.

Yhdistys on myöskin ruvennut Turun suutari-ammattiyhdistyksen kanssa puuhaan saada ulkomaalta tuotujen valmiiden sekä puolivalmiiden jalkineiden tullin korotetuksi.

Myöskin on yhdistyksen puolesta ollut Teollisuuslehdessä kehoituskirjoitus maamme tehdasliikkeenharjoittajille ottamaan huomioon maamme nahkateollisuuden, joka valitettavasti vielä on jokseenkin alhaisella kannalla, nimittäin hienomman päällisnahan valmistus.

Yhdistyksen johtokunta:

Puheenjohtaja:

Juho Virtanen, suutarimestari, * 1850.

Sihteri:

E. Alenius, suutarinsäili * 1865.

Rahastonhoitaja:

J. A. Ollila, suutarimestari, * 1858.

Ylöskantaja:

G. Gréf, suutarinsäili * 1858.

Muut jäsenet:

I. Forsblom, * 1846.

A. Laamanen, * 1864.

J. Salmi, työnjohtaja, * 1860.

J. Säll, * 1844.

A. Moilanen, * 1854.

J. Markkanen, * 1864.

G. E. Virtanen, * 1851.

J. Honkaniemi, * 1856.

Yhdistyksen jäsenet v. 1890:

J. Salmi, I. Forsblom, G. Gréf, A. Laamanen, A. Långström, Juho Virtanen, J. Honkaniemi, K. Borg, E. Virtanen, J. Säll, F. Orgelund, E. Alenius, O. Saksa, J. A. Ollila, A. Markkanen, O. Karjalainen, K. Rantio, N. Putkonen, J. Eklund, A. Moilanen, T. Lahti, H. Vehmas, K. Roine, J. Markkanen, K. Törnroos, T. Lindell, yhteensä 26 jäsentä.

Yhdistyksen varat Joulukuun 31 p:nä 1890.

Säästöä edelliseltä vuodelta	263: 28
Tuloja vuoden kuluessa	360: 98
	<hr/>
Yhteensä <i>Smf.</i>	624: 26
Menoja viime vuoden kuluessa	310: 90
	<hr/>
Säästöä ensi vuodeksi <i>Smf.</i>	313: 36
Laulukunnan varat <i>Smf.</i>	40.
Helsingissä, Helmik. 17 p. 1891.	

Käskystä:
I. Forsblom.

Sääntöjä on yhdistys vahvistanut juhlatomikunnalle, laulukunnalle, aiotulle soittoikunnalle, ammattiosastoille y. m.

Säästöpankkiliikettä työväenyhdistyksessä. Talletuksia säästökassatilille Helsingin Kansanpankkiin on insinööri R. Hindströmin johdolla ruvettu vastaanottamaan yhdistyksen kirjastossa joka päivä klo 7—9 ehtolla.

Tilastokomitea. Komitean kokoonpano on ollut suuresti vaihteleva. Viime vuosikokouksessa jäivät herrat R. Hindström, T. Kytö, G. Malmström, K. F. Numberg ja K. Schwenzon komitean jäseniksi. Koska herra Numberg poismuuttamisen vuoksi sekä herrat Hindström ja Schwenzon ajan puutteesta luopuivat komiteasta valitsi johtokunta siihen 1890 herrat E. Nordlingin, A. Järvisen ja W. Ekmanin. Vaan kun 1891 vuoden alkaessa myös herrat Malmström, Kytö sekä vastikään valitut jäsenet Nordling ja Järvinen ajan puutteesta luopuivat komiteasta, kutsui johtokunta jäseniksi siihen herrat Aug. Hjeltin, V. Lönnbohm ja J. F. Widemarkin. Yksi jäsenpaikka on ollut täyttämättä. Sihteerintointia on kansakoulunopettaja, ylioppilas Alvar Renqvist hyväntahtoisesti ottanut hoitaaksensa.

Sitä tiedustelua täkäläisen työkansan palkka-, asumus- y. m. olosuhteista, jonka suunnitelma ja kysymyskaavat valmistettiin komiteassa jo talvella 1888—1890, ei voitu tarpeellisten varojen puutteesta panna toimeen vuosina 1889 ja 1890. Sitten on tämä este poistettu. Kun työväenyhdistys helmikuulla 1890 Keisarilliseen Senaattiin oli jättänyt alammaisen pyynnön 1,350 mk:n suu-

ruisen rahanmääräyksen myöntämisestä (siitä 350 mk. kysymyskavojen painattamiseen ja 1000 mk. toimituksesta, painattamisesta y. m.) sekä Teollisuushallitus vaaditussa lausunnossaan oli puolustanut anomusta, myönsi Keisarillinen Senaatti 19 p:nä huhtikuuta 1890 yllämainitun rahamääräyksen tiedustelun toimeen panemiseen.

Kauan puuhattu yritys, josta, jos se tarpeeksi suuressa määrässä saa myötävaikutusta työläisiltä, voi odottaa arvokkaita lisäyksiä pääkaupungin työkansan taloudellisen ja yhteiskunnallisen aseman valaisemiseksi, tapahtunee siten maalisi- ja huhtikuun kuluessa tänä vuonna.

Tavanmukaiset kokoukset tilastollisten tietojen kokoelemista varten eri ammateista eivät kuitenkaan ole olleet vähemmin tarpeelliset tänäkään vuonna ja pidettiin niitä siitä syystä niinkuin ennenkin.

Samaten kuin edellisinä vuosina ottivat sanomalehdet Finland, Folkvännens, Hufvudstadsbladet, Nya Pressen, Päivälehti ja Unsi Suometar maksutta palstoisinsa näin kuuluvan kehoituksen:

Helsingin työvälle.

Työväenyhdistyksen tilastokomitea on jo edellisten vuosien kuluessa kääntynyt pääkaupungin työläisten puoleen myötävaikutuspyynnöllä. Nyt taas on aikomus koota tietoja työläisten palkka- ja asumusuhteista, työajan pituudesta, oppilassuhteista ynnä muista asiahaaroista, jotka koskevat työväen asemaa.

Hyöty tällaisesta tutkimuksesta lienee edellisten vuosien kokemuksesta selvä pääkaupungin työläisille. Ensimmäinen ehto puutteiden ja epäkohtien poistamiseksi on, että niistä löytyy selvä kuva. Eri ammattien ja yksityisten työläisten suhteissa toisiinsa voi löytyä epätasaisuuksia, jotka tällaisen selvityksen kautta tulevat ilmi.

Te työläiset, jotka ennen innolla olette antaneet tukka komitean työlle, tulkaa nytkin antamaan tietoja Teidän ehkä muuttuneista suhteista ja Te, jotka ennen ette ole nondattaneet kehoitusta, saapukaa nyt, ehkä Te voisitte valaista jonkun puolen kysymyksistä, joka tähän saakka on jäänyt huomaamatta.

Tärkeätä on että havainnot työläisten suhteista tehdään useampina vuosina, sillä vasta silloin muodostuu niistä vakava perustus. Jos niitä tehdään ainoastaan kerran, tulevat ne enemmän tahi vähemmän tilapäisiksi.

Työnantajia ja johtajia kehoitetaan myös saapumaan kokouksiin.

Samaten kuin edellisinä vuosina pannaan nytkin toimeen kokouksia erityisiä ammattia varten eri aikoina. Kokoukset pidetään työväenyhdistyksen huoneistossa (Kaivokatu 12) seuraavassa järjestyksessä:

Sunnuntaina 1 p:nä helmikuuta; k:lo 9 nahkurit, satulantekijät ja tapiseeraajat; k:lo 10 suntarit; k:lo 11 räätälit; k:lo 12 nenlojat-

taret, pesijät ja silittäjät; k:lo 1 leipurit ja sokerileipojat; k:lo 2 maalarit, kultaajat ja lasimestarit.

Sunnuntaina 8 p:nä helmikuuta: k:lo 9 puusepät, sorvarit ja vaununtekijät; k:lo 10 läkki-, levy- ja kuparisepät; k:lo 11 koneteh-
taitten työmiehet, torvenlaskijat ja sepät; k:lo 12 nais- ja miespuoli-
set tupakkatyöläiset; k:lo 1 kulta- ja hopea- sekä kellosepät; k:lo 2
muurarit.

Sunnuntaina 15 p:nä helmikuuta: k:lo 9 kivenhakkaajat; k:lo
10 kirvesmiehet ja sahatyömiehet; k:lo 11 kirja- ja kivipaino-työläi-
set; k:lo 12 nais- ja miespuoliset kirjansitojat, viivoittajat y. m.; k:lo
1 porsliini- ja kaakelitehtaitten työmiehet; k:lo $\frac{1}{2}$ 2 puntarhurit ja
työläiset muista ammateista, joita ei ole ylempänä mainittu.

Kun työväenyhdistyksen varat eivät kannata kalliitten ilmoitus-
ten painattamista kokouksista, pyydämme että työläiset levittäisivät
tietoa asiasta, eivätkä ainoastaan itse sitä vilkkaasti harrastaisi, vaan
myöskin koettaisivat saada tovereitaan sitä tekemään.

Kaikki työläiset Helsingissä huolimatta siitä kuuluvatko he työ-
väenyhdistykseen ovat tervetulleita.

Helsingissä, 28 p:nä tammikuuta 1891.

Helsingin työväenyhdistyksen puolesta:

Tilastokomitea.

Osanotto ei ollut yhtä suuri kuin edellisinä vuosina, jos ottaa
huomioon niiden työläisten lukumäärän, jotka olivat läsnä kokouk-
sissa. Tämä on luonnollinen seurans siitä, että yhä useammat am-
matit ovat perustaneet ammattiosastoja, jotka vuosikertomuksissaan
käsittelevät samanlaisia kysymyksiä kuin ne, jotka kuuluvat komi-
tealle. Ammattiosastot ovat täten helpottaneet komitean työtä kui-
tenkaan tekemättä sitä turhaksi, sillä onhan suuri joukko ammatteja,
joilla ei ole omaa yhdistystä. Sitäpaitsi ammattikertomuksista ei voi
saada kokonaiskuvaa eri ammattien toiminnasta.

Vaikkei osanotto kokouksiin ole ollut niin suuri kuin toivot-
tiin, voi ilmoitettuja tietoja kuitenkin pitää yhtä varmoina kuin en-
nenkin. Melkeen kaikki ammatit, joilla on ammattiyhdistys, olivat
valmistavissa kokouksissa antaneet jollekin läsnäolevista toimeksi koko
kokouksen nimessä esittää niitä mielipiteitä, joita siellä oli lausuttu.
Tämän kautta ovat siten annetut tiedot varmat. Toisista ammateista
oli keskimäärin 10 työläistä jokaisesta saapunut kokouksiin. Seu-
raavat ammatit ovat olleet ihan edustamattomina: *nahkurit, tapisee-
raajat pesijät, silittäjät, vaununtekijät, nais- ja miespuoliset tupakka-
työläiset, kirjapainajat ja puntarhurit.*

*Mekaaninen ammattiosasto, läkki-, levy- ja kuparisepät sekä om-
pelijattaret* ovat jättäneet kirjallisia lausuntoja.

Työpalkat ja työaika olivat v. 1890 sellaiset kuin seuraava taulu osoittaa:

Tietoja alempana lueteltujen ammattien työntekijäin palkoista ja työajan pituudesta Helsingissä v. 1890.

A m m a t t i.	Omassa ruoassa ja asunnossa olevan työntekijän työansio päivässä.				Työpäivän pituus omassa ruoassa ja asunnossa olevalle työvälle.				Työansio päivässä, isännän ruoassa ja asunnossa ollen.		Työajan pituus isännän asunnossa ja ruoassa olevalle työvälle.			
	Päiväpalkalla.		Kappalepalkalla.		Varsinais.		Nimellis.		Päiväpalkalla.		Varsinais.		Nimellis.	
	Smk.	pt.	Smk.	pt.	T.a.	M.a.	T.a.	M.a.	Smk.	pt.	T.a.	M.a.	T.a.	M.a.
Leipurit	—	—	—	—	—	—	—	—	1	50	15 à 16	—	—	—
Läkki-, levy- ja vaskise-	4	—	4	75	11	30	13	—	—	—	—	—	—	—
pät	4	—	4	50	11	30	13	—	—	—	—	—	—	—
Kirjansitojat: miespuol. . .	1	25	1	75	11	30	13	—	—	—	—	—	—	—
„ naispuoliset	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nahkurit	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kulta- ja hopeasepät: mies-	4	—	—	—	11	—	12	—	—	—	—	—	—	—
puol.	1	25	—	—	11	—	12	—	—	—	—	—	—	—
naisp.	—	—	2	—	11	30	13	—	—	—	—	—	—	—
Kaakelityöläiset.	—	—	—	—	11	30	13	—	—	—	—	—	—	—
Uunintekijät	4	25	3	50	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mekaaniset työmiehet . . .	3	29	—	—	11	—	12	30	—	—	—	—	—	—
Muurarit	2	55	—	—	12	—	14	—	—	—	—	—	—	—
Maalarit	2	35	—	—	11	30	13	30	—	—	—	—	—	—
Satulantekijät	2	75	—	—	11	30	13	—	—	—	—	—	—	—
Suutarit	—	—	2	50	12	30	13	30	—	—	—	—	—	—
Räätälit	—	—	2	90	12	—	13	—	—	—	—	—	—	—
Sahatyömiehet	2	25	—	—	11	30	—	—	—	—	—	—	—	—
Ompelijattaret	1	50	—	—	11	—	12	—	1	50	—	—	12	—
Sepät	3	35	—	—	12	—	13	30	—	—	—	—	—	—
Puusepät	2	90	3	25	11	30	13	—	—	—	—	—	—	—
Sorvarit	2	50	—	—	12	30	14	—	1	—	13 à 14	—	—	—
Sokurileipojat	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	12	—	—	—
Kivenhakkaajat: tehtaal.	3	—	—	—	11	—	12	30	—	—	—	—	—	—
„ ulkotyöm.	3	50	4	—	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kirvesmiehet	3	—	—	—	11	30	—	—	—	—	—	—	—	—
Kirjanpainaj.: tavall. työssä	4	50	—	—	11	—	13	—	—	—	—	—	—	—
„ sanom. työssä	7	—	—	—	epämääräinen				—	—	—	—	—	—
Kellosepät	3	50	—	—	10	30	12	—	—	—	—	—	—	—

Sanomalehdissä julaistujen torikertomusten johdolla on Insinööri Hindström tehnyt seuraavan taulun elintarpeitten keskihinnasta.

Ruokatavarain ja polttopuiden keskihinnat v. 1890.

Ruisleipä, leiv.	<i>Smf.</i> 2: 26.
Ruisjaulhot „	„ 1: 49.
Herneet, kappa	„ 1: 10.
Perunat, „	„ 0: 24.
Raavaanliha, tuore, leiv.	„ 4: 27.
Sianliha, „ „	„ 8: 04.
„ suolattu, „	„ 8: 06.
Voi, tuore, naula	„ 1: 02.
„ ruoka, leiv.	„ 16: 30.
Silakat, tuoreet, naula	„ 0: 21.
„ suolaset, leiv.	„ 1: 81.
Maito, kuorittu, kannu	„ 0: 23.
„ kuorimaton „	„ 0: 44.
Piimä, „	„ 0: 22.
Polttopuut, koivu, syltä	„ 19: 90.
„ mänty „	„ 16: 97.
„ kuusi „	„ 14: 60.

Työaika.

Tiedot työajan pituudesta olivat pääasiassa samat kuin viime vuonna. Tästä syystä lausuttiin samat tai samanlaatuiset toivomukset sen lyhentämisestä.

Satulantekijät halusivat työajan lyhentämistä 10 tuntiseksi. Muuan läsnäolevista, joka oli oleskellut jonkun aikaa Kööpehaminassa, lausui mielipiteensä, että työläiset siellä 10 tuntisella työajalla suorittivat saman työn, joka täällä tehdään 11 $\frac{1}{2}$ tunnissa. Suomalainen hitaus ei ollut syynä tähän vaan se seikka, että työläinen, jolla oli riittävä lepo- ja ruoka-aika, työskentelee suuremmalla ponnella ja iloisemmalla mielellä kuin se, jonka koko päivän täytyy olla valjaissa.

Kaakelityöläiset ja *kirjansitojat* yhtyivät edellisten toivomukseen 10 tuntisesta työpäivästä.

Maalarit toivoivat, että heidän työaikansa lyhennettäisiin ainakin 11 tuntiseksi.

Puusepät, jotka viime vuoden kuluessa osaksi olivat saavuttaneet lyhennystä työajassaan 12 $\frac{1}{2}$ tuntisesta 11 $\frac{1}{2}$ tuntiseksi, eivät pitäneet kohtuuttomana vaatia sen lyhennystä vielä $\frac{1}{2}$ tunnilla. *Sorvarit* sanoivat 12 $\frac{1}{2}$ tuntista työaikaansa ylen pitkäksi.

Sepät, joiden nykyinen työaika 12 tuntia on, katsoen heidän raskaasen työhön, liiaksi pitkä, toivoivat sen lyhentämistä 1 tunnilla.

Konetehtaitten työläiset mainitsivat kiitollisuudella, että heidän työaikansa 1 päivästä kesäkuuta oli lyhennetty 11 tuntiseksi.

Kultasepät kertoivat, että muutamat työnantajat vaativat työläisiltään ainoastaan 10 tunnin työtä päivässä ja lausuvat toivomuksenaan, että kaikki kultasepät kaupungissa seurasivat heidän kiitosta ansaitsevaa esimerkkiänsä.

Kivenhakkaajat huomauttivat, että herra Bergman oli lyhentänyt työaika 10 tuntiseksi ja toivoivat että pian muutkin työnantajat tässä ammatissa, katsoen työn rasittavaan laatuun, rupeaisivat noudattamaan samaa järjestystä.

Kirvesmiehet ja etenkin *sahatyömiehet* halusivat pitempää päivällis-aikaa. Raami- ja sirkkelisahaajain on pakko syödä työn kesätyössä.

Useimmat työläiset, jotka ovat työnantajan ruoassa, valittivat, että päivällisaika on epämääräinen ja usein riittämätön.

Leipurit tahtoivat tässä kysymyksessä viitata ammattiosastonsa vuosikertomukseen,

Terveysuhteelliset seikat.

Mitä työhuoneitten terveydellisiin suhteihin tulee tuotiin esiin osaksi samat valitukset kuin viime vuonna.

Puusepät kertoivat, että työhuoneet yhä vielä antavat aihetta moittimiseen mitä ilman raittiuteen, puhtauteen ja tilavuuteen tulee. Epäkohta, jota luulisi olevan helppo parantaa, on ahtaus verstaissa. Niihin asetetaan suuri joukko puuaineita kuivamaan ja puolivalmiita töitä, niin että usein ei ainoastaan ole vaikea vaan suorastaan vaarallista työläisille liikkua koneitten välissä.

Konetehtaitten työmiehet mainitsivat, että parannuksia oli tehty muutamissa tehtaissa. Kaasutehtaan työhuoneet ovat etenkin moitteettomat.

Sepät pyysivät saada merkityksi, että pajat, etenkin pienemmät, talvella ovat hyvin vetoisia.

Kivenhakkaajat huomauttivat, että yksi kaupungin kivenhakkaajaverstaista antaa aihetta oikentettuun moitteeseen. Lämpimän säilyttämiseksi ei siinä ole tehty paljon mitään.

Sahuhuoneitten seinissä täytyy kyllä olla suuri joukko aukkoja ja luukkuja, vaan *sahatyöläiset* mainitsivat, että niiden katot ja seinät sitäpaitsi ovat harvat eivätkä aina suojele edes sateelta eikä tuulelta.

Kaakelityöläiset valittivat että heidän usein täytyy työskennellä aina 80 ° lämpimissä huoneissa. Tämä olisi autettava vilkkaamman ilmavaihdon kautta.

Kinjansitojat olivat ylipäänsä tyytyväiset työverstaihinsa. Erit-
täin kiittivät työläiset Weilin & Göösin tehtaasta työhuoneitansa.

Ylimalkaan näyttää parannus tapahtuneen siinä, että työpajat nykyään vähemmässä määrässä kuin ennen käytetään makuuhuoneiksi.

Oppilasten asema.

Luonnollisesti on työnantajien etenkin suuremmissa tehtaissa jo eiksi suuressa kaupungissa kuin Helsingissä, vaikea pitää suotavaa huolta oppilasten siveydestä ja hyvinvoinnista. Tämä on tullut yhä vaikeammaksi samassa määrässä, kuin se tapa on tullut tavallisemmaksi, etteivät oppipojat saa asuntoa eikä ruokaa isänniltä. Turhaa lienee knitenkin kehoittaa vanhan isänvaltaisen järjestyksen palauttamiseen, jolloin oppipojat kuuluivat perheeseen. Oppilaat itsekkään eivät luultavasti joka tapauksessa olisi valmiit palaamaan entisen isällisen holhouksen alle. Punnitkoot siksi sekä työnantajat että työnjohtajat ja vanhat työläiset vakavasti kuinka he nykyisissä oloissa parhaimmalla tavalla voisivat johdattaa nuoria niin, että heistä tulisi sekä moraalisesti että ruumiillisesti kelpo ihmisiä.

Että löytyy syytä tällaiseen kehoitukseen todistavat satulante-
kijäin, maalarien, puuseppäin, seppäin y. m. työläisten kertomukset, jotka olivat samaa laatua kuin viime vuonna.

Puusepät toivoivat, että oppilaita sidottaisiin laillisilla sitoumuksilla. Täten tulisivat nykyään usein tapahtuvat työpaikan muutokset estetyiksi. Osa oppilasten palkasta olisi maksettava siten, että he saisivat ruokaa jossakin siistissä paikassa. Silloin eivät voisi tuh-
lata ruokarahaansa.

Suutarit luulivat parannuksen tapahtuneen isäntien ja oppilas-
ten keskinäisessä väliässä ja viimeksi mainittujen käytöksessä ylimal-
kaan. He luulivat tämän osaksi riippuvan siitä että oli perustettu
suurempi määrä lukusaleja ja että löytyi oppikursseja työläisille sun-
nuntaina iltapäivällä. Tämän kautta oli nuorilla työläisillä suurempi
tilaisuus sivistävään työntekemiseen ja he saivat ylevämpiä harras-
tuksia niin ettei heitä enään huvittane loikoa toimetonna verstaissa,
vetelehtiä pitkin katuja tahi käyttää lepopäivää vielä huonompiin
huvituksiin.

Tämä pitäisi olla kehoitus kaikille työnantajille ja johtajille
kiihoittamaan ja helpoittamaan nuorten työläisten sivistyksen halua.

Muntamata epäkohtaa, joka ansaitsee tulla tunnetuksi, voi mai-
nita yhteydessä tämän kanssa. Välttääkensä sitä pakkoa, jota elin-

keinolaki määrää oppilasten kasvatuksen ja koulunkäynnin suhteen, ovat muuttamat työnantajat manttaalikirjoituksessa ilmoittaneet nuorimpia työläisiensä renkinä.

Ompelijattaret pitivät opetusaikaa, joka heillä tavallisesti kestää muutaman kuukauden liian lyhyenä. Myöskin pitivät he työnantajien velvollisuutena antaa tarkkoja todistuksia eronvien työntekijäin ammattitaidosta.

Työpalkat.

Työpalkkojen suhteen on ainoastaan pienempiä muutoksia tapahtunut v. 1890 niinpaljon kuin komitea kokouksissaan huomasi. Muutoksesta kirjanpainajien oloissa emme ole tilaisuudessa antaa lähempää tietoja, koska he eivät ole olleet läsnä komitean kokouksissa.

Puusepät, maalarit, muurarit ja kivenhakkaajat tehdastyössä lausuvat toivomuksen, että yleisemmin ruvettaisiin maksamaan palkkaa tuntityöstä. Kivenhakkaajat ulkotyössä olivat varsin tyytyväiset siitä, että heidän palkkansa tavallisesti maksetaan tuntityöstä.

Suutarit arvelivat tulonsa kuluneella vuodella vähän paremmiksi kun edellisinä vuosina. He toivoivat voivansa kilpailla ulkomaalaisen työn kanssa vielä suuremmalla menestyksellä, kun olivat saaneet aikaan aiotun jalkineyhtiön, jonka osakkeet maksaisivat 25 Smk.

Kaakelityöläiset arvelivat, että heidän palkkansa 20 vuoden kulussa olivat yhä alentuneet.

Nais-työläisistä oli ainoastaan ompelijattaria saapuvilla ja heistä ei kukaan moittinut palkkaansa. Vaan saapuvilla olevat miespuoliset *kultasepät* ja *kirjansitojat* pitivät velvollisuutenaan esiintuoda nais-työkumppaniensa sorrettua tilaa. Heidän palkkansa on keskimäärin $\frac{1}{3}$ samaa ammattia harjoittavien miesten palkkiosta. Vaikka ottaa huomioon naispuolisten työläisten pienempää ammattitaitavuutta ja heikompia voimia sekä, etteivät he ylipäänsä ole perheen elättäjiä, on eroitus kuitenkin liian iso. Suureksi osaksi ovat naispuoliset työläiset itse syynä pieniin palkkoihinsa sen kautta etteivät huoli hankkia itselleen korkeampia ammattitietoja vaan tyytyvät yksinkertaisimpaan ja halvimpaan työhön. Mutta myös työnantajien puolelta olisi jotakin tehtävää heidän toimeentulonsa parantamiseksi. Sellainen toimenpido vaikuttaisi varmaan tärkeitä moraalaisia muutoksia.

Satulantekijät ja *kivenhakkaajat* vaativat, että isännät maksavat kiireellisen työn aikana ylityöstä korkeamman laskun mukaan kuin päiväraha.

Kaikenlaisia toivomuksia.

Toivomus, joka ansaitsee erityistä huomiota ja jota useampi ammatti esitti komitean kokouksissa, on kysymys *tapaturmavakuutuk-*

sesta. Kaikki työläiset, joiden ammatti on vaarallista laatua, pyysivät saada muistiin pantavaksi toivomus, että työnantajat vakuuttaisivat kaikki työläisensä tapaturman vastaan vähentämättä palkkoja suuremmassa määrässä. *Kirvesmiehet, muurarit ja sahatyöläiset* huomauttivat että sellainen toimenpide oli tarpeen vaatima, niinkuin usein tapahtuneet onnettomuudet heidän ammatteihin kuuluvien työmiesten kesken selvästi osoittavat. *Maalarit, puusepät ja konehtaitten työmiehet* tekivät samaan suuntaan meneviä huomautuksia. Viimeksi mainitut pitivät kohtuullisena että työnantajat ja työntekijät jakaisivat keskenänsä vakuutusmaksun.

Yleisesti ei ole liitetty kassoihin *sairauden avun* ja *lääkärin hoidon* maksamiseksi. Tämä ajatus ei ole saanut sellaista kannatusta, kuin se ansaitsee. *Kirvesmiehet* kertoivat, että sellainen kassa oli perustettu heidän ammattilaisten kesken, vaan ettei osanotto ole ollut yleinen. Tämäkin tavallansa todistaa, ettei työläisten pidä lajoittaa voimiansa perustamalla monta pientä kassaa, vaan yhtyä yhteisen suurempaan yllämainitusta laadusta.

Vaikea epäkohta, joka yhä on enentymään päin, on monihääräinen urakkajärjestelmä. Tämän kautta jää suuri osa työn maksusta henkilöille, jotka usein eivät omaa vähintäkään ammattikykyä. *Kirvesmiehet, muurarit ja uunintekijät* lausuvat tyytymättömyytensä tästä asiasta. Jo kahtena edellisenä vuonna on tehty sama valitus, jota viranomaiset eivät pitäisi jättää huomioon ottamatta.

Aug. Hjelt.

Viktor Lönnebohm.

W. Ekman.

J. F. Widemark.

Alvar Renqvist.

Teollisuushallituksen kiertokirje ⁸/₆ p:ltä 1885. Teollisuudenharjoittajain kokouksessa Waasassa antoivat teollisuushallituksen intendentit huvittavia tietoja teollisuushallituksen kannasta puheenaolevan kiertokirjeeseen annettuihin vastauksiin (katso 1886 v. kert.).

Teollisuudenharjoittajain kokouksessa Waasassa ei, kuten työmiehet toivoivat, Helsingin työväenyhdistys ollut edustettu. Syynä siihen oli se, että Työväenyhdistystä ei kokoukseen kutsuttu.

Terveystenhoitoyhdistys on hyväntahtoisesti kutsunut työväenyhdistyksen jäsenet kokoukseensa, jossa keskusteltiin terveyssuhteista työpajoissa.

Tupakkatehtaalaisten ammattiosasto. Toukok 15 p. hyväksyttiin tupakkatehtaantyömiesten kokouksessa erään komitean laatima sääntöehdotus tupakkatehtaalaisten ammattiosastolle ja valittiin väliaikaiseen toimikuntaan sikarintekijät *K. Winqvist, B. Lönngren, Julius Engman, Hanna Löfman* ja *Amanda Löfman*. Osaston säännöt vahvistettiin kesäk. 13 p:nä, mutta sen perästä ei ole koko asiasta mitään kuulunut. Osasto näyttää kerrassaan kuolleen Kenties toisten vaikutuksesta?

Työmiehet työpajain tarkastajina. Käsityö- ja tehdasyhdistyksen ehdotus, että työväenyhdistys valitseisi 12 henkilöä, jotka yhtä mouen Käsityö- ja tehdasyhdistyksen edusmiehen kanssa toimittaisivat ammattientarkastajan vaatiman työpajain tarkastuksen, hyväksyttiin ja valittiin tarkastusmiehiksi tupakkatehtaan työmies *V. Lönn-gren*, suutari *Gref*, seppä *Hj. Hammar*, viilari *K. Lindroth*, puuseppä *M. Haapanen*, läkkiseppä *V. Holmberg*, leipuri *T. v. Schrowe*, maalari *F. M. Orrela*, vaskiseppä *P. W. Grahn*, kirjansitoja *J. Österberg* ja nahkuri *A. Ahlblad*. Tarkastusta toimittaa lautakunta, johon kuuluu terveyshoidontarkastaja eli hänen sijaisensa, yksi poliisikomisarius, yksi Käsit.- ja tehdasyhdistyksen sekä yksi Työväenyhdistyksen edusmies. Näitä tarkastuksia, joista ei ennakolta mitään tietoa anneta, toimitetaan tuon tuostakin, käydään useammastikin samoissa työpaikoissa ja tehdään tarkkoja muistoonpanoja niissä vallitsevista terveyssuhteista.

Työpalkat, työaika, työväentoivomukset. Katso tilastokomitean kertomusta.

Työväensuojelulakia selityksineen ja siihen kuuluvine asetuksineen on Työväenyhdistys kehoittanut hroja kirjankustantajia painosta julkaisemaan, mutta siitä ei ole vielä mitään kuulunut.

Työväenvakuutus-asia. Hallituksen asettama komitea (katso 1889 vuoden kertomusta) on valiokunnillansa teettänyt ehdotuksen tapaturma- ja sairas-vakuutuksesta sekä työnteettäjäin vastuunalaisuudesta tapaturman kohdatessa. Laveaa tilastollista tutkimusta toimitetaan paraikaa ja on siinä Työväenyhdistyskin, kutsuttuna, edusmies-tensä faktori *R. Ahlstedtin*, läkkiseppä *V. W. Holmbergin* ja viilari *J. Vuoren* kautta avullisena.

Helsingin Työväenyhdistyksen

Uunintekijäin ammattiosaston vuosikertomus, vuodelta 1890, toinen toimintavuosi.

Innolla ja toivo mielessä osasto aloitti toisen vaikutusvuotensa. Ensimmäisen vuoden hankaluudet oli kestäetty. Tottumattomuus alkoi väiytyä. Asiain käyttelyyn tuntui olevan riittävästi voimia. Voitiin toivoa, että nyt tekisimme tuntuvaan jälkeä ammattimme edistyksessä. Toivottiin, että nyt rohkeasti voimme rientää eteenpäin tulevaisuutta kohti. Olihan tämä vuosi ainakin aineellisesti erittäin suotuisa osastomme jäsenille. Kosolta on uusia ja suuria rakennuksia kohonnut kaupunkiimme. Ja näissä on uunintekijöillä ollut tulolähdettä runsaastikin. Seuraava vuosikertomus osottakoon, missä määrin viime vuoden lopussa lausutut toiveet ovat toteutuneet.

Ei voi sanoa, että osaston toiminta olisi puuttanut vilkkautta. Kokouksia on ahkerasti pidetty ja useita uusia asioita on pohdettu.

Vuoden kuluessa on paitse vuosikokousta ollut 9 kuukauskokousta ja 18 toimikunnan kokousta. Tämän ohessa täytyy kuitenkin muistuttaa, että kesäkuukausina ei ole voitu saada aikaan ainoatakaan kokousta. Uunityö on luettava ulkotöihin. Samalla se on urakkatyötä. Pitkä valoisa päivä sallii miesten kauemmin olla työssä, joten on vähemmän halua iltakokouksiin. Myöskin useat uunintekijät ovat kesäiseen aikaan maaseuduilla työskentelemässä. Ja ehkäpä voisi mainita senkin syyn, että kesäinen hyvä ansio enemmän viettelee käyttämään varojansa väärällä tavalla. Ja muutenkin on luonnollista, että hyvien päivien aikana ei niin kaipa edistystä eikä ole halua harrastamaan yleisiä asioita, niinkauan kuin ei nouseva sivistys vielä ole ehtinyt herättää pysyväistä intoa niihin.

Kokouksissa ovat keskustelun alaisina olleet seuraavat kysymykset:

1. Terveysuhteista uunintekijäin työpaikoilla.
2. Ravintoyhdistysten hyödyllisyydestä työväelle.
3. Onko tapaturmavakuutus uunintekijälle tarpeen?
4. Onko markkinain säilyttämisestä Helsingissä hyötyä?
5. Onko n. k. kuuppain käyttäminen keittiössä tarkoitustansa

vastaava?

6. Onko suotavaa että n. k. rostia eli halstaria ruvettaisiin yleisesti käyttämään uuniloissa?
7. Työajan pituus. Normaali tai maksimaalipäivä?
8. Uunintekijäin työpalkkatariffi.
9. Oppilasten ravinto- ja asunto-oloista.
10. Miten voisi estää keittokakluunia savuttamasta sisään?

Terveysuhteista keskusteltaessa huomautettiin useitakin epäkohtia. Pahimmin rasittavat uunintekijää ankara kuumuus rakennuksia koksikamiineilla kuivattaessa ja toisaalta taas vinkeä viima syksyin, kevään tuuletettaessa. Nykyinen aika vaatii kaikessa kiireellistä valmistusta. Siinä ei katsota yksityisen työmiehen räsistystä, kunhan koko joukko on nutterassa toimessa. Puolivalmis rakennus koetetaan saada asuttavaksi mitä nopeimmin. Ennen kaikkea rakennuksen täytyy silloin olla kuiva. Talvella kuivataan huoneita suurilla avonaisilla kamiineilla, joissa poltetaan koksia. Tästä nouseva ankara katku turmelee lyhyessä ajassa työmiehen keuhkot. Kuumuuskin on usein sietämätön. Sen voi päättää siitakin, että sylen päässä laudassa oleva pihka voi ruveta kiehumään. Toinen tukala kohta on tuuletus. Uunin savutorven reikä on rakennettaessa jätetty avoimeksi. Ovet ja akkunat ovat auki. Uunin valmistaja joutuu siten päiväkauden seisomaan sellaisessa viimassa, ettei sitä voi kestää terveenä. Näistä seikoista päätettiin huomauttaa ammattientarkastajaa, että hän ehkä ryhtyisi tarpeen vaatimiin toimiin.

Ravintoyhdistyksen ja tapaturmavakuutuksen edut tunnustettiin yleisesti ja kehoitettiin uunintekijöitäkin käyttämään niitä hyväkseen.

Markkinain pysyttamisestä lausuttiin pääasiassa samaa kuin muutkin ammattiosastot. Joutopäiviin viettelevinä ja etujensa puolesta vähäpätöisinä ne eivät vastaa ajan vaatimuksia ja olisivat siis poistettavat.

Työajan pituutta oli jo niin laajasti pohdettu muissa työväenkokouksissa. Uunintekijät kuitenkin tekevät työtä urakalla. Heistä sen vuoksi jotkut pitivät normaaliaikaa vähemmän suotavana rajoituksena vapaalle työlle. Ja onhan muka tilaisuus väsyttää joutopäivällä korvata liiallinen rasitus. Useimmat kuitenkin epäilevät joutopäivien virkistävää laatua. Lisäksi vielä ylityön kautta saatu runsaampi työn tulos on omansa vähentämään työpalkkoja, eikä siis ylityö tuota sitä tulojen lisäystä, jota sillä tavoitellaan. Sen vuoksi puollettiin 10 tunnin normaalipäivää. Maksimaalipäivää ei kukaan kannattanut.

Kipeä kohta näkyy olevan tuo palkkauksen erilaisuus ammattissa. Viime vuoden kuluessa jo asetettiin komitea laatimaan tariffiehdotusta. Mutta laimensko vai mikä lienee syynä, kun komitean toimista ei ole kuulunut sen enempää. Kysymys sukelsi undelleen esiin vuoden lopulla ja nusi komitea asetettiin. Saa nähdä tuleeko nyt hankkeista tosi.

Oppilaisten asunto- ja ravintoolot ovat nekin olleet kaikissa osastoissa keskusteltavina. Uunintekijäin ammatissa ei oppilaita ole, mutta lausuttiinhan toki joitakuuta arveluja. Myönnettiin nykyisten olojen kaipaavan parannusta. Mutta jonkun osaston ehdottamia oppilaskoteja ei voitu puoltaa. Ne muuttuvat rattoutta puuttuviksi kasarmeiksi. Sopivia johtajia olisi vaikea saada. Ja huonon seuran vaara olisi liiankin likellä. Ainoa tehokas keino lienee se, että mestari omassa tai muussa hyvässä perheessä hankkii oppilaalle raittoisan kodin, josta hän ei mielellään karkaa huonompia huvia etsimään. Jos oppilaat syövät jossakin ruokapaikassa, niin mestarin tulisi maksaa ruoasta suorastaan sinne.

Kolme vielä mainittavaa suoranaisesti ammatin alalle kuuluvaa keskustelukysymystä ovat tarkoittaneet saada yleisön kuultaviin uunintekijäin kokemuksiin. Kuoppa hellojen yläpuolella on ruma esine keittiöissä. Ja kun höyryreikä on sen alla, pääsee ainoastaan kuopan reunan tasalla ja sen alapuolella oleva ilma vaihtumaan. Hellan pinta on ainakin 5—6 neliöjalkaa suuri. Siitä siis virtaa niin laaja lämmin ilmavirta. Höyryreikä taas ei koskaan ole edes neliöjalan kaan suuruinen. Se ei siis riitä imemään höyryä ulos, vaan ne virtaavat huoneeseen. Kuoppa olisi siis poistettava ja suuri venttiili sijoitettava lähelle kattoa savutorveen johtamaan ulos kaasuja.

Rostin käyttäminen uuniloissa jäi keskustelua vaille muitten kiireellisten asiain paljouden tähden.

Keittokakluunien savun estäminen huoneesen tulemasta oli aivan vuoden lopulla keskusteltavana. Ehdotettiin jos mitäkin parannuskeinoja, mutta yleisemmin kehoitettiin käyttämään rostia tulipesän alla. Kokemuksen puutteessa täytyi kysymyksen raueta arveluihin.

Osaston iltamia on ollut vuoden kuluessa 4. Vähäksi ei ole katsottava tällaisten iltamien kehittävä vaikutus. Mutta siihen tarvitaan sellainen ohjelma, että se kehittää. Sellaista henkistä ohjelmaa ei ole aina saatu aikaan, kun aina samat heikot voimat saavat vastata siitä. Muilta osaston jäseniltä ei ohjelman apua ole saatu. Enemmin harrastusta siis! Auttakoot osaston kykenevät jäsenet tässä kohden johtokuntaansa.

Mutta eipä ole paljon muissakaan kohdissa tuntunut, että osastossa tai paremmin sanoen yleensä uunintekijöissä olisi intoa ja alttiutta. Kaukana siitä! Pikemmin nurjuutta saavat osaston harvat toimivat henkilöt osakseen. Kateus ja viha määräävät osastoon kuulumattomien aseman sitä kohtaan. On ruvennut tuntumaan, kuin osaston vaikutus lopultakin olisi tarpeeton ja vähemmän suotava. Kaikkia niitä parannuksia, joita on koitettu saada aikaan, kohdellaan kylmäkiskoisuudella. Ja sitä eivät tee ainoastaan uunintyön teettäjät, vaan vielä enemmän ne uunintekijät, jotka eivät kuulu osastoon. Niukalta on osastossa jäseniä. Ei siis ole kumma, että osaston vaikutus lamaantuu ja miesten kesken puhutaan osaston lakkauttamisesta. Ja jos kysytään, mikä lieenee syynä siihen, niin on kai vastattava: puuttuva sivistys ja puuttuva raittius. — Ei luulla tarvittavankaan parannuksia oleviin oloihin. Onhan ansio hyvä. Kukin on tyytyväinen tilaansa. Juomaan ja ruokaan riittää varoja. Henkisen kehityksen puntetta ei tunneta. Ja, mikä on taas syynä kaikkeen tähän? — Se että melkein kaikki uunintekijät ovat vanhempia, vanhan-aikaiseen katsantokantaansa piintyneitä miehiä. Nuorta uunintekijä-polvea ei ole, eikä synny, niinkauan kuin ei ole säädetty tähänkin ammattiin varsinaista oppi- eikä kisälliaikaa. Siinä syy, miksi osasto ei ole voinut toimia niin tarmokkaasti, että olisi toivon sen vastaisestakin kehittymisestä. Ne muutamat hartaat osaston jäsenet, jotka vielä pysevät siinä, eivät jaksaa kauan ponnistella, kun näkevät, etteivät edes heidän työtoverinsa ymmärrä arvostella heidän pyrintöjensä.

Siinä ovat osaston tulevaisuuden toiveet. Valoisia ne eivät ole. Seuraava vuosi näyttäköön, onko osasto syyttää toivoton. Loppuksi liitämme muntamia tietoja osaston virallisesta elämästä.

Osaston johtokuntaan valittiin vuosikokouksessa Helmik. 9 p:nä eroamisvuorossa olevien sijaan hrat N. Borgman, K. Lyyrinen ja J. E. Sevón, kaikki nudelleen. Hra K. Itkosen erottua valittiin hänen sijalleen hra E. Sarlin. Työväen-yhdistyksen puolesta on johtokun-

taan kuulunut hra V. v. Wright. Syyskuussa erosi osastosta hra A. Malm, jonka sijalle valittiin johtokuntaan hra J. W. Nummelin. Johtokunnan kokouksissa ovat eri jäsenet olleet saapuvilla: hrat Bergholm 16, Borgman 15, Itkonen 3, Lyyränen 12, Malm 1, Nummelin 6, Sarlin 13, Sevón 16, Suokas 12, ja v. Wright 11 kertaa. Todistuksena ylempänä mainitusta laimendesta voi pitää sitä, että vuoden kuluessa on ollut yksi ainoa täysilukuinen johtokunnan kokous. Monet kerrat on täytynyt siirtää kokous, kun ei riittävää määrää jäseniä ole saapunut.

Kuukauskokoukset ovat yleensä olleet harvalukuiset. Keskimäärin niissä on ollut 10 läsnäolijaa. Niissä tapahtuneista keskusteluista on ylempänä kerrottu. Sopinee vielä mainita ne kysymysehdotukset, jotka nunintekijäin puolesta päätettiin esittää ensikesäisessä yleisessä työväenkokouksessa:

1. Onko suotavaa, että laissa säädetään varsinainen oppi- ja kisälliaika kaikkiin ammatteihin?

Eikö työnteettäjän eli mestarin itsensä tulisi olla ammattinsa opin käynyt?

Näitä kysymyksiä esittämään valittiin hra J. W. Nummelin.

Ammattiyhdistysten keskuskomiteaan valittiin toimesta eronneen hra A. Malmin sijalle hra J. W. Nummelin.

Osaston kirjurina vuoden kuluessa on toiminut ylioppilas A. Järvinen.

Tilien tarkastajina ovat olleet hrat nunintekijä J. M. Kylander ja ylioppilas A. Järvinen, joiden antama kertomus tilintarkastuksesta on seuraava:

Kertomus Unintekijäin ammattiosaston tilien- tarkastuksesta vuodelta 1890:

Toimittamassamme tilientarkastuksessa olemme havainneet osaston rahaston aseman Joulukuun 31 p:nä 1890 seuraavaksi:

Tuloja:

Säästöä vuodelta 1889	59: 05.
Sisäänkirjoitusmaksuja	7: —
Kuukausmaksuja	86: 50.
Neljästä iltamasta yhteensä	144: 35.

Summa Sm: 296: 90.

Menoja:

Sisäänkirjoitusmaksut Työväenyhdistykselle	7: —
Kuukausmaksuista 50 %	43: 25:
Ilmoituksiin	73: 98.
T. y:n rakennusrahastoon 10 % huvien nettotuloista	14: 44.
Keskuskomitean jäsenten palkka	3: —
Säästö vuodelle 1890	155: 23.
<hr/>	
Summa <i>Smx</i> :	296: 90.

Eri rahastojen varat ovat:

Jäsenten rahasto	75: 75.
Yksitysrahasto	79: 48.
<hr/>	
Summa <i>Smx</i> :	155: 23.

Tiliin oli erehdyksessä pantu menojen puolelle eräs Mekaaniselle ammattiosastolle kuuluva lasku a 10 mk. joka olisi vähentänyt osaston säästön 145: 23 mkksi. Koska erehdys nyt on korjattu ja koska muuten olemme havainneet tilit oikeiksi, ehdotamme rahaston hoitajalle ja osaston johtokunnalle tilivapauden vuodelta 1890.

Helsingissä Helmik. 22 p:nä 1891.

M. Kylander.

Albin Järvinen.

Helsingin Työväenyhdistyksen Uunintekijäin ammattiosaston virkailijat v. 1890.

Toimikunta.

Puheenjohtaja:

Nikolai Borgman, uunintekijä, * 18³⁰/₁₁56, v. 89, 90.

Varapuheenjohtaja:

Erland Sarlin, uunintekijä * 18⁶/₃53, v. 90.

Muut jäsenet.

Gustaf Bergholm, uunintekijä, * 18²⁹/₄57, v. 89, 90.

Karl Lyyränen, " * 18⁴/₅58, v. 89, 90.

Johan Nummelin, kaakeliseppä, * 18²⁷/₈59, v. 90.

Johan Edvard Sevón, uunintekijä, * 18⁶/₁₁64, v. 89, 90.

Matti Suokas, " * 18¹⁷/₆52, v. 89, 90.

Viktor Julius von Wright, tehtailija * 18⁵/₈56, v. 89, 90 Työv.-yhdistyksen edustaja toimikunnassa.

Kirjuri:

Albin Järvinen, ylioppilas, * 18¹/₃67, v. 90.

Tilientarkastajat:

Albin Järvinen, ylioppilas.

Matts J. Kylander, uunintekijä.

Rahastonhoitaja:

Alarik Biese, konttorin esimies, * 18³⁰/₇58.

Uunintekijäin ammattiosaston jäsenet:

Bergholm, Gustaf.

Borgman, Nikolai.

Josefsson, Karl.

Kolin, W.

Kylander, Alfred.

Lindström, J.

Lindfors, Karl.

Lyrränen, Karl.

Malm, August.

Nieminen, J. A.

Nummelin, J. W.

Sarlin, Erland.

Sevón, Johan Edvard.

Suokas, Matti.

Willstedt, Viktor.

Yhteensä 15 jäsentä.

Vuoden kuluessa on siis jäsenluku vähentynyt 6 hengellä.

Lopuksi vielä muutama sana. Ei voinut olla huomaamatta, että vuoden lopulla jonkinlainen hämärä tympeys ja alakuloisuus valtasi mielet. On jo kerrottu, että osaston menestys ensi vuonna on hyvin epäiltävissä. Ne harvat osaston jäsenet jotka vielä siinä pysyvät, saavat vaivojensa palkaksi katkeruutta toverein puolelta. Itsestään herää ajatus, että työ on melkein turhaan tehtyä. On todellakin puhuttu osaston lakkauttamisesta. Yksi seikka vaan on estänyt ryhtymästä tuumasta toimeen. Osaston nykyinen polvi ei tahdo yleensä uunintekijöille saattaa sitä huonoa mainetta, että typerästä kateudesta ja leväperäisyydestä antavat omaan etujensa ja kehityksensä lamaan. Yleistä kehnoutta se osottaa ammatteisissa, jos eivät pysty omaa osastoa riittävästi kannattamaan. Näyttäköön tämä vuosi tahtovatko uunintekijät pitää kehnouden maineen. Liittykööt miehissä osastoon ja olkoot nutterat sen kokouksissa. Unohtakoot itsekäät mielteensä ja yhtykööt sovinnolliseen työhön ammattimme tilan kohottamiseksi. Osottaahan tämä vuosikertomus, ettemme suinkaan ole tahtoneet vaikeuttaa kenenkään taloudellista eikä yhteiskunnallista asemaa, vaan kaikessa harrastaneet jokaisen omaa etua.

Helsingissä, Helmik. 22 p:nä 1891.

Toimeksi saanut:

Albin Järvinen.

Uusia osastoja. Lakki-, pelti- ja vaskiseppäin yhdistys sekä maanlarien ja suutarien ammattiyhdistykset ovat liittäytyneet yhdistyksen. Muurarien ja tapetserarien ammatti-yhdistykset ovat myöskin samaa pyytäneet, mutta näyttävät sittemmin kuolleen.

Vanhuudenvakuutus-asia. Sittekkun tämän asian käsittelemistä varten asetettu komitea (katso 1889 v. kert.) oli antanut toht. Aug. Hjeltin laatiman mietinnön, joka sisälsi laivan historiallisen katsauksen asian kehittymiseen ulkomailla ja kertomuksen niistä tuloksista, joita oli saatu vakuutusosakeyhtiö Kalevan ehdotusta tarkastessa, teki yhdistys Lokak. 23 p:nä asiasta seuraavan päätöksen:

Lausuen erittäin suotavaksi, että työmiehet tulisivat tilaisuuteen nauttimaan tehokkaan vanhuudenvakuutuksen tuottamaa hyötyä, on Helsingin työväenyhdistys kuitenkin, nojaten siihen selvitykseen, minkä sen asettama komitea on antanut, katsonut vakuutusosakeyhtiö Kalevan ehdottamasta vanhuudenvakuutuksesta syntyvät maksut niin korkeiksi ettei ole toivoo, että työmiehet yleisemmin voisivat ruveta sitä hyväksensä käyttämään.

Vapaapäiväin viettäminen. Sittenkun tästä asiasta (katso 1889 v. kert.) oli useat kerrat keskusteltu ja yhdistys oli tullut yksimieliseksi siitä että syy vapaapäiväin viettämiseen on haettava juoppoudesta ja tyytymättömyydestä oloihin sekä kotona että työpaikoissa, tehtiin seuraavat päätökset:

- 1) *sakkojen käyttäminen keinona vapaapäiväin viettämistä vastaan jyrkästi evätään;*
- 2) *vapaapäivien viettämisestä työtodistukseen merkitsemisen kielletään hyödyttömänä ja puolueellisenä, katkeruutta herättävänä sekä väärinkäytökseen tilaisuutta antavana keinona;*
- 3) *työväenyhdistys lausuu toivomuksensa että työpalka maksettaisiin lauantai-iltoina kaikissa työpaikoissa.*

Ensimmäistä näistä komitean laatimista päätöslauselmista vastusti moni puhuja ankarasti ja hyväksyttiin se äänestyksellä. Tehokkaimpina keinoina vapaapäiväin viettämistä vastaan ehdotti yhdistys puheenjohtajansa esityksestä, seuraavaa:

- 1) Kaikkien säännöllisten työntekijäin, joiden kasvava luku nyt jo on puhdistavasti vaikuttanut, on kokonaan *paheksuminen* kaikkea väkijuomien väärinkäyttämistä ja katsominen sitä häpeäksi sekä nuoremmille, että vanhemmille, yleisissä huveissa samoin kuin kodeissakin.
- 2) *Kaikki* väkijuomien tuominen ja käyttäminen työpaikoissa on työnantajan ja työntekijäin yhteisestä toimesta, turmiota tuottavana, kokonaan estettävä.
- 3) Väkijuomien käytäntöä enentävää „tarjoomis-tapaa“ on vastustettava.
- 4) Työmiesten on seurusteltava hyvissä kodeissa, mutta vältettävä semmoisia, joissa väkijuomia käytetään.
- 5) Työntekijäin on etsiminen huvia, joita eivät kodit voi tarjota, alostavassa yhdistys-elämässä, mutta juomarien olinpaikkoja, kapakoita, on vältettävä.

6) Kaikkien säännöllisten työntekijäin tulee sekä itse pitää kunnianasianaan laiminlyömistä välttämisen työssä, että keskustelun kautta heittää tovereissakin selvää käsitystä siitä, että työntekijäin oman arvon ja huolenpidon tulevaisuudesta tulee ehdottomasti kehottaa häntä säännöllisyyteen ja että nämä ominaisuudet täytyy välttämättömästi olla olemassa, jotta voisi työntekijänä ja työnantajana luoda itselleen onnellisen aseman.

7) Oppilasten kehittämiseen ja käytökseen täytyy työnantajain ja työntekijäin panna tarkkaa huomiota ja, jos niin vaaditaan, tulee heidän *ystävällisesti*, mutta *vakavasti* osottaa heille, mitkä turmiolliset seuraukset on laiminlyömisestä työssä ja muusta säännötömyydestä.

8) Lukemalla kirjallisuutta ja sanomalehtiä ja ottamalla osaa julkiseen elämään on työmiesten kartuttaminen kaikissa elämänvaiheissa tarpeellisia tietojaan, laajentaminen näköalaansa ja vahvistaminen itsetuntoaan, joka on hänen vahvimpia tukiaan väkijuomienkin viettelyksiä vastaan.

9) Työaikaa on askel askeleelta, mikäli mahdollista on, lyhennettävä, ja nyt jo on laitettava niin, ettei se, lepoajat poislukien, yleensä nouse päälle 11 tunnin vuorokaudessa. Täten vältetään työ- ja tahdonvoimaa heikontava ylenmääräinen rasitus, ja työntekijöille valmistetaan tilaisuutta hyödyllisten tietojen hankkimiseen ja jaloitamaan perhe- ja yhdistyselämään.

10) Sitä, joka käyttää aikansa juoppouteen, on opetettava näkemään, että hän sillä ei suinkaan hanki *lepoa* itselleen, eikä siis ansaitse lyhennettyä työaikaa, vaan että hän päivästään ainoastaan vahingoittaa ruumistaan vähentää tulojaan ja hankkii itselleen katkeria omantunnonsoimauksia.

11) Työnantajain on työhön ottaessaan ja työstä erottaessaan, niin paljon kuin suinkin, suosiminen niitä, jotka ovat tunnettuja säännöllisyydestään, jotta näillä olisi tuntuva etusija „vapaapäivänpitäjien“ rinnalla ja jotta jälkimmäiset siitä saisivat kehoitusta raittiuteen.

12) Mies, joka tietää olevansa taipuvainen väkijuomia käyttämään, älköön pyytäkö ketään vaimokseen, ja kukaan nainen älköön menkö naimisiin juomarin kanssa; siten hän pääsee kärsimästä onnettoman avioliiton kurjuutta.

13) Muutenkin ennen avioliittoa on kummankin puolen omantunnon mukaan ja jokapäiväisessä elämässä saavutetun *pitemmän* tuttavuuden pohjalla tarkkaan tutkiminen, onko luultavaa, että he yhdessä voivat onnellisina kestää vastoinkäymisen päivätkin.

14) Työmiesten vaimojen on vakavasti koettaminen huolenpidolla, järjestyksellä ja lemmeikkäällä hoidolla saada kodit niin miellyttäviksi, että miehet niissä viihtyvät, eivätkä tule kapakoihin vietyiksi,

Virallisen ammattiyhdistyksen ja työväenyhdistyksen väli on — johtokunta mainitsee sen todellisella mielihyvällä — ollut niitä parhain ja käsityö- ja tehdasyhdistys on toimissaan koettanut pitää silmällä myöskin työväen etuja.

Vuosikertomuksen leviäminen. Työväenyhdistyksen vuosikertomusta on jaettu Keis. Senatin jäsenille, säätyjen kirjastolle ja useiden korkeampain virastojen päälliköille, jonka ohessa yhdistyksen omat jäsenet sekä kaikki veljes-yhdistykset omassa maassa sekä muuttamat suuremmat seurakunnat ulkomailla ovat saaneet kertomuksen luoksansa lähetetyksi.

Yhdistyksen huoneisto, vaikka siinä on kolme salia, joista yksi viisi-ikkunainen, ja neljä muuta huonetta, on kuitenkin käynyt liian ahtaaksi kun on sattunut useampia kokouksia yhtäaikaa tai joku

suurempi iltama on pidetty. Söpu on kuitenkin sijaa antanut jotta pahemmista vastuksista on päästy ja on toivoo että huoneistoa voidaan vastaisuudessa laventaa.

Yhdistyksen omaisuuden tarkastuksen ovat toimittaneet puuseppä *H. Nyman*, konttoristi *K. Schwenzon* ja konttorin esimies *V. Westerlund*.

Yleinen sairas- ja hautausapurahasto, jonka yhdistys on perustanut ja jossa on noin 300 jäsentä, on edelleenkin yhdistyksessä saanut huoneen maksuttomasti.

Yleinen suomalainen työväenkokous v. 1891. Sitteken kaikki maamme työväenyhdistykset olivat puolustaneet yleisen työväenkokouksen pitämistä v. 1891, sekä samalla hyväksyneet sen ohjelman ehdotuksen, päätti yhdistys ¹⁹/₅ p:nä, että kokous on pidettävä ja asetti ²¹/₅ p:nä kokouksen toimeenpanemista varten komitean, johon valittiin kivenhakkaaja *K. V. Bergman*, viivoittaja *A. Järvenpää*, turkkurintyömies *T. Kytö*, leipurintyömies *T. v. Schrove* ja tehtailija *V. v. Wright* sekä varajäseniksi konttoristi *W. Ekman*, ja läkkisepäntyömies *V. W. Holmberg*. Valmistavia töitä on lakkaamatta jatkettu.

Loppukatsaus. V. 1889 vallinnut taloudellinen ahdinko on, kuten edellä olevasta kertomuksesta näkyy, tänäkin vuonna yhdistystä vaivannut, osaksi seurauksena siitä että varmuudella odotettu apu jäi tulematta, osaksi vanhojen velkojen vuoksi. Luonnollista on että tämä nyt, kuten ennenkin, on vaikuttaut suuressa määrässä masentavasti yhdistyksen toimintaan, sillä yhdistys ei ole voinut ryhtyä mihinkään suurempia varoja kysyviin puuhiin.

Varsinkin on varojen puute estänyt yhdistyksen *opetustoiminnan* jatkamista ja tehnyt mahdottomaksi yhdistyksen *kirjaston* täydentämisen ja siten saattanut parhaimmat työväen sivistämiskeinot vähemmän voimakkaiksi.

Kaikilla niillä työaloilla, jotka eivät vaadi rahallisia uhrauksia on yhdistys sen sijaan, kuten vuosikertomuksesta nähdään, toiminut entisellä virkeydellään. Useat työmiehille tärkeimmistä asioista, kuten äänestys-oikeus-asia, vakuutus-asia juovuttavia juomia koskeva lainsäädäntö ja työväen taloudellinen tila ovat olleet tutkimusten ja keskustelujen alaisina, joten niistäkin on levinnyt tietoa niin hyvin työmiehille kun muillekin yhteiskunnallista asiaa harrastaville henkilöille.

Työväenyhdistyksen kylvämät siemenet ammattiyhdistys-asiaassa ovat jo osaksi alkaneet tuottaa hedelmiä. Se tuki, jonka ammattiyhdistykset ovat löytäneet työväenyhdistyksessä, joka on keskuudessaan sallinut niiden itse hoitaa sisällisiä asioitansa ja vakuuttanut niiden jäsenille samat oikeudet kun sen omillakin jäsenillä, on suuresti edistänyt ammattiyhdistys-pyrintöjä. Kunnioitus työväkeä kohtaan on niiden kautta enentynyt, terveyssuhteet parantuneet, työpalkat ovat noussemaan päin ja työaikaa lyhennellään. Työmiehet alkavat nyt jo saada käytännöllisiä etuja yhteisvaikutuksestansa, joka sen vuoksi tuleekin päivä päivältä voimakkaammaksi.

Ammatti-osastoja vastaan on tosin tehty se muistutus, että niiden jäsenet harrastavat vain oman osastonsa etuja. Mutta tähän mielipiteeseen perustuvat vaatimukset ammatti-osastojen etujen rajoittamisesta eivät suinkaan ole oikentetut, sillä ammatti-osastojen jäsenet suorittavat samat maksut kun yhdistyksen muutkin jäsenet, vaikka yhdistys antaa ammatti-osastoille osan heidän jäsentensä maksuista hoitokustannuksiin käytettäväksi. Ja se on epäilemättä ollut hyödyksi ei ainoastaan ammatti-osastoille, vaan myöskin työväenyhdistykselle ja edistykselle yleensä, sillä sen kautta on ammattiyhdistyksiin vedetty henkilöitä, jotka eivät olisi ryhtyneet minkäänlaisiin yhdistystoimiin, jos niillä ei olisi ollut tarkoituksena juuri sen ammatin vaurastuminen, josta he itse saavat näkyvää hyötyä. Työväenyhdistyksen jäsenluku tulee sen kautta lisääntymään sillä suuri joukko työmiehiä vedetään

yhdistys-elämään, opetetaan siinä, ammatti-asioista keskustellessa, vähitellen harrastamaan yleisempiäkin asioita. Kokemus osoittaa tämän todeksi, sillä osastojen jäsenet ovat useasti osoittaneet että he ovat asemansa aivan oikein käsittäneet, s. o. he keskustelevat osastoissaan ammattiansa koskevista asioista, mutta kun on puhe yleisemmistä asioista, yhdistyvät he, ammatistaan huolimatta, muiden yhdistyksen jäsenten kanssa. Hyöty tästä ei ole vähäinen, sillä työmiehet tulevat siten heille hyödylliseen yhteyteen toisten kansalaisten kanssa ja yhdistyksen lausunnot saavat enemmän pontta kun niiden takana on henkilöitä, jotka eri ammattien ja eri yhteiskunnallisen aseman kannalta ovat asiaa arvostelleet.

Mitä sanomalehdistön suhteesta työvänyhdistykseen voipi päätää, ovat ylempänä mainitut seikat, yhteydessä sen työväelle suosiollisen mielialan kanssa, joka on kansamme kaunis ominaisuus, vaikuttaneet sen, että yhdistyksen pyrintöt yleensä saavat tehokasta kannatusta yleisen mielipiteen puolelta. Mutta koska yhdistys on asettautunut puhtaasti kansanvaltaiselle pohjalle, on luonnollista, että *conservatismi* ja *isäntäedut* joskus ovat nähneet yhdistyksen pyrintöjen olevan heidän omien aikeidensa kanssa ristiriidassa ja sen vuoksi niitä vastustaneet. Mutta kun ei kukaan ole todistanut työvänyhdistyksen tekemiä vaatimuksia kohtuuttomiksi, ja koska ei ainoastaan työmiehet, vaan työnantajatkin ynnä koko yhteiskunta aikaa myöten tulevat hyötymään siitä että epäkohdat saadaan ajoissa poistetuiksi ja työväestö sen johdosta on tyytyväisempi, niin lience yhdistys täyttänyt velvollisuutensa kun se, julkisen arvostelun alaisena, on esiintuonut työmiesten mielipiteitä.

V. 1890 kuluessa suuresti lisääntynyt jäsenluku, joka kasvoi 379:stä runsaasti 700:n, osoittanee myöskin yhdistyksen osanneen oikealle tielle ja lisääntynyt voima antoi aihetta toivoon että työstä alettaisiin saada runsaampia hedelmiä. Mutta kuitenkin ovat muuttamat henkilöt onnistuneet saamaan alulle liikkeen *eri* yhdistyksen perustamiseksi ruotsia puhuvia työmiehiä varten*). Työväen-yhdis-

*) Laulukunta valittaa kertomuksessaan että harrastus sen keskuudessa on vähentynyt *kieliasian* vuoksi. Laulukunnan olisi toki pitänyt pyysyä vieraana kieliasialle, mutta niin ei näy olleen, sillä ruotsalaisia lauluja harjoitettiin paljon enemmän kun suomalaisia ja siitä syntyi tyytymättömyyttä osassa yhdistyksen jäseniä, jotka sen sijaan että olisivat vaatineet epäkohdan poistamista, perustivat suomenkielisen puhujaseuran keskuudessa suomalaisen lauluseuran. Lupaa lauluseuran perustamiseen ei voitu kieltää suomalaiselta puhujaseuralta paremmin kun sitä olisi voitu kieltää ruotsalaiselta, sillä yhdistyksen tulee, vapaata kehittymistä ja edesvastuunalaisuuden tunteen varttumista edistääkseen antaa kaikille piirissänsä toimiville seuroille täysi vapaus, kunhan se vaan ei loukkaa toisten oikeutta. Nyt, kun on ryhdytty toimiin molempain kielten tasa-arvoisuuden ylläpitämiseksi yhdistyksen laulukunnassa, voitaneen sen pitempiä rettelöitä välttää.

tys on koettanut voimiensa mukaan poistaa kaksikielisyyden tuottamia hankaluuksia mutta nuden yhdistyksen harrastajat asettantuvat jyrkästi yksikielisyyden kannalle, jakaen siten työmiehet ja heittää heidän joukkoonsa eripuraisuuden siemeniä, joista voipi tulla hyvinkin vahingolliset seuraukset. Sopinee kuitenkin toivoa että työmiehet, jotka kaiken ikänsä työpajoissansa vieretysten seisovat, ymmärtävät että heidän etunsa ovat aivan yhtäläiset ja että he ainoastaan yksimielisyydellä voivat jotain voittaa. Myöskin kaikkien niiden, jotka sivutarkoituksesta tahtovat työskennellä työväen hyväksi, tulee aina muistaa että Helsingin työväenyhdistys ei ole perustettu „suomalaisuutta“ eikä „ruotsalaisuutta“ edistämään, vaan näiden molempain kielten tasa-arvoisuuden perustuksella olevaksi yhdys-aitteeksi niille työmiehille ja heidän ystävilleensä, jotka haluavat raveta yhteisiin ponnistuksiin niinhyvin suomea kun ruotsiakin puhuvan työväestön hyväksi.

Työmiesten mieliala niiden yleisten asiain suhteen, jotka nykyään maassamme pitävät mieliä jännityksessä, on edelleenkin senlainen kun se edellisessä vuosikertomuksessa kuvattiin ja kun kirjapainotaituri *J. Pehkonen* kertoi siinä puheessa jonka hän piti senatori Mechelinille, antaessaan hänelle kirjoituksen, jolla senatori Mechelin kutsuttiin alituiseksi jäseneksi työväenyhdistykseen. Venäläisten sanomalehtien hyökkäykset enentävät kaikkialla vallitsevaa alakuloisuutta ja senvuoksi seuraavat teollisuustyömiehetkin hartaasti nyt koossa olevien säätyjen toimia ja vilkkaasti keskustelevat niistä toimenpiteistä, joihin säätyjen puolesta voitaisiin ryhtyä niin köyhille kun rikkaillekin kalhin itsenäisyytemme suojaamiseksi.

Helsingissä, Maalisk. 9 p. 1891.

Toimekseen saanut:

V. v. Wright.

Tilientarkastus-kertomus.

Valittuina tarkastamaan Helsingin työväenyhdistyksen tilejä vuodelta 1890, olemme tarkastaneet niihin kuuluvat kirjat ja näbneet, että ne ovat huolellisesti hoidetut kuiu myöskin kaikin puolin yhtäpitävät meille näytettyjen kuittien kanssa, jonka vuoksi me mielihyvällä ehdotamme johtokunnalle ja rahastonhoitajalle täydellisen tilipäästön.

Yhdistyksen taloudellinen tila oli, allaolevain, tileistä tehtyjen otteiden mukaan seuraava:

Aktiva:

Kassa	<i>Smf.</i> 3,013: 67
Kalusto	„ 2,277: 45
Kirjasto	„ 4,000: —
Saatava rahastolta tilaston hankkimiseksi työväen oloista	„ 10: —
	<i>Smf.</i> 9,301: 12

Passiva:

Yleinen rahasto	<i>Smf.</i> 6,146: 39
Luento „	„ 1,583: 02
Rahasto koululasten maalla oleskelemista varten	„ 148: 51
J. Th. Lagerbohmın rahasto varattomain koululasten vaatettamista varten	„ 72: 53
Alkeisoppijakso-rahasto	„ 1,111: 15
Rakennus „	„ 235: 22
Rahasto kertomuksen toimittamiseksi työväenasiaın käsittelystä valtiopäivillä	„ 49: 30
	<i>Smf.</i> 9,301: 12

Mitä eri rahastojen tuloihin ja menoihin tulee, nähdään ne seuraavista tauluista:

Yleinen rahasto.

Tuloja:

Säästöä vuodesta 1889:

Kalusto	<i>Smc.</i> 2,111: 80	
Kirjasto	" 4,000: —	
Rahaa	" 375: 57	6,487: 37
Anniskeluyhtiöltä		2,000: —
Korkoja		29: 08
Sisäänkirjoitusmaksuja		501: —
Kuukaus "		2,065: 13
Ilmoitus "		261: 50
Ravintolan vuokraa		583: 32
	<i>Smc.</i> 11,927: 41	

Menoja:

Kaluston arvosta vähennetty	<i>Smc.</i> 258: 55	
Sanomalehti „Arbetaren“	" 704: 85	
Kirjasto	" 393: 40	
Kustannuksia	" 906: 29	
Huoneenvuokraa	" 3,010: —	
Rahastonhoitajan palkkiota	" 100: —	
Lukusali	" 407: 93	

Säästöä vuoteen 1891:

Kalusto	<i>Smc.</i> 2,277: 45	
Kirjasto	" 4,000: —	
	<i>Smc.</i> 6,277: 45	
Velka rakennusrahastoon	" 131: 06	6,146: 31
	<i>Smc.</i> 11,927: 41	

Luentorahasto.

Tuloja:

Säästöä vuodelta 1889	<i>Smc.</i> 388: 02	
Anniskeluyhtiöltä	" 400: —	
Vähittäinmyyntiyhtiöltä	" 750: —	
	<i>Smc.</i> 1,538: 02	

Menoja:

Säästöä vuodelle 1891	<i>Smc.</i> 1,538: 02	
---------------------------------	-----------------------	--

Rahasto koululasten toimittamiseksi maalle.

<i>Tuloja:</i>			
Säästöä vuodelta 1889	<i>Smk.</i>	142:	79
Korkoja	"	5:	72
	<i>Smk.</i>	148:	51
<i>Menoja:</i>			
Säästöä vuoteen 1891	<i>Smk.</i>	148:	51

J. Th. Lagerbohmmin rahasto varattomain koulu- lasten vaatettamista varten.

<i>Tuloja:</i>			
Säästöä vuodelta 1889	<i>Smk.</i>	69:	73
Korkoja	"	2:	79
	<i>Smk.</i>	72:	53
<i>Menoja:</i>			
Säästöä vuodelle 1891	<i>Smk.</i>	72:	53

Alkeisoppijakso-rahasto.

<i>Tuloja:</i>			
Säästöä vuodelta 1889	<i>Smk.</i>	535:	15
Vähittäinmyyntiyhtiöltä	"	750:	—
	<i>Smk.</i>	1,285:	15
<i>Menoja:</i>			
Palkkiota opetuksesta	<i>Smk.</i>	110:	—
Ilmoituksia	"	64:	—
Säästöä vuodelle 1891	"	1,111:	15
	<i>Smk.</i>	1,285:	15

Rakennus-rahasto.

<i>Tuloja:</i>			
Säästöä vuodelta 1889	<i>Smk.</i>	150:	—
Ammatti-osastoilta	"	79:	22
Korkoa	"	6:	—
	<i>Smk.</i>	235:	22

Menoja:

Säästöä vuodelle 1891:

Saatava yleiseltä rahastolta	<i>Smk.</i> 131: 06	
” rahastolta työväenoloja koske-		
van tilaston keräämiseksi	” 10: —	
Rahaa	” 94: 16	235: 22
		<hr/> <i>Smk.</i> 235: 22

Rahasto kertomuksen laatimista varten työväen- asiain käsittelystä valtiopäivillä.

Säästöä vuodelta 1889	<i>Smk.</i> 49: 30
Säästöä vuodelle 1891	” 49: 30

Rahasto työväenoloja koskevan tilaston kerää- mistä varten.

Tuloja:

Laina rakennusrahastosta	<i>Smk.</i> 10: —
------------------------------------	-------------------

Menoja:

Karttamerkki apurahan-anomukseen	<i>Smk.</i> 10: —
--	-------------------

Aikakauskirja-rahasto.

Tuloja:

Säästö vuodelta 1889	<i>Smk.</i> 260: 15
Läkki-, pelti- ja vaskiseppäin ammatti-yhdistykseltä	” 50: —
Yleinen rahasto suorittanut puuttuvat	” 704: 85
	<hr/> <i>Smk.</i> 1,015: —

Menoja:

Loput „Arbetaren“ nimisen sanomalehden painokustan- nuksista vuodelta 1889	<i>Smk.</i> 1015: —
---	---------------------

Juhlatoimikunnan tilit olemme myöskin tarkastaneet ja havainneet myötäliitettyjen todisteiden kanssa yhtäpitäviksi. Muutoin viittaamme juhlatomikunnan antamaan vuosikertomukseen sekä siihen liitettyyn tauluun tuloista ja menoista vuoden kuluessa, josta näkyy että säästöä löytyy 106 m. 26 p. Tämän johdosta ehdotamme tilipäästöä myöskin puheenaolevalle toimikunnalle.

Helsingissä, Maalisk. 11 p. 1891.

Uno Staudinger.

John Fogde.

J. F. Widemark.

Helsingin Työväenyhdistyksen virkailijat v. 1890.

(* merkitsee: syntynyt, v. valittu).

Johtokunta:

(v. ensi kerran 1884).

Puheenjohtaja:

Viktor Julius von Wright, tehtailija, * 18⁵/₈56, v. 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90.

Varapuheenjohtaja:

Richard Hindström, insinööri, * 18²³/₈49, v. 90, joht. jäs. 84, 86, 88, 90.

Muut jäsenet:

Willehad Ekman, konttoristi, * 18¹⁸/₂62, v. 90.

Aleksander Järvenpää, viivoittaja, * 18²/₅56, v. 90.

Karl Lindroth, viilaaja, * 18¹¹/₃58, v. 86, 88, 89.

Viktor Lönnebohm, rakennusmestari, * 18¹⁵/₉64, v. 90.

Jaakko Pehkonen, kirjap. taituri, * 18²⁶/₁₂60, v. 86, 90.

Viktor Pettersson, faktori, * 18¹⁷/₃49, v. 84, 86, 88, 90.

Karl Schwenzon, kirjanpitäjä, * 18²⁸/₁60, v. 88, 90.

Gustaf Wilhelm Sohlberg, tehtailija, * 18²⁹/₁₀57, v. 89.

Sihteri:

Jaakko Pehkonen, kirjap. taituri, v. 90.

Karl Schwenzon, kirjanpitäjä, v. 90.

Järjestysvaliokunta:

Puheenjohtaja:

Magnus Lindfors, kirjap. taituri, * 18³¹/₇47, v. 87, 88, 89.

Varapuheenjohtaja:

Mathias Lindblad, rakennusmestari, * 18²⁹/₅42, v. 87, 88, 89.

Sihteri:

Fridolf Numberg, työnjohtaja, * 18¹⁵/₉56, v. 87, 88, 89.

Munt jäsenet:

- G. Keinänen*, rakennusmestari, * 18¹⁵/₃52, v. 88, 89.
Th. Kytö, turkkurinkisälli, * 18¹¹/₆57, v. 88, 89.
Hj. Hammar, seppä, * 18¹³/₆59, v. 88, 89.
K. Lodman, suutari, * 18⁵/₆56, v. 88, 89.
G. F. Willandt, rakennusmestari, * 18²/₂45, v. 88, 89.
F. M. Orrela, maalari, * 18²⁸/₈50, v. 89.
T. A. v. Schrowe, leipuri, * 18¹⁶/₁₁68, v. 89.
G. Janhunen, vaskiseppä, 18³/₁62, v. 89.
G. W. Paulsson, kirjansitoja, 18²⁰/₅64, 89.

Juhlatoimikunta:

(Katso siv. 4).

Laulukunnan toimikunta:

Puheenjohtaja:

Karl Otto Nyholm, työnjohtaja, * 18²²/₁₁52, v. 88, 89, 90.

Munt jäsenet:

- Anna Rosengren*, latojatar, * 18⁵/₇61, v. 88, 89, 90.
Blenda Maria Schneider, kirjansitojatar, * 18²⁸/₁₀63, v. 89, 90.
Emil Leander, fil.-maisteri, * 18¹⁸/₁66, v. 88, 89, 90.
Frans Forslund, konttoristi, * 18¹/₁70, v. 88, 89, 90.
Karl Mandelin, kirjap. taituri, * 18¹⁵/₆69, v. 90.

Varajäseniä:

- Jenny Ahlstrand*, kauppa-apulainen, * 18⁸/₇68, v. 90.
Hjalmar Österlund, konttoristi, * 18¹/₉66, v. 90.

Laulunjohtaja:

Emil Leander, fil.maisteri, * 18¹⁸/₁66, v. 88, 89, 90.

Käsityöosaston toimikunta:

(Katso sivu 9).

Leipuriammattiosaston toimikunta:

(Katso sivu 25).

Mekanillisen ammattiosaston toimikunta:

(Katso sivu 37).

Uunintekijäin ammattiosaston toimikunta:

(Katso sivu 64).

Kirjansitojain ammattiosaston toimikunta:

(Katso sivu 13).

Suomenkielisen puhuja- ja keskusteluseuran toimikunta:

(Katso sivu 47).

Ruotsinkielisen keskusteluseuran toimikunta:

(Katso sivu 44).

Opetuskomitea:

(v. ensimmäinen kerta 1885).

Puheenjohtaja:*Ernst Gustaf Palmén*, vapaaherra, professori, * 18²⁶/₁₁49, v. 85, 86, 87, 88, 89, 90.**Muut jäsenet:***Fridolf Gustafsson*, professori, * 18¹⁹/₆53, v. 90.*Richard Hindström*, insinööri, * 18²³/₃49, v. 85, 86, 87, 88, 89, 90.*Jaakko Pehkonen*, kirjap. taituri, * 18²⁶/₁₂60, v. 89, 90.*William Unger*, viilaaja, * 18¹⁹/₈69, v. 89, 90.**Tilasto-komitea:****Puheenjohtaja:***Aug. Hjelt*, fil. tohtori, aktuario, * 18²⁹/₆62, v. 88, 89, 90.**Muut jäsenet:***Willehad Ekman*, konttoristi, * 18¹⁸/₂62, v. 90.*Viktor Lönnbohm*, rakennusmestari, * 18¹⁵/₉64, v. 90.*Johan Fredrik Widemark*, kelloseppä, * 18³/₆56, v. 90.**Sihteri:***Alvar Renqvist*, kansak. opettaja, ylioppilas, * 18¹⁵/₂68, v. 91.**1890 vuoden tilientarkastajat:***John Fogde*, insinööri, * 18⁹/₉59, v. 90.*Uno Staudinger*, konttoristi, * 18²¹/₁₂61, v. 88, 89, 90.*Johan Widemark*, kelloseppä, * 18³/₆56, v. 90.**Kasöri:***Alarik Biese*, konttorin-esimies * 18³⁰/₇58, v. 87.

Kirjastonhoitajat:

Suomalaisen kirjallisuuden hoitaja, v. ensimmäinen kerta 84.

Richard Hindström, insinööri, * 1823/₃49, v. 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90.

Ruotsalaisen kirjallisuuden hoitaja, v. ensimmäinen kerta 90.

Aleksander Järvenpää, viivoittaja, * 182/₅56, v. 90.

Ravintolanpitäjä:

Sofia Wesström, neiti, 182/₉59. Otettu v. 1890.

Helsingfors Arbetareförenings medlemmar

den 31 December 1890.

Helsingin Työväen-yhdistyksen jäsenet

Joulukuun 31 päivänä 1890.

Ständiga medlemmar. — Alituiset jäsenet.

Meehelin, L., jurisdoktor, senator. Af arbetare i Helsingfors behedrad med ständigt ledamotskap. Lakitiet. tohtori, senatori, Helsingin työmiesten kunnioittama alituisella jäsenyydellä.

Borgström, L., kommerseråd, kauppaneuvos. 84 *).	vos, Uudenmaan osakepankin toimeenpaneva tirehtöri. 85.
Carlsson, C. H., målarmästare, maalari. 84.	af Lindfors, J., generalmajor, ordförande för konstflitsföreningen, kenraalimajuri, taideteollisuusyhdistyksen puheenjohtaja. 84.
Chmielewski, P., brukspatron, ruukin-isäntä. 84.	Lundblad, K., ingeniör, insinööri. 84.
Heikel, V., lektor, lehtori. 86.	Nissinen, J., fabrikant, tehtailia. 84.
Heimberger, R., fabrikant, skattmästare för konstflitsföreningen, tehtailija, taideteollisuusyhdistyksen rahavartija. 90.	Nyblin, D., fotograf, valokuvaaja. 85.
*Hjelt, Vera, slöjdlärrarinna, veisto-opettajat. 90 **).	Salin, N., arkitekt, arkkitehti. 84.
Hindström, R., ingeniör, insinööri. 84.	Schauman, A., magister, maisteri. 84.
Huber, R., ingeniör, insinööri. 84.	Sinebrychoff, Anna, enkefru, leskirouva. 84.
Kullman, H. M., byggmästare, rakennusmestari. 87.	Sinebrychoff, N., handlande, kauppias. 84.
Landén, A., kommunalråd, verkställande direktör i Nylands bank, kunnallisneuvos.	Sinebrychoff, P., handlande, kauppias. 84.
	Stude, Th., handlande, kauppias. 84.

*) Siffran anger året, då medlemmen blifvit inskrifven i föreningen.

Numero osoittaa vuotta, jolloin jäsen on kirjoitettu yhdistykseen.

**) De personer, framför hvilkas namn står en stjärna (*), äro enligt föreningsbeslut *inbjudna* till medlemmar. Ne henkilöt, joiden nimen edellä on tähti (*), ovat yhdistyksen päätöksellä jäseneksi kutsuttu.

Ärksmedlemmar. — Vuosijäsenet.

- *Aalberg-Kivekäs, Ida, skådespelerska, näyttelijätär. 90.
- *Aejmelaeus, S., protokollsekreterare, protokollasihteeri. 90.
- *Ahde, J., byggmästare, rakennusmestari. 90.
- Ahlfors, Alma, sömmerska, ompeliatar, 90.
- Ahlfors, Alexandra, sömmerska, ompeliatar. 90.
- Ahlfors, Hilma, fröken, neiti. 86.
- Ahlfors, Meri, sömmerska, ompeliatar. 90.
- Ahlstrand, Jenny, handelsbiträde, kauppa-apulainen. 89.
- Ahlstedt, K. K., målaregesäll, maalarinkisälli. 90.
- Ahlström, A., byggmästare, rakennusmestari. 86.
- Ahlström, B. J., fru, rouva. 86.
- Ahlström, K. J., byggmästare, rakennusmestari. 86.
- *Alfthan, K. von, friherre, medicinekandidat, vapaaherra, lääketieteenkandidaatti. 90.
- Alenius, E., skomakare, suutari. 90.
- *Almberg, A., lektor, medarbetare i Uusi Suometar, lehtori, Uuden Suometaren aputoimittaja. 90.
- Amann, G., perukmakare, parturi. 84.
- And, Aug., jernarbetare, rautatyöntekijä, 89.
- Andelin, J., körsnäragesäll, turkkurinkisälli. 89.
- Andersson, G., kypare, viinuri. 90.
- Andtén, O., fabrikant, tehtailija. 84.
- *Aspelin, E., filosofiedoktor, filos. tohtori, 90.
- Assver, E., portier, ovenvartija, 85.
- Barck, A. A., bleckslagare läkkiseppä. 85.
- *Bergbom, K., filosofiedoktor, direktör för finska teatern, filosofian tohtori, suomalaisen teaterin tirehtöri. 90.
- Berger, J., faktor, kirjapainonhoitaja. 84.
- Berggrén, J. W., bokbindare, kirjansitoja. 90.
- Berghem, E. A., bagare, leipuri. 89.
- Bergholm, E., konditor, sokerileipuri. 89.
- Bergholm, G., kakelugnsmakare, uunintekijä. 89.
- Berglöf, Karolina, fröken, neiti. 84.
- Berglund, C. G., kassör, rahastonhoitaja, 86.
- Bergman, K. V., stenhuggare, vice ordförande i Handtverks- och Fabriksföreningen, kivenhakkaaja, Käsityö- ja Tehdasyhdistyksen varapuheenjohtaja. 84.
- *Bergroth, Elis, pastor, pastori. 90.
- Bergström, Anna Katarina, snörmakare, nyörinpunoja, 90.
- Bergström, H. A., målaregesäll, maalarinkisälli. 90.
- *Berndtson, G., artist, taiteilija. 90.
- Biese, A., kontorschef, konttoripäällikkö, 86.
- Biese, Hulda, fru, rouva. 86.
- Björkholm, G., gjutare, valaja. 90.
- Björklund, A., bagare, leipuri. 90.
- Blomberg, J., handlande, kauppias. 89.
- *Blomstedt, Jenny, enkefru, direktis i fruntimmersföreningen, leskirouva, rouvasväenyhdistyksen johtajatar. 90.
- Blomqvist, C., fru, rouva. 87.
- *Blomqvist, Elisabet, fröken, föreståndarinna för svenska fruntimmersskolan, ruotsal. tyttökoulun johtajatar. 90.
- Blomqvist, E., mekanisk arbetare, kone-
tehtaan työmies. 90.
- Blomqvist, G., restauratör, ravintolanpittäjä. 84.
- Blomqvist, M., maskinist, ordförande i Helsingfors allmänna konsumtionsförening, koneenkäyttäjä, Helsingin yleisen ravintoyhdistyksen esimies. 84.
- Blomqvist, M., fröken, neiti. 84.
- Blomqvist, V., bagare, leipuri. 90.
- Blåfjeld, A. W., bagare, leipuri. 89.
- *Boisman, T. J., protokollsekreterare, protokollasihteeri. 90.
- *Bolin, W., professor, universitetsbibliotekarie, professori, yliopiston kirjastonhoitaja. 90.
- Boning, J. E., målaregesäll, maalarinkisälli. 90.
- Borg, K. E., skomakare, suutari. 90.
- Borgman, N., kakelugnsmakare, uunintekijä. 89.
- *Borgström, Lina, fröken, direktis i fruntimmersföreningen, neiti, johtajatar rouvasväenyhdistyksessä. 90.
- Boström, M., plåtslagare, peltiseppä. 90.
- Braesch, A., handlande, kauppias. 87.
- Brandstake, W., lithograf, kivipiirtäjä. 84.
- Byskata, M., byggmästare, rakennusmestari. 90.
- Cajander, K. G., typograf, latoja. 90.

- *Calamnius, E., senatskopist, litteratör, senatinkopisti, kirjailija. 90.
Casén, I., byggmästare, rakennusmestari. 90.
*Castrén, K., vicehärads höfding, varatuomari. 90.
Cedergren, E., fabriksarbetare, tehtaantöyries. 89.
Cederqvist, A., fru, rouva. 87.
*Chydenius, A., ingenjör, insinööri. 90.
*Chydenius, A. H., magister, lärare i nationalekonomi och industriel lagstiftning vid polytekniska institutet, maisteri, kansallistolouden sekä teollisuutta koskevan lainsäädännön opettaja Polyteknillisessä opistossa. 90.
*Chydenius, Emilia, fröken, neiti. 90.
*Chydenius, W., vicehärads höfding, varatuomari. 90.
Dahlberg, F., bokbindare, kirjansitoja. 89.
*Dannholm, O., folkskolelärare, ordförande i folkskolelärareföreningen, kansakoulunopettaja, kansakoulunopettajayhdistyksen esimies. 90.
*Danielsson, J. R., professor i allmän historia, yleisen historian professori. 90.
*Decker, Th., första arkitekt vid öfverstyrelsen för allmänna byggnaderna, ensimäinen arkkitehti yleisten rakennusten yllähtittuksessä. 90.
Derebenjen, Serafina, bokbindare, kirjansitoja. 90.
Diktonius, A. W., bokbindare, kirjansitoja. 90.
*Donner, A., professor i astronomi, tähtitieteen professori. 90.
*Edelheim, Anna, fröken, skriftstallarinna, neiti, kirjailija. 90.
*Edlund, G. W., bohkandlare, kommerseråd, ordförande i finska förlagsföreningen, kauppaneuvos, kirjakauppias, Suomen kirjakustantajayhdistyksen esimies. 90.
Ehlert, Alb., verkmästare, työnjohtaja. 84.
*Elfving, F., filosofiedoktor, docent i botanik, filosofian tohtori, kasvitieteen dosentti. 90.
Elfving, V., bokbindare, kirjansitoja. 90.
Ek, P. J., filare, viilaaja. 88.
*Ek, V., konsul, konsuli. 90.
Ekberg, F. E., bagarmästare, leipurimestari. 84.
Ekberg, F., kontorist, konttoristi. 85.
Ekberg, V., kontorist, konttoristi. 85.
Eklund, A., bagare, leipuri. 89.
Eklund, A. V., handlande, kauppias. 90.
Eklund, C. G., bokbindare, kirjansitoja. 90.
Eklund, J., skomakare, suutari. 90.
Eklund, O., ingenjör, insinööri. 90.
Ekman, J., smed, seppä. 88.
Ekman, W., kontorist, konttoristi. 86.
*Ekroos, V., magistratssekreterare, maistratin sihteeri. 90.
Ekström, Wilhelmina, sömmerska, ompeliatar. 90.
Emanuelsson, K. F., bagare, leipuri. 88.
Enbom, A., plåtslagare, peltiseppä. 84, 90.
Enbohm, J. G., bleckslagarelärling, läkiseppänoppilas. 90.
*Eneberg, W., direktör i Finlands bank, Suomen pankin tirehtööri. 90.
Engman, Emilia, sömmerska, ompeliatar. 90.
Engman, J. C., bleckslagare, läkiseppä. 90.
Engström, J. E., pianofabrikant, pianotehtailia. 84.
Engström, J., kontorist, konttoristi. 85.
*Engström, O., medicine o. kirurgiedoktor, docent, lääketieteen ja kirurgian tohtori, dosentti. 90.
*Erkko, E., hufvudredaktör för Päivälehti, Päivälehtien päätoimittaja. 90.
*Evensen, E., konsul, konsuli. 90.
*Evert, F., doktor, naturläkare, lääkäri. 90.
*Estlander, C. G., professor i estetik och nyare literatur, ordförande för svenska literatursällskapet i Finland och finska konstföreningen, estetikan ja uudemman kirjallisuuden professori, Suomen taideyhdistyksen ynnä ruotsalaisen kirjallisuuden seuran esimies. 90.
*Fabritius, A., löjtnant, viceordförande i stenografiska föreningen, luutnantti, pikakirjoittajayhdistyksen varapuheenjohtaja. 90.
*Fabritius, E., medarbetare i Nya Pressen, Uuden Pressenin aputoimittaja. 90.
Fagerholm, K. F., bokhällare, kirjanpittäjä. 85, 90.
Fagerroos, Hj., guldsmed, kultaseppä. 84, 88.
Fagerstedt, J., kopparslagare, vaskiseppä. 90.
*Falck, E., skådespelare vid finska teatern, näyttelijä suomalaisessa teaterissa. 90.
Falenius, G., eldare, lämmittäjä. 87.
*Faltin, R., musikdirektör, musiikkitirehtööri. 90.
Favorin, A. E., fabrikant, tehtailia. 84.

- *Fellman, A., kapten, kapteeni. 90.
 *Fellman, I., ledamot af justitiedepartementet i k. senaten, keis. senatin oikeusosaston jäsen. 90.
 Finnerbäck, Fanny, sömmerska, ompeliatar. 90.
 Flinkman, J., fabriksarbetare, tehtaantyömie. 89.
 *Florin, J. A., medicine o. kirurgiedoktor, medicinalråd, lääkietieteen ja kirurgian tohtori, lääkintäneuvos. 90.
 Flythström, Aina, sömmerska, ompeliatar. 90.
 Flythström, J. A., slagtare, teurastaja. 84.
 Fogde, John, ingeniör, insinööri. 84.
 *Fontell, A. G., filosofiedoktor, första aktuarie i statistiska byrån, filosofian tohtori, ensimmäinen aktuari tilastollisessa toimistossa. 90.
 *Forsberg, A. W., filosofiedoktor, filosofian tohtori. 90.
 Forss, H., gravör, kaivertaja. 88.
 Forss, K. G., bokbindare, kirjansitoja. 88.
 *Forssell, C. A., protokollsekreterare, protokollasiteeri. 90.
 *Forssell, T., läneagronom, ledamot af föreningen Nykterhetens vänner hufvudbestyrelse, lääninagronoomi, Raittiuden ystävain päätoimikunnan jäsen. 90.
 Forssblom, I., skomakare, suutari. 90.
 Forslund, F. F., kontorist, konttoristi. 86.
 *Forsman, C., landssekreterare, ledamot af lagberedningen i k. senaten, lääninsihteeri, lakivalmistelevan komitean jäsen keis. senatissa. 90.
 *Forsman, J., professor i kriminallagfarenhet och rättshistorie, lakietieteen professori. 90.
 Forsström, U., målaregesäll, maalarinkisälli. 90.
 Forsström, betjent, palvelia. 90.
 Fransson, K. J., bleckslagare, läkkiseppä. 90.
 Frelander, A., kontorist, konttoristi. 84.
 *Frenckell, A. R., magister, hufvudredaktör för Hufvudstadsbladet, maisteri, Hufvudstadsbladetin päätoimittaja. 90.
 *Frenckell, Th. von, löjtnant, ordförande för typografernes understöds- och pensionskassa, luutnantti, kirjanpainajain apu- ja eläkerahaston esimies. 90.
 Friberg, Anna, sömmerska, ompeliatar. 90.
 Frohm, Hilma, fröken, neiti. 89.
 Gahmberg, K., bagare, leipuri. 89.
 Gallén, U., magister, maisteri. 89.
 *Gebhard, H., filosofiedoktor, filosofian tohtori, "Otavan" tirehtöri. 90.
 *Godenhielm, B. F., lektor, lehtori. 90.
 Grah, P. W., kopparslagare, vaskiseppä, 84, 89.
 Granbom, R., jernsvarfware, rautasorvari. 90.
 Grandell, K. V., målaregesäll, maalarinkisälli. 90.
 *Granfelt, A. A., doktor, ledamot af regeringens spritdryckslagstiftningskomité, redaktör för "Internationale Monatschrift zur Bekämpfung der Trinksitten", tohtori, jäsen hallituksen asettamassa väkiviinalakikomiteassa, kansainvälisen raittiuslehden toimittaja. 90.
 *Granfelt, K. A., ingeniör, insinööri. 90.
 Grunholm, A. A., bagare, leipuri. 88.
 *Gronstedt, Th., förste arkitekt vid öfverstyrelsen för allmänna byggnaderna, ensimmäinen arkkitehti yleisten rakennusten yllihallituksessa. 90.
 Gref, G., skomakare, suutari. 90.
 *Gripenberg, Alexandra, fröken, ordförande för Finsk qvinnoförening, redaktis för Koti ja Yhteiskunta, Suomen naisyhdistyksen puheenjohtaja, Koti ja Yhteiskunnan toimittaja. 90.
 *Grottenfelt, A., filosofiedoktor, filosofian tohtori. 90.
 *Grottenfelt, A., öfverdirektör i fångvårdsstyrelsen, vankeinhoitohallituksen ylitirehtöri. 90.
 *Grottenfelt, K., filosofiedoktor, filosofian tohtori. 90.
 *Grottenfelt, N., landtbruksråd, maanviljelysneuvos. 90.
 Gustafsson, A., målaregesäll, maalarinkisälli. 90.
 Gustafsson, E., målaremästare, maalari-mestari. 90.
 Gustafsson, G., arkitekt, arkkitehti. 90.
 Grön, Sofia, sömmerska, ompeliatar. 90.
 Grönlund, K. A., slagtare, teurastaja. 84.
 *Grönqvist, F. W., kommunalråd, kunnallisneuvos. 90.
 Grönvall, Blenda, fröken, neiti. 90.
 Göhle, C., kontorist, konttoristi. 84.
 Göös, K. G., lektor, ordförande för Handtverks- och Fabriksföreningen, lehtori, Helsingin Käsitö- ja tehdasyhdistyksen esimies. 84.

- *Hallberg, M., handlande, ordförande i finska handelsdelegationen, kauppias, Suomen kauppavaltuuskunnan esimies. 90.
- *Haartman, V., geheimeråd, ordförande i regeringens spritdryckslagstiftningskommitté, salaneuvos, hallituksen asettaman väkijoumalakikomitean esimies. 90.
- Haataja, A., målare, maalari. 87, 90.
- Hagman, Fanny, sömmerska, ompeliatar. 90.
- Hagman, J. A., porslinsarbetare, posliinintyömie. 90.
- Hagman, J., gjutare, valaja. 89.
- *Hagman, Lucina, fröken, föreståndarinna för finska samskolan, suomalaisen yhteiskoulun johtajatar. 90.
- Hahl, G., kontorist, konttoristi. 86.
- *Hallsten, O., magister, maisteri. 90.
- Halonen, P., byggmästare, rakennusmestari. 90.
- Hammar, H. Hj., smed, seppä. 87.
- Hamner, W., bokbindare, kirjansitoja. 90.
- *Hannikainen, P. W., skogsinspektör, metsäntarkastaja. 90.
- Hartwall, A. L., fabrikant, tehtailia. 84, 90.
- Hasselgren, Helena, bokbinderska, kirjansitojatar. 84, 90.
- Hasselgren, Sigrid, sömmerska, ompeliatar. 84, 90.
- *Hausen, C., ingenjör, insinööri. 90.
- Hazard, Hilda, fröken, neiti. 84.
- Hedelius, Ida, fröken, neiti. 84, 90.
- *Hedman, E., trafikdirektör vid statsjernvägarne, valtionrautateiden liikennetirehtöri. 90.
- *Hedman, E., magister, maisteri. 90.
- Heikel, E., byggmästare, rakennusmestari. 84.
- Heima, Zenobia, sömmerska, ompeliatar. 90.
- Heimonen, A., kopparslagare, vaskiseppä. 90.
- Heinänen, N., snickare, puuseppä. 85, 90.
- Heinänen, W. A. G., målare, maalari. 90.
- Heinänen, O., målare, maalari. 90.
- Helander, K. A., bokbindare, kirjansitoja. 90.
- Helen, G., maskinist, koneenkäyttaja. 88.
- Helenius, A., kontorist, konttoristi. 87.
- Helenius, A., smedlärning, sepänoppilas. 90.
- Helenius, J. A., bleckslagarelärning, läkkipapänoppilas. 90.
- Helenius, J. J., murare, muurari. 90.
- Helenius, M. F., eldare, lämmittäjä. 90.
- Hellén, H., bagare, leipuri. 89.
- Helin, Anni, fröken, neiti. 88, 90.
- Helin, J. A., bagare, leipuri. 90.
- Helin, Mathilda, sömmerska, ompeliatar. 90.
- Hellman, Emilia, fröken, neiti. 88.
- Hellman, F. W., plåtslagare, peltiseppä. 90.
- Hellman, Josefina, sömmerska, ompeliatar. 90.
- Hellman, Minna, föreståndarinna, johtajatar. 89.
- Hellman, U., målare, maalari. 90.
- *Hellsten, K. K., dekorationsmålare, koristemaalari. 90.
- *Helsingius, G. A., inspektör för fattigvården i Finland, köyhäinhoidon tarkastaja. 90.
- Henriksson, A. W. 90.
- Henriksson, H., källarmästare, kellarinpitäjä. 84.
- Henriksson, Ida Maria, bokbinderska, kirjansitojatar. 90.
- Henriksson, K., timmerman, kirvesmies. 84, 90.
- *Hermansson, R., professor i kameral- o. politilagarenhet samt statsrätt, lakitieteen professori. 90.
- *Holm, K., medicine o. kirurgiedoktor, läketieteen ja kirurgian tohtori. 90.
- *Holm, K. E., bokhandlare, kirjakauppias. 90.
- *Holsti, H., professor i medicinsk klinik, professori. 90.
- Holmberg, Alexandra, fröken, neiti. 89.
- *Holmberg, A., medicine o. kirurgiedoktor, läketieteen ja kirurgian tohtori. 90.
- *Holmberg, M., filosofie kandidat, filosofian kandidaatti. 88.
- *Holmberg, Th., stadskamrerare, direktör i folkbanken, kaupunginkamreri, kansanpankin tirehtöri. 90.
- Holmberg, V., bleckslagare, läkkiseppä. 85.
- Holmström, C., målare, maalari. 84.
- Holmström, J., snickare, puuseppä. 90.
- Holopainen, A., fabrikör, tehtailia. 90.
- Holopainen, Anna, fru, rouva. 90.
- Hongell, A. S., qvartersman, alapäällismies. 90.
- Honkaniemi, J., skomakare, suutari. 90.

- Horst, Ch. H. D., musiker, F. B. K:s musikledare, soittoneikka. 84.
- *Hougborg, E., medicinedoktor, lääketeen tohtori. 90.
- Hildén, Amanda Maria, bokbinderska, kirjansitojatar. 90.
- *Hildén, G., kassör, direktör i Nylands bank, kassööri, Uudenmaan osakepankin tirehtöri. 90.
- Hildén, J., jernsvarfvare, rautasorvari. 89.
- Hildén, K. A., bagare, leipuri. 90.
- Hindström, Adèle, fru, rouva. 86.
- Heinonen, K. A., målaregesäll, maalarinkisälli. 90.
- Hjelt, Aug. J., filosofiedoktor, aktuarie i statistiska byrån, arbetareförsäkringskomiténs statistiker, filosofian tohtori, aktuario tilastollisessa toimistossa, hallituksen asettaman työväen vakuutuskomitean tilastotieteilijä. 88.
- *Hjelt, Alma, fröken, gymnastiklärarinna, neiti, voimistelunopettajatar. 90.
- *Hjelt, O., direktör i Kansallis-Osakepankki, Kansallis-Osakepankin tirehtöri. 90.
- Hjort af Ornäs, C. G., arkitekt, arkkitehti. 84.
- Hukka, H., bagare, leipuri. 90.
- Huttunen, P., handelsbiträde, kauppa-apulainen. 90.
- Hytönen, K. A., plåtslagare, peltiseppä. 90.
- Hägglblom, E. E., lärling, oppilas. 89.
- Hägerström, J. W., kontorist, konttoristi. 90.
- *Hällsten, K., professor, professori. 90.
- Häggström, K. W., plåtslagare, peltiseppä. 90.
- *Hällström, G. E. af, magister, maisteri. 90.
- Hätinen, M. F., kopparslagare, vaskiseppä. 90.
- *Höckert, J., kamrerare i Finlands statskontor, kamreri Suomen valtiokonttorissa. 90.
- Höijer, Th., arkitekt, inspektor för konstflitsföreningens skolor, arkkitehti, taide-teollisuuskoulujen tarkastaja. 84.
- Höjlund, J., rotingsarbetare, rottinkityö-mies. 84.
- Imberg, Olga, bokbinderska, kirjansitojatar. 90.
- Isto, E., målaregesäll, maalarinkisälli. 90.
- Jakobsen, Ch., kapten, kapteeni. 85.
- Jalo, Laura, sömmerska, ompeliatar. 90.
- *Jamalainen, P., vicehäradshöfding, varatuomari. 90.
- *Jansson, F., vicehäradshöfding, varatuomari. 90.
- Jansson, Mathilda, fröken, neiti. 88.
- Janhunen, G., kopparslagare, vaskiseppä. 86, 90.
- Jefemoff, Ljuba, sömmerska, ompeliatar. 90.
- Johansson, Lydia Amanda, bokbinderska, kirjansitojatar. 90.
- Johansson, Lydia Sofia, bokbinderska, kirjansitojatar. 90.
- Johansson, Maria, sömmerska, ompeliatar. 90.
- Jokinen, U. J., byggmästare, rakennusmestari. 90.
- Josefsson, K., kakelugnsmakare, uunintekijä. 89.
- Jäppinen, A., stenhuggare, kivenhakkaaja. 90.
- Järvi, A. H., målaremästare, maalarimestari. 90.
- Järvinen, A., student, ylioppilas, ylioppilaitten opetuskomitean esimies. 90.
- Järvenpää, A., linjerare, viivottaja. 84.
- Järvenpää, M., sömmerska, ompeliatar. 90.
- Kajander, K. K., mekaniker, konetyöntekijä. 90.
- *Kajanus, R., kapellmästare, kompositör, soittokunnanjohtaja. 90.
- Kallin, J. A., bleckslagare, läkkiseppä. 90.
- Kallio, I., pannsmed, pannuseppä. 89.
- Kaselius, A., bagare, leipuri. 89.
- *Kaslin, E., verkställande direktör i lif-försäkringsbolaget Suomi, henkivakuutusosakeyhtiö Suomen toimeenpaneva tirehtöri. 90.
- Kasten, H. H., plåtslagaremästare, peltiseppämestari. 87, 90.
- *Karamsin, Aurora, enkefru, leskirouva. 90.
- Karell, G. A., handlande, kauppias. 90.
- Karhelin, T., porslinsarbetare, posliinin tekijä. 88, 90.
- Karjalainen, O., skomakare, suutari. 90.
- Karlberg, J., smed, seppä. 88.
- Karlsson, Olga, fru, rouva. 87.
- Kartinen, Olga, handelsbiträde, kauppa-apulainen. 86, 90.
- Keinänen, E., bagare, leipuri. 89.
- Keinänen, G., byggmästare, rakennusmestari. 84.
- Keinänen, L., fru, rouva. 90.
- *Kerppola, K., magister, maisteri. 90.

- *Kihlman, A., öfverlärare, rektor vid svenska normallyceum, ordförande i industriskolans direktion, yliopettaja, ruotsalaisen normalilyseon rehtori, teollisuuskoulun johtokunnan esimies. 90.
- Kilpinen, K., mekanisk arbetare, kone-työntekijä. 89.
- *Kivekäs, L., vicehäradschef, sakförare, varatuomari, asianajaja. 90.
- Kjälman, G. A., snickare, puuseppä. 90.
- Koivistoinen, J., bagare, leipuri. 90.
- Kollin, W., kakelugnsmakare, uunintekijä. 90.
- *Kolster, R., ingenjör, lärare i maskinbyggnad vid polytekniska institutet, insinööri, koneakennuksen opettaja polyteknillisessä opistossa. 90.
- *Koroleff, W. J., handlande, direktör i folkbanken, kauppias, kansanpankin ti-rehtöri. 90.
- Kreison, A., smed, seppä. 90.
- *Krogius, L., vicekonsul, varakonsuli. 90.
- Kuittinen, J. H., skräddare, räätäli. 84, 90.
- *Kulhem, S., verkställande direktör för försäkringsbolaget Fennia, vakuutusosakeyhtiö Fennian toimeenpaneva ti-rehtöri. 90.
- Kumpuniemi, M., bokbindare, kirjansitoja. 88.
- Kumpulainen, Sofia, sömmerska, ompeliatar. 90.
- Kurki, O., flare, viilaaja. 90.
- *Kurtén, U., assessor, verkställande direktör i lifförsäkringsbolaget Kaleva, ledamot af regeringens arbetareförsäkringskomité, assessori, vakuutusosakeyhtiö Kalevan toimeenpaneva ti-rehtöri, hallituksen asettaman työväenvakuutuskomitean jäsen. 90.
- Kylander, A., kakelugnsmakare, uunintekijä. 89.
- Kytö, T., körsnärsgesäll, turkkurinkisälli. 84.
- Laamanen, A., skomakare, suutari. 87, 90.
- *Lang, J. N., professor i ekonomisk rätt och nationalekonomi, kansallistalouden professori. 90.
- Lagerbohm, A. F., bleckslagare, läkiseppä. 90.
- *Lagerborg, H., generalpostdirektör, ordförande i postsparbankens styrelse, ylitestitirehtöri, postisäästöpankki johtokunnan esimies. 90.
- Lahti, T., skomakare, suutari. 90.
- Lahtinen, A. N., körsnärsgesäll, turkkurinkisälli. 88, 90.
- Lahtinen, J., målare, maalari. 88, 90.
- Laine, G., dräng, renki. 84.
- *Laethén, R., direktör i Kansallis-Osakepankki, Kansallis-Osakepankin ti-rehtöri. 90.
- *Laethen, N., fru, rouva. 90.
- Larsson, O., bokbindare, kirjansitoja. 90.
- Laurila, J., flare, viilaaja. 90.
- Laurila, K., mekaniker, konetaituri. 90.
- Lehtinen, E. W., plåtslagare, peltiseppä. 90.
- Leino, N., bagare, leipuri. 88.
- Leino, O. D., målaregesäll, maalarinkisälli. 90.
- *Lemström, S., professor i fysik, fysikan professori. 90.
- *Lille, E., lektor, lehtori. 90.
- *Lille, W. O., ingenjör, insinööri. 90.
- *Lilius, A., vicehäradschef, varatuomari. 90.
- Lilja, O. J., bokbindare, kirjansitoja. 88.
- *Liljeblad, V. E., direktör i Finlands statskontor, Suomen valtiokonttorin ti-rehtöri. 90.
- Liljeberg, Hilda, sömmerska, ompeliatar. 90.
- Liljeberg, Klara, sömmerska, ompeliatar. 90.
- Liljeroos, Aina, sömmerska, ompeliatar. 90.
- Liljeroos, K., jernsvarfvare, rautasorvari. 89.
- Liljeroos, bokbindare, kirjansitoja. 90.
- Liljebäck, M. E., fru, rouva. 87.
- Lillström, A. F., målare, maalari. 86.
- Lindblad, L. M., byggmästare, rakennusmestari. 86.
- Lindberg, G. E., bagare, leipuri. 90.
- Lindberg, K., jernsvarfvare, rautasorvari. 90.
- *Lindeberg, K. L., kansliråd, yrkesinspektör, kanslianeuvos, ammatintarkastaja. 90.
- *Lindelöf, L., verkligt statsråd, öfverdirektör för skolväsendet, bankfullmäktig, finska vetenskapssocietetens ständiga sekreterare, todellinen valtioneuvos, kouluylihallituksen ylitirehtöri, pankkivaltuutsmies, Suomen tiedeseuran alituinen sihteri. 90.
- *Lindén, K., medicine och kirurgie doktor, lääketieteen ja kirurgian tohtori. 90.

- Lindeqvist, W., bleck- och plåtslagare, läkki ja peltiseppä. 90.
- Lindfors, K. A., kakelugnsmakare, uunintekii. 90.
- Lindfors, Magnus, typograf, latoja. 84.
- Lindfors, Rosa, sömmerska, ompeliatar. 90.
- Lindgren, K., jernsvarfware, rautasorvari. 88.
- Lindgren, Olga, fröken, neiti. 90.
- Lindgren, W., bleckslagarlärning, läkkipänpililas. 90.
- Lindholm, C. A., stationskarl, asemamies. 87.
- Lindholm, F., målare, maalari. 86.
- Lindholm, F. W., målaregesäll, maalarinkisälli. 90.
- Lindholm, G., bagare, leipuri. 88.
- Lindholm, H., metallisvarfware, metallisorvari. 90.
- Lindholm, Mathilda, sömmerska, ompeliatar. 90.
- *Link, Rosa, fröken, neiti. 90.
- Lindqvist, Aina, bokbinderska, kirjansitojatar. 90.
- Lindqvist, G., ingenjör, insinööri. 88.
- Lindqvist, K., fältskär, haavalääkäri. 84.
- Lindroos, Augusta, sömmerska, ompeliatar. 90.
- *Lindroos, C., fru, rouva. 90.
- Lindroos, F. M., målare, maalari. 90.
- Lindroos, Hulda, fröken, neiti. 90.
- Lindroos, K. O., kopparslagare, vaskiseppä. 85, 90.
- Lindroos, Mathilda, sätтарinna, latojatar. 90.
- Lindroos, Sigrid, fröken, neiti. 86.
- *Lindroth, B. E., verkställande direktör i Helsingfors folkbank, Helsingin kansanpankin toimeenpaneva tirehtöri. 90.
- Lindroth, C., slagtare, teurastaja. 87.
- Lindroth, K., filare, viilaaja. 84, 86.
- Lindroth, Wilhelmina, fru, rouva. 90.
- Lindstedt, Fanny, sömmerska, ompeliatar. 84.
- Lindstedt, Ida, fröken, neiti. 84.
- Lindström, Agnes, sömmerska, ompeliatar. 90.
- Lindström, I., bagare, leipuri. 88.
- Lindström, J., kakelugnsmakare, uunintekii. 89.
- Lindvall, K., jernsvarfware, rautasorvari. 89.
- Lodman, K. F., skomakare, suutari. 84.
- Lohman, K. F., bleckslagare, läkkiseppä. 90.
- *Lohman, H. E., byggmästare, rakennusmestari. 90.
- Lohman, K. J., bagare, leipuri. 90.
- Lundberg, A. C., bokbindare, kirjansitoja. 90.
- Lundqvist, Anton, körsnär, turkkuri. 84.
- Lundqvist, J. A., bleckslagare, läkkiseppä. 90.
- Lundqvist, J. F., körsnär, turkkuri. 84.
- Lydman, A. J., bagare, leipuri. 90.
- Lyyränen, K., kakelugnsmakare, uunintekii. 89.
- Långström, A., skomakare, suutari. 90.
- Löfdahl, Mathilda, fröken, neiti. 90.
- *Löfgren, Elisabeth, fru, viceordförande för finsk qvinnoförening, rouva, Suomen naisyhdistyksen varapuheenjohtaja. 90.
- *Löfgren, V., magister, hufvudredaktör för Uusi Suometar, ledamot af regeringens arbetareförsäkringskomité, Uuden Suometaren päätoimittaja, hallituksen asettaman työväenvakuutuskomitean jäsen. 90.
- Löfgren, K., bleckslagarmästare, läkkiseppämestari. 86, 90.
- *Löfström, Th., medicinedoktor, lääkietieteen tohtori. 90.
- *Lönnbeck, A., magister, bibliotekarie i geografiska föreningen, maisteri, maantieteellisen seuran kirjastonhoitaja. 90.
- Lönnberg, Ida, sömmerska, ompeliatar. 90.
- Lönnbohm, K., magister, maisteri. 90.
- Lönnbohm, V., byggmästare, rakennusmestari. 88.
- Lönnroth, E. G., bagare, leipuri. 90.
- Lönnroth, Julia, sömmerska, ompeliatar. 90.
- Lönnroth, O., ingenjör, insinööri. 89.
- Malin, D., snickare, puuseppä. 90.
- Malin, O. R., jernsvarfware, rautasorvari. 88.
- Malm, A., kakelugnsmakare, uunintekii. 89.
- *Malmström, G., hufvudredaktör för tidn. Finland, Finlandin päätoimittaja. 90.
- Malmström, J. A., fabriksarbetare, tehtaantyömies. 84, 90.
- Mandelin, K., typograf, latoja. 87.
- Matilainen, J., målaregesäll, maalarinkisälli. 90.
- Mattlin, Aina, fröken, neiti. 88.
- Mattsson, Hilma, handelsbiträde, kauppa-apulainen. 90.
- Mattsson, Ida, sömmerska, ompeliatar. 90.

- *Mela, A. J., lektor, lehtori. 90.
- *Messman, S. W., magister, redaktionssekreterare i Uusi Suometar, maisteri, Unden Suomettaren toimitussihteri. 90.
- *Meurman, A., kommunalråd, bankfullmäktig, kunnallisneuvos, pankkivaltuusmies. 90.
- Mickelsson, Hanna, fröken, neiti. 87.
- Mieritz, F., arkitekt, arkkitehti. 88.
- Moilanen, A., skomakare, suutari. 86.
- Munk, Alma, sömmerska, ompeliatar. 90.
- Mäkelä, Katharina, sömmerska, ompeliatar. 90.
- *Neovius, F., general, ordförande i sällskapet för Finlands geografi, kenraali, Suomen maantieteellisen seuran esimies. 90.
- Nevalainen, O., skräddare, räätäli. 84.
- Nieminen, J. A., kakelugnsmakare, uunintekijä. 89.
- Nieminen, J., målaregesäll, maalarinkisälli. 90.
- Nikolajeff, S., restauratör, ravintolainpitäjä. 89.
- Niska, G. A., bokbindarmästare, kirjansitojamestari. 84.
- *Nissinen, Allii, fröken, författarinna, neiti, kirjailija. 90.
- Nordberg, A., arkitekt, arkkitehti. 89.
- *Nordblad, A. W., assistentläkare, lääkäri. 90.
- Nordling, E., maskinmästare, konemestari. 84.
- Nordin, G., skräddaremästare, räätälimestari. 86.
- Nordlin, H. W., handlande, kauppias. 84.
- Nordman, Ida, sömmerska, ompeliatar. 90.
- *Nordman, T., medicinedoktor, lääketieteen tohtori. 90.
- Nordmann, P., filosofiedoktor, hufvudredaktör för „Land och Stad“, filosofian tohtori, „Land och Stad“ nimisen sanomalehden päätoimittaja.
- Nordbäck, Ida, sömmerska, ompeliatar. 90.
- Nordström, Amanda, sömmerska, ompeliatar. 90.
- Nordström, G. B. L., bagare, leipuri. 90.
- Norkko, A., litteratör, kirjailija. 90.
- Norkko, Edla, fru, rouva. 90.
- Nottinen, N. I., filare, viilaaja. 90.
- Numberg, F., verkmästare, työnjohtaja. 84.
- Nummelin, Aina, sömmerska, ompeliatar. 90.
- Nummelin, J. V., kakelugnsmakare, uunintekijä. 90.
- Nyberg, A. N., byggmästare, rakennusmestari. 89.
- Nyberg, J. M. K., bleckslagare, läkiseppä. 89.
- Nybäck, J. R., jernsvarivare, rautasorvari. 89.
- Nyholm, C. O., verkmästare, työnjohtaja. 87.
- Nyholm, W., stenslipare, kivenhijoja. 90.
- Nylund, O. V., plåtslagare, peltiseppä. 90.
- Nyman, F. W., bokbindare, kirjansitoja. 90.
- Nyman, H. J., snickarmästare, slöjdlärare, puuseppämestari, veistoopettaja. 84.
- Nyman, J., skeppsbyggmästare, laivarakennusmestari. 85.
- Nyman, J., bleckslagare, läkkiseppä. 90.
- Nyman, K., gjutare, valaja. 89.
- Oksanen, J., bokbindare, kirjansitoja. 90.
- Oksanen, V., filare, viilaaja. 90.
- Olander, O., skräddaremästare, räätälimestari. 84.
- Ollakka, J., jernsvarfvare, rautasorvari. 90.
- Ollila, J. A., skomakare, suutari. 90.
- Ollila, J., bleckslagarelärling, läkkiseppäoppilas. 90.
- Orrela, F. M., målare, maalari. 89.
- Paatinen, A., bagare, leipuri. 89.
- Pakalin, Maria, sömmerska, ompeliatar. 90.
- Palander, K. E., filare, viilaaja. 87, 90.
- Palén, E., bagare, leipuri. 90.
- Palen, W., bagare, leipuri. 90.
- Palenius, A., skomakare, suutari. 87.
- *PalMBERG, A., medicine och kirurgiedoktor, provinciallärare, lääketieteen ja kirurgian tohtori, piirilääkäri. 90.
- Palmén, E. G., friherre, professor i finsk, rysk och nordisk historie, ledamot af finska historiska samfundet, vapaaherra, suomen, venäjän ja pohjoismaiden historian professori, „Walvojan“ aputoimittaja, historiallisen seuran jäsen. 85.
- *Palmén, J. A., friherre, professor i zoologi, vapaaherra, eläintiedien professori. 90.
- *Palmén, K. E., friherre, ingeniör, prorektor vid polytekniska institutet, vapaaherra, insinööri, polyteknillisen opiston varatirehtöri. 90.
- Palmén, K. A., plåtslagarmästare, peltiseppämestari. 90.
- *Palmgren, O., justitieborgmästare, oikeuspoormestari. 90.

- *Palmroth, Fr., protokollsekreterare, protokollasihteri. 90.
- Partanen, Fanny, fröken, neiti. 90.
- Paukkula, V., byggmästare, rakennusmestari. 90.
- Paulson, G., bokbindare, kirjansitoja, 89, 90.
- Pehkonen, J., typograf, ledamot af regeringens arbetareförsäkringskomité, latorja, hallituksen asettaman työväenvaltuuskomitean jäsen. 84.
- Pehkonen, A. J., plåtslagare, peltiseppä. 88.
- Pettersson, J. E., målaregesäll, maalarinkisälli. 90.
- Pettersson, V., faktor, redaktör för „Lördagsqvällen“, faktori, „Lördagsqvällen“ toimittaja. 84.
- Peräntie, K., student, ylioppilas. 90.
- *Pfalz, L. von, vicehäradshöfding, senatskammarförvandt, varatuomari. 90.
- Pilsudsky, B., handelsbiträde, kauppaapulainen. 84.
- Pulkkinen, P. F., filare, viilaja. 90.
- Putkonen, H., jernsvarfvare, rautasorvari. 89.
- *Qvist, E., kansliråd, direktör för polytekniska institutet, kanslianeuvos, polyteknillisen opiston tirehtöri. 90.
- Rautanen, A., bagare, leipuri. 89.
- Rautell, U., målare, maalari. 90.
- Rautio, K., skomakare, suutari. 90.
- *Rein, Th., kansliråd, rektor för universitetet, kanslianeuvos, yliopiston rehtori. 90.
- *Renlund, K. H., handlande, direktör i folkbanken, kauppias, kansanpankin tirehtöri. 90.
- Ringbom, kopparslagare, vaskiseppä. 90.
- Roine, K. J., skomakare, suutari. 90.
- Rosenberg, F. L., maskintryckare, konepainaja. 89.
- Rosenberg, J., bagare, leipuri. 90.
- Rosenberg, K. V., snörmakare, nyöripunaja. 84.
- Rosendahl, Hanna, sömmerska, ompelitar. 90.
- Rosengren, Anna, sätтарinna, latojatar. 84.
- *Rothsten, F. W., magister, finska litteratursällskapets sekreterare, maisteri, suomalaisen kirjallisuuden seuran sihteri. 90.
- *Runeberg, J. W., professor i medicinsk klinik, ordförande för stadsfullmäktige, lääkätieteen professori, kaupungin valtuusmiesten puheenjohtaja. 90.
- Ruuska, G. A., plåtslagare, peltiseppä. 86, 90.
- *Ruuth, J. W., filosofiedoktor, aktuarie i statsarkivet, sekreterare i historiska samfundet, filosofian tohtori, valtioarkiston aktuario, historiallisen seuran sihteri. 90.
- Rumentzeff, Anna, sömmerska, ompelitar. 90.
- Rydman, Anna, folkskolelärarinna, kansakoulunopettajatar. 89.
- Ryynänen, K., fabriksarbetare, tehtaantöömies. 88.
- Rönneberg, Anna, fröken, neiti. 87.
- Rönneberg, J. F., målaregesäll, maalarinkisälli. 90.
- Saari, P., bokbindare, kirjansitoja. 90.
- *Saelan, Th., professor, professori. 90.
- Sahlberg, J. A., målare, maalari. 90.
- Sahrberg, A., slagtare, teurastaja. 85.
- *Sahlsten, C. W., hofråd, kamrerare i civilstatens enke- och pupillkassa, hovineuvos, sivilivirkamiehistöen leski- ja orpokassan kamreri. 90.
- Saksa, O., skomakare, suutari. 90.
- Sala, J., bleckslagare, läkkiseppä. 90.
- *Sala, N., skådespelare vid finska teatern, näyttelijä. 90.
- Salenius, Fanny Helena, bokbinderska, kirjansitojatar. 90.
- Salmi, J., skomakare, suutari. 85, 90.
- Salmi, L., cementarbetare, sementtityömies. 89.
- Salo, L. O., student, ylioppilas. 89.
- Salonen, W. F., bagare, leipuri. 90.
- Sand, E., bokbindare, kirjansitoja. 90.
- Sandberg, J. T., skräddare, räätäli. 84.
- Sandelin, Blondine, fröken, neiti. 88, 90.
- *Sandmark, C. G., öfverintendent i industristyrelsen, skattmästare för finska konstföreningen, teollisuushallituksen yliintendentti, Suomen taideseuran rahastonhoitaja. 90.
- Sarlin, E., kakelugnsmakare, uunintekijä. 89.
- *Sauren, K. W., magister, maisteri. 90.
- Saxen, J., pannsmed, pannuseppä. 90.
- *Schildt, H., handlande, kauppias. 90.
- Schneider, Maria, bokbinderska, kirjansitojatar. 86.
- Schneidler, Ida, fru, rouva. 84.
- Schrowe, T. A. von, bagare, leipuri. 88.
- *Schulten, M. W. af, friherre, professor i kirurgi, vapaaherra, kirurgian professori. 90.

- Schwentzon, K. E., bokhållare, kirjanpittäjä. 84.
- Schwentzon, Serafina, fru, rouva. 84.
- *Schybergsson, E., justitierådman, medarbetare i „Nya Pressen“, oikeusraatimies, Uuden Pressenin aputoimittaja. 90.
- Seger, Ida, fröken, neiti. 89.
- Seger, J. E., filare, viilaaja. 89.
- Selenius, Aina, bokbinderska, kirjansitojatar. 88.
- *Selin, F. W., öfverstelöjtnant, everstiluutnantti. 90.
- Selin, K., plåtslagare, peltiseppä. 90.
- Sellstén, N., stadsfogde, kaupunginvouti. 89.
- Seteri, Johan Viktor.
- Sevon, J. E., kakelugnsmakare, uunintekkiä. 89.
- *Sevonius, T., redaktionssekreterare i Hufvudstadsbladet, toimitussihteri. 90.
- *Sidorow, P., handlande, kauppias. 90.
- *Sievers, R., medicine och kirurgiedoktor, docent i iure medicin, lääketieteen tohtori, dosentti. 90.
- Sihvola, E., byggnadsritare, rakennuspiirustaja. 90.
- *Sihvonen, J. J., pastor, pastori. 90.
- Sihvonen, J. F. O., bokbindare, kirjansitoja. 90.
- Silander, Th., pannsmed, pannuseppä. 88.
- Sirén, A. A., byggmästare, rakennusmestari. 90.
- Sivenius, K. G., byggmästare, ordförande för Suomalainen sivistysseura, rakennusmestari, Suomalaisen sivistysseuran esimies. 84.
- *Sjöberg, C. O., redaktör för Päivälehti, Päivälehten toimittaja. 90.
- Sjöblom, Alma, sömmerska, ompeliatar. 90.
- Sjöholm, J. H., kassör, magasinförvaltare, kassööri, makasiininhoitaja. 84.
- *Slotte, K. F., filosofiedoktor, lärare i fysik vid polytekniska institutet, filosofian tohtori, fysikan opettaja polyt. opistossa. 90.
- *Slöör, K. A., hofråd, hufvudredaktör för Suomalainen Wirallinen Lehti, hovineuvos, Suomalaisen Wirallisen Lehden päätoimittaja. 90.
- Smälén, A. A., bleckslagare, läkkiseppä. 85, 90.
- Smedjestränd, A., jernsvarfvare, rautasorvari. 88.
- Smedlund, Edla, sömmerska, ompeliatar. 90.
- Smölén, Axa, fröken, neiti. 90.
- Snell, J. A., typograf, latoja. 85, 90.
- *Snellman, J. L., senatskanslist, författare af arbetet „Bränvinslagstiftningen i Tyskland“ o. s. v., senatinkanslisti, 90.
- Sohlberg, G. W., bleckslagaremästare, läkkiseppämästari, tehtailia. 84.
- *Sohlman, J. G., chef för k. senatens kanliexpedition, keis. senatin kansliatoimikunnan päällikkö. 90.
- Sokoloff, N., handelsbiträde, kauppa-apulainen. 89.
- *Soini, W., magister, redaktör för Uusi Suometar, maisteri, Uuden Suomettaren toimittaja. 90.
- *Solitander, C. P., bergsintendent i industristyrelsen, vuoriintendentti teollisuushallituksessa. 90.
- Ständering, U., kontorist, konttoristi. 84.
- *Stenberg, A., ingenjör, insinööri. 90.
- *Stenberg, E. A., filosofiedoktor, docent i matematik, filosofiantohtori, matematikin dosentti. 90.
- *Stenbäck, J., arkitekt, lektor i byggnadslära vid industriskolan, arkkitehti, rakennusopin lehtori teollisuuskoulussa. 90.
- Stenius, A. W., bagare, leipuri. 88.
- *Stenroth, O., direktör i Kansallis-Osakepankki, Kansallis-Osakepankin tirehtöri. 90.
- Stenroos, F. W., bagare, leipuri. 88.
- Stigell, H. J., fabrikör, ledamot af kyrkorådet, tehtailia, kirkkoraatin jäsen. 84.
- *Stockmann, G. F., kommerseråd, kauppaneuvos. 90.
- *Stockmann, K., konsul, konsuli. 90.
- Stordell, J. A., målaregesäll, maalarinkisälli. 90.
- Strand, W., bleckslagare, läkkiseppä. 85, 90.
- Strandberg, G. F., bagare, leipuri. 88.
- Strahoff, W., maskiningeniör, koneinsinööri. 90.
- *Streng, A., öfverinspektör vid skolöfverstyrelsen, kouluylihallituksen ylitarkastaja. 90.
- Strömberg, K., jernsvarfvare, rautasorvari. 89.
- Strömmer, A. E., glasmästare, lasimestari. 87.
- *Stude, Aug., handlande, kauppias. 90.
- Ståhlberg, K. W. 90.

- Sucksdorff, G., juriskandidat, kammarförvärd, lakitieteen kandidaatti. 85.
- *Sucksdorff, W., medicinedoktor, docent, sundhetsinspektör, lääketieteren tohtori, dosentti, terveysthoidon tarkastaja. 90.
- Sundbäck, A., fru, rouva. 86.
- Sundbäck, K. A., fabrikant, tehtailia. 86.
- *Sundell, A. F., professor, professori. 90.
- Sundholm, C., skräddare, räätäli. 90.
- Sundman, G., vicekonsul, artist, varakonsuli, taiteilia. 87.
- Sundström, M., byggmästare, rakennusmestari. 90.
- Sundström, M., fru, rouva. 90.
- *Sundvik, E., professor, professori. 90.
- Suokas, M., kakelugnsmakare, uunintekä. 89.
- Suominen, K. J., snickare, puuseppä. 90.
- Svartström, F., jernsvarivare, rautasorvari. 90.
- *Synnerberg, filosofiedoktor, öfverinspektör i skolöfverstyrelsen, filosofian tohtori, kouluylihallituksen ylitarkastaja. 90.
- Säll, J., skomakare, suutari. 90.
- Söderbohm, K. H., bleckslagarlärling, läkkiseppänoppilas. 90.
- *Söderhjelm, W., filosofiedoktor, docent i romanisk filologi, filosofian tohtori, dosentti. 90.
- Söderlund, Anna, modist, ompeliatar. 86, 89.
- Söderlund, E. W., typograf, latoja. 88.
- Söderman, K., ingeniör, insinööri. 88.
- Tallberg, J., handlande, kauppias. 84.
- *Tallqvist, H., filosofiedoktor, filosofian tohtori. 90.
- Thunberg, K., stentryckare, kivipainaja. 87.
- *Thylin, O., handlande, kauppias. 90.
- Tikkanen, J. P., bagare, leipuri. 89.
- Tillander, M., jernsvarivare, rautasorvari. 88.
- Tilly, W., bryggeriarbetare, juomatehtaantöyries. 84.
- Tolkkila, G. A., gårdsegare, talonomistaja. 90.
- Tourunen, I., bokbindare, kirjansitoja. 90.
- *Tudéer, O. E., professor i grekiska, kreikan kielen professori. 90.
- Tukiainen, A., maskinist, koneenkäyttäjä. 86.
- Tukiainen, Hanna, fru, rouva. 86.
- *Trygg, Alli, fröken, direktris för „Folkets hem“, redaktris för „Hemmet och Samhället“, neiti, „Kansan kodin“ johtajatar, „Hemmet och Samhället“ lehden toimittaja. 90.
- Granström, Hedvig, handelsbiträde, kauppa-apulainen. 87.
- *Tötterman, K. A. R., professor i biblisk exegetik, professori. 90.
- Unger, J. M., filare, viilaaja. 88.
- Usenius, A. E., tunnbindare, tynnyrintekä. 89.
- *Vasenius, Valfrid, doktor, universitetskassör, medarbetare i „Walvoja“, tohtori, yliopiston kassööri, „Walvojan“ aputoimittaja. 90.
- *Voss-Schrader, A., statsmejerist, valtionmeijeristi. 90.
- *Wadéen, D. J., hofråd, hovineuvos. 90.
- *Wahlfors, K. A., professor i oftalmologi, kommodor för Nyländska jaktklubben, professori, Uudenmaan pursiklubin johtaja. 90.
- Wahlström, F., filare, viilaaja. 89.
- Wallén, A. E., litteratör, kirjailia. 90.
- Wallenius, J. G., plåtslagare, peltiseppä. 90.
- Walkonen, A., fru, rouva. 84.
- Walkonen, Hanna, fröken, neiti. 87.
- Walmqvist, H., fru, rouva. 90.
- Wanselin, G. Th., bokhindare, kirjansitoja. 90.
- Wara, Anna, sömmerska, ompeliatar. 90.
- Waronen, Alexandra, linjererska, viivotajatar. 90.
- *Wasastjerna, O., professor, professori. 90.
- *Wasenius, A. F., konsul, konsuli. 90.
- Wasenius, E. L., målaremästare, maalarinmestari. 90.
- Wasenius, W., urmakare, kelloseppä. 88, 90.
- Wasström, K., instrumentmakare, kaluseppä. 90.
- *Weber, Th., kirurgiedoktor, kirurgian tohtori. 90.
- Wehmas, H., skomakare, suutari. 90.
- *Weissenberg, A. von, prokurator, prokuraattori. 90.
- *Wegelius, M., magister, direktör för musikinstitutet, maisteri, musiikkiopiston tirehtöri. 90.
- Wenttinen, A., skomakaremästare, suutarinmestari. 84.
- Wester, H. G., bleckslagare, läkkiseppä. 90.
- Westerdahl, A. W., smedmästare, seppämestari. 86.
- Westerholm, N., fru, rouva. 86.

- Westerlund, V., kontorsföreståndare, kontoriesimies. 87.
- *Westling, Ö. G., kamrerare i Finlands bank, Suomen pankin kamreri. 90.
- Widemark, J. F., urmakarmästare, kelloseppämestari. 84.
- *Widerholm, O. Th., agronom, agronomi. 90.
- Wicklund, E. G., modellsnickare, malliseppä. 89.
- *Wickström, C. F., bokhandlare, kirjakauppias. 90.
- Wickström, Maria, fröken, neiti. 89.
- Wiik, H., ritarebiträde, piirustajanapulainen. 90.
- Wijkman, S. A. O., bokbindare, kirjansitoja. 90.
- Wikström, F. O., bokbindare, kirjansitoja. 90.
- Wiljakainen, Lina, sömmerska, ompeliatar. 90.
- Wilkki, K., modellsnickare, malliseppä. 90.
- Willandt, G. F., byggmästare, rakennusmestari. 84.
- Willandt, O., bagare, leipuri. 90.
- Willberg, J. A., disponent för spårvägsbolaget, raitiotieyhtiön disponentti. 84.
- Willstedt, V., kakelugnsmakare, uunintekijä. 90.
- Winter, Hanna, fröken, neiti. 89.
- Wirta, W. F., bokbindare, kirjansitoja. 89.
- Wirtanen, G. E., skomakare, suutari. 90.
- Wirtanen, J., skomakare, suutari. 84.
- Wirtanen, O., bagare, leipuri. 88, 90.
- Wolontis, J., restauratör, ravintolapitäjä. 84.
- Worbs, J., bokbindare, kirjansitoja. 90.
- Wright, A. von, mekaniker, koncniekkä. 84.
- Wright, M. von, skulptör, kuvanveistäjä. 84.
- Wright, V. von, fabrikant, medarbetare i Hufvudstadsbladet, direktör i folkbanken, ledamot af regeringens arbetareförtäkringskomité, tehtailia, Hufvudstadsbladet'in aputoimittaja, kansanpankin tirehtöri, hallituksen asettaman työväenvakuutuskomitean jäsen. 84.
- Wuori, A., skräddare, räätäli. 88.
- Wuori, J., maskinsmed, kone-seppä. 84.
- Wäisänen, J., pannsmed, pannuseppä. 89.
- Ågren, Ada, fröken, neiti. 84.
- Åkerlund, J., bleckslagare, läkkiseppä. 89, 90.
- Åström, Sofia, sömmerska, ompeliatar. 90.
- *Åyräpää, M., medicine och kirurgiedoktor, ordförande för sällskapet "Duodecim", lääketiiden ja kirurgian tohtori, "Duodecim" seuran esimies. 90.
- *Öhman, E., politieborgmästare, ordförande för frivilliga brandkårens bestyrkelse, pormestari, vapaaehtoisen palosammutuskunnan puheenjohtaja. 90.
- Öster, G., gipsmakare, kipsityötekiä. 90.
- Österberg, Hanna, fru, rouva. 90.
- Österberg, J., bokbindare, kirjansitoja. 90.
- Österlund, H. Aug., konttorist, konttoristi. 85.
- Österman, Ida, sömmerska, ompeliatar. 90.

Summa medlemmar 715, deraf ständiga medlemmar 21 och årsmedlemmar 694. (År 1889 utgjorde medlemsantalet 379 och år 1888 447).

Jäseniä yhteensä 715, joista 21 alituisia jäseniä ja 694 vuosijäseniä. (V. 1889 oli jäsenluku 379 ja v. 1888 447).

Mietintö yö- ja sunnuntaityöstä leipomalaitoksissa.

Helsingin Työväenyhdistyksen leipuri- ammattiosastolle.

Koska valituksia on kuulunut siitä, että leipuri-ammattilaisten työ Helsingissä on järjestettynä siihen tapaan, että se vahingollisesti vaikuttanee työntekijäin terveyteen, sekä muutamat työnteettäjät ovat olleet ai-keessa määrätä työn käymään myöskin yöllä sunnuntaita vastaan, s. o. tuona ainoana yönä, jona leipurityöntekijät tähän saakka ovat olleet työstä vapaina, on leipuri-ammattiosasto pyytänyt toimikuntaa, johon allekirjoitta-neet ovat jäseniksi valitut, mainituista olosuhteista lähem-min tutkittuansa tekemään ehdotuksen toimenpiteiksi, jotka olisivat omansa varjelemaan leipurityöntekijöitä liialta rasittumiselta ammatissaan.

Tätä tehtäväänsä suorittaessaan on toimikunta kat-sonut velvollisuudekseen hankkia selkoa siitä tavasta, millä leipuriammatin työ on järjestettynä ei ainoastaan Helsingissä ja eräissä muissa Suomen kaupungeissa vaan myöskin muutamissa suurissa kaupungeissa ulkomaalla. Kysymyksiin työajan pituudesta, sunnuntai- ja yötyöstä, työntekijäin terveyden tilasta, palkkasuhteista y. m., joita toimikunta tässä asiassa on lähettänyt työväen- ja am-mattiyhdistyksille koti- ja ulkomaalla, on suurella hy-väntahtoisuudella vastattu; ja näyttävät vastaukset yleensä luotettavilta. Saaduista vastauksista on toimi-

kunta laatinut taulunmuotoisen yhteensovituksen, joka tähän myöskin liitetään.

Mitä ensiksi tulee leipuriammatin olosuhteisiin Helsingissä, niin selviää toimikunnan tutkimuksista, että huomattava muutos parempaan päin on viime vuosina tapahtunut. Kun vielä muutama vuosi sitten työaika säännöllisesti oli 18 tuntia vuorokaudessa, on se nykyään vähennetty 12 tuntiin ei ainoastaan siellä, missä työ tehdään vuoroilla, vaan myöskin muissa suuremmissa leipomalaitoksissa, ja yksistään ne pienemmat verstaat, joissa työ on vähemmin tiukkaa, teettävät työntekijöillään työtä useampia tunteja vuorokaudessa. Myöskin terveyssuhteet työhuoneustossa ja työväen makuuhuoneissa ovat yhä enemmän tulleet huomioon otetuiksi.

Toimikunta tahtoo tässä myöskin lausua, että työntantajain huolenpito työntekijöistään ja heidän pyrintönsä täyttää näiden kohtuullisia vaatimuksia suuressakin määrässä on vaikuttanut leipurityöntekijäin tilan parantamiseksi. Mutta epäkohtia löytyy kuitenkin vielä. Yksityiset työnteettäjät myöntävät yhä vielä työmiehilleen vuorokaudesta niin lyhyen joutohetken, että se tuskin riittää tarpeelliseen uneen ja on aivan riittämätön henkiseen työhön ja virvoitukseen. Siten työskentelevät leipomatuovassa samat henkilöt aina 17 tuntiin vuorokaudessa. Vieläpä on työ pääasiallisesti tehtävä yöllä ja sunnuntai-päivinä ovat työntekijät kaikissa leipomalaitoksissa toimiinsa sidottuina 2—7 tuntia.

Onpa myöskin nähty, etteivät työmiehet voi kauvan kestää rasittavia ponnistuksia täkäläisissä leipomalaitoksissa. Leipurityöntekijöitä on Helsingissä kaikkiaan 134. Näistä ovat kaksi alle 15 ikävuoden, sata kolme 15—25 vuoden välillä, yksikolmatta 25—30 vuoden välillä, neljä 30—35 vuoden välillä, yksi, joka kuitenkin ennen on ollut kaksitoista vuotta työnteettäjänä, 40—45 vuoden välillä, yksi, joka on ollut viisitoista vuotta mestarina, 45—50 vuoden vaiheella, sekä kaksi, joista toinen on

ollut työnteettäjänä noin parikymmentä vuotta, 50—60 vuoden välillä. Tutkimukset ovat osottaneet, että useat vanhemmista työmiehistä siirtyvät vähemmin rasittaviin ammatteihin ja toiset muuttavat maaseudulle, jossa leipomatyö on helpompaa, vaan että myöskin monet työmiehet kuolevat verrattain aikaiseen ja että melkoinen osa sairaloisuutensa tähden joutuu vaivaishoidon rasi-
tukseksi.

Useimmissa maaseutukaupungeissa, varsinkin pienemmissä, ovat olosuhteet leipuriammatissa suotuisamat. Työaika on yleensä lyhempi, kuin Helsingissä, ja sunnuntaityö ei ole sääntönä. Ainoastaan Viipurissa näyttää työ leipomoissa olevan vieläkin ankarampi, kuin Helsingissä; siellä nim. ilmoitetaan työnajan olevan sunnuntai- ja juhlapäivinä yhtä pitkän, kuin arkipäivinä.

Selvää on, että epäkohdat ulkomaan suurissa kaupungeissa ovat tuntuvammat, kuin meillä. Ilmoitukset eräistä laitoksista kertovatkin leipurityöntekijöissä tavattavan tauteja, seurauksina ylenrasituksesta, yötyöstä, ah-
taista ja epäterveysellisistä huoneustoista sekä ilmanvaihdon puutteellisuudesta. Enimmissä niistä ulkomaan kaupungeista, joista toimikunta on saanut vastauksia kysymyksiinsä, sanotaan työmiesten nauttivan ateriansa työhuoneessa, jota vastoin meillä yleensä on erityiset ruokahuoneet. Kuitenkin tavataan ulkomaan kaupungeissa työjärjestelmiä, jotka kyllä saattaisivat olla esimerkkinä meillekin. Niinpä on katsottu mahdolliseksi välttää säännöllistä sunnuntaityötä sellaisissakin kaupungeissa, kuin Manchester, Edinburg, München ja Tukholma. Lontoossa tehdään sunnuntaina työtä ainoastaan 10—1 päivällä. Edinburgissa on leipomatyö järjestettynä sangen edulliseksi työmiehille. Työtuntien luku on kaikkiaan 55 viikossa, joista yhteensä $47\frac{1}{2}$ tuntia viikon viitenä ensimmäisenä päivänä, eli $9\frac{1}{2}$ tuntia päivässä, sekä lauantaina $7\frac{1}{2}$ tuntia. Yötyötä sanotaan tehtävän ainoastaan kahdessa laitoksessa ja sunnuntaina, kuten edellä mainittiin, ei työtä tehdä ollenkaan.

Toimikunta on arvellut, että meilläkin olisi etupäässä ryhdyttävä rajoittamaan sunnuntai- ja yötyötä. Tuo huolenpito työväen hyväksi, jota työnantajat viime aikoina ovat osoittaneet, antaa syytä olettaa, että koh-
tuullisiin vaatimuksiin tässä suhteessa myönnyttäisiin. Toimikunta on luullut tämän vuoksi voivansa ehdottaa:

että leipuriammattiosasto esittäisi herroille työntcettäjille, että nämät tekisivät suostumuksen, jonka mukaan työtä ei saisi tehdä yöllä sunnuntai- ja juhlapäiviä vastaan eikä vakituista leipurityötä mainittuina päivinäkään; kuitenkin olisi, kilpailun vuoksi kondiittorein kanssa, sokerileipomatyötä tektävä sunnuntai- ja juhla-aamuina kello 6:sta 11:sta e. p.

Sen ohessa, ja koska toimikunta arvelee, että syynä leipurityöntekijäin huonoon kestävyYTEEN etupäässä on yhtäjaksoinen yötyö, vaan kysymys mahdollisuudesta kokonaan sitä poistaa vaatisi perinpohjaisempaa tutkimista, ehdottaa toimikunta:

että leipuriammattiosasto ensi syksynä kutsuisi kaikki leipuriammatin työntcettäjät Helsingissä kokoukseen sopiakseen työmiesten kanssa siitä, eikä kaikki yötyö leipomoissa voisi lakata, paitsi yöllä sunnuntai- tai juhlapäivän jälkeen, jolloin työ voisi alkaa kello 12.

Toimikunta arvaa että tätä viimeistä ehdotusta vastaan muistutetaan, että valmistajat ovat riippuvaiset ostajainsa vaatimuksista ja että yleisö jo on tottunut aamulla saamaan vastaleivottua leipää. Tätä vastaan pyytää toimikunta huomauttaa, ettei mitään tyytymättömyyttä ole kuultu siitä leivästä, jota sunnuntai-aamuna kaupaksi tarjotaan ja joka on leivottu edellisena päivänä. Vieläpä on lääketieteen professori *Hugo Holsti*, joka hyväntahtoisesti on ottanut osaa moninaisiin toimikunnan

keskusteluihin, lausunut, että äsken leivottu leipä ei ole niin terveellistä, kuin leipä, joka on muutamia tuntia ollut valmiina ennenkuin se nautitaan.

Helsingissä 4 p. Heinäkuuta 1890.

A. W. Bläsfeld.

K. F. Kumlander.

Ivar Lindström.

T. A. von Schrowe.

V. von Wright.

T. J. Boisman.

	I.	II.	III.
	Kuinka pitkä on työaika vuorokaudessa säännöllisesti käyvässä liikkeessä.	Kun työtä tehdään useammilla vuoroilla, minä vuorokauden aikana tapahtuu vaihto?	Mitenkä on työ järjestettyä sunnuntai- ja juhlapäivinä?
<i>Helsinki.</i> (v. Schrowe).	Muutamia vuosia takaperin oli 18 tuntinen työ tavallista. Tätä nykyä on pisin työaika 17 tuntia eräissä leipomossa; sitä lähinnä 16 tuntia kuudella työntekijällä, 15 viidellä, 14 yhdellä, 12 neljällä, johon lisäksi tulevat ne neljä leipuria jotka käyttävät vuorotyötä, sekä 10 tuntia kahdella työntantajalla. Suuremmissa leipomoissa on työaika yleensä lyhempi kuin pienemmissä.	Ainoastaan neljässä leipomossa käytetään vuorotyötä (Ekberg, Blåfjeld, Brondin ja Brondin). Työaika on 12 tuntia kummallekin vuorolle, paitsi Blåfjeldillä, jossa päivätyö kestää ainoastaan 11 tuntia, vaan yötyö 12 tuntia. Päivällä työskentelevät alkavat työsä kl. $\frac{1}{2}$ 7 a. p. ja yötyömiehet kl. $\frac{1}{2}$ 5 i. p.	Työhön ruvetaan tavallisesti kello 7 aamulla ja kestää työ 2—7 tuntia.
<i>Porvoo.</i> (Työväenyhdistys).	10 tuntia vuorokaudessa.	Vuorotyötä ei käytetä.	Sunnuntaina ei tehdä työtä. Työ alkaa uudelleen yöllä maanantaita vastaan.
<i>Turku.</i> (Työväenyhdistys; V. Nordlund).	Kiireimpinä aikoina 15—18 tuntia jotakuinkin ankarassa työssä. Työaika ei minään vuoden aikana ole 12—13 tuntia lyhempi.	Samoin.	Työ päättyy lauantaina 4—6 i. p. ja alkaa jälleen yöllä maanantaita vastaan.
<i>Pori.</i> (Työväenyhdistys; V. Lehtonen).	Keskimäärin 12—15 tuntia.	Samoin.	Sunnuntaina ei tehdä työtä.
<i>Tampere.</i> (Työväenyhdistys).	Noin 14 tuntia.	Samoin.	Sunnuntaina ei tehdä työtä.
<i>Kuopio.</i> (Työväenyhdistys; K. Räisänen).	Koko vuorokausi. Ainoastaan yksi yö viikossa vapaa.	Samoin.	Kiireenä aikana tehdään työtä illasta ja aamusta.
<i>Jyväskylä.</i> (Spolander).	Keskimäärin 8 tuntia.	Samoin.	Työhön ruvetaan sunnuntai- ja juhlapäivinä kl. 6 illalla.
<i>Oulu.</i> (Työväenyhdistys; M. Sievistä).	Keskimäärin 13—14 tuntia.	Samoin.	Sunnuntaita ei tehdä.
<i>Nikolainkaupunki.</i> (Työväenyhdistys).	Sääntönä 10—12 tuntia. Kiireimpinä aikoina 12—16 tuntia.	Samoin.	Työ päättyy lauantaina kl. 6 illalla ja alkaa sunnuntaina kl. 6 illalla.
<i>Wiipuri.</i> (Karl Palm).	15—16 tuntia.	Sokerileipurityöhön käytetään eri työväkeä.	Työaika on näinä päivinä tavallisesti pitempi, kuin arkipäivinä.

IV.	V.			VI.	VII.
Mitenkä usein palkat maksetaan ja suorite- taanko työpalkka tahi osa siitä luonnossa, johon kuuluu asunto, ruoka, vaatetus y. m.	Tavataanko työväessä tauteja seurauksina			Nauttivatko työntekijät ateriansa työhuo- neissa.	Mikä on niiden henkilöiden alin ikä, joita yötö- hön käytetään.
	a.	b.	c.		
	työajan pi- tuudesta ja sen jaosta.	epäsuotui- sista olosuh- teista työ- huoneus- tossa.	muista itse työstä riip- puvista syistä.		
Palkat maksetaan osaksi viikolta osaksi kuukau- delta. Oppilaat nautti- vat vuosipalkkaa. Asunto ruoka ja pesu annetaan luonnossa.	Yötöy heikontaa sekä mäkää että terveyttä yleensä.			Löytyy erityisiä ruokahuoneita.	Sääntönä on 15—17 vuotta. Kuitenkin löy- tyy myöskin 14 vuotisia.
Palkat lasketaan vii- kolta, vaan maksetaan tarpeen mukaan.	Ei	Ei	Ei	Työmiehet naut- tivat ateriansa työnantajain perheissä.	Kysynykseen ei ole vastattu.
Palkat jaetaan viikolta. Oppilailla kuitenkin on vuosipalkka. Asunto ja ruoka sisältyvät palk- kaan.	Ei vastausta.			Ateriansa naut- tivat he työn- antajain luona, vaan ei työhuo- neissa.	15 vuotta. 15—18 ikäisillä on kuitenkin lyhempi työaika yöllä.
Työpalkka maksetaan rahassa työntekijäin tarpeen mukaan.	Ei	Ei	Ei	Nauttivat.	16 vuotta.
Palkkaa maksetaan ki- sälleille viikolta 7—9 mk. (paitsi asuntoa ja ruokaa). Oppilailla on 40—100 markkaa vuo- dessa.	Ei	Ei	Ei	Eri ruokahuo- neet.	14 vuotta (kaksi oppilasta eriaas- sa työpaikassa). Yleensä ei käy- tetä niin nuoria.
Kerran viikossa raha- palkkaa kisälleille, ruo- ka ja asunto sekä oppi- laille myöskin vaatteita. Oppilaat saavat rahaa tarpeidensa mukaan.	Ei	Ei	Ei	Samoin.	16 vuotta.
Kisälleillä viikkopalkka. Oppilailla vuosipalkka.	Ei	Ei	Ei	Samoin.	16 vuotta.
Samoin kuin Helsin- gissä.	Ei	Ei	Ei	Samoin.	Yötöitä tavalli- sesti ei tehdä.
Työpalkat jaetaan osaksi viikottain, osaksi tarpeen mukaan. Työnantajat antavat asunnon ja ruoan.	Lifan pitkä työaika on toisinaan vaikuttanut heikontavasti; toisin paikoin on silvottomuus sekä pi- laantunut ilma ahtaissa huoneus- toissa vahingoittanut terveyttä.			Samoin.	18 vuotta.
Samoin kuin Helsin- gissä.	Samoin kuin Helsingissä.			Samoin.	13—15 vuotta.

	I.	II.	III.
	Kuinka pitkä on työaika vuorokaudassa säännöllisesti käyvässä liikkeessä?	Kun työtä tehdään useammilla vuoroilla, minä vuorokauden aikoina tapahtuu vaihto?	Mitenkä on työ järjestettyä sunnuntai- ja juhlapäivinä.
Köpenhamina. (Leipurien ammattiyhdistys).	Ei missään työpaikassa ole aika lyhempi kuin 12 tuntia. Useissa laitoksissa työskennellään aina 16—18 tuntiin vuorokaudessa. Ainoastaan leipomossa «Arbeidernes Faellesbageri» on työaika 10 tuntia.	Missä vuoroilla työskennellään, tapahtuvat vaihdokset kello 6 a. p. ja kello 6 illalla.	Yleensä samoin kuin arkipäivinä. Leipomossa «Arbeidernes Faellesbageri» on vapaata lauantai-aamusta maanantai-aamuun.
Bergen. (Työväenyhdistys).	15 tuntia. Kello 3 e. p.—6 i. p. Klo 6 i. p.—3 a. p. on työ kielletty, ellei työtä tehdä useammilla vuoroilla, joissa työ ei saa kestää 12 tuntia kauvempaa.	Toisin paikoin kello 6 aamulla ja 6 illalla. Toisin paikoin 10 a. p. ja 10 i. p.	Sunnuntai-työ kielletty, paitsi luetelluissa poikkeustapauksissa. («Bagarloven» vuodelta 1885).
Trondhjem. (Työväenyhdistys).	10—14 tuntia. Sääntönä 12 tuntia. Kello 6:sta illalla—3:meen aamulla on työ kielletty missä ei työtä tehdä vuoroilla.	Vuorotyötä ei käytetä.	Sunnuntai-työ ei ole sääntönä.
Tukholma. I. (Leipurityön harjoittajain yhdistys).	Työaika hyvin vaihteleva. Yleensä 14 tuntia. Kello 6 i. p.—2 a. p. ja 7 a. p.—1 j. p.p.	Samoin.	Sunnuntaina ei tehdä työtä. Yleensä alotetaan työ seuraavana arkena klo 4 a. p. Tai-kinan teko jo klo 1 a. p.
Tukholma. II. (Leipurikisällien yhdistys).	11—16 tuntia.	Vuorotyötä ei yleensä käytetä.	Työ päättyy sunnuntai-aamuna klo 1 ja 7 välillä a. p. sekä alkaa uudelleen maanantai-aamuna klo 4. Ei silloinkaan kun 2 juhlapäivää on peräkkäin näinä työtä tehdä.
Göteborgi (Työväenyhdistys).	Vaihteleva työaika. Yleensä 16 tuntia. Toisin paikoin enemmän, toisin paikoin vähemmän.	Tehdään ainoastaan yhdessä leipomossa, jossa käytetään kaksi vuoroa, yksi päivä- ja yksi yön-työtä varten.	Työ päättyy lauantaina j. p. p. 3,30—7 ja alkaa uudelleen sunnuntaina j. p. p. klo 7—12.
Malmö. (Työväenyhdistys).	Keskimäärin 14 tuntia.	Vuorotyötä ei käytetä.	Sunnuntai- ja juhlapäivinä ei tehdä työtä.
Nyköping. (Työväenyhdistys).	16 tuntia.	Samoin.	Työ päättyy lauantaina klo 6 illalla ja alkaa klo 1 yöllä maanantaita vastaan.

IV.	V.			VI.	VII.
Mitenkä usein palkat maksetaan ja suoritetaanko työpalkka tahi osa siitä luonnossa, johon kuuluu asunto, ruoka, vaatetus y. m.	Tavataanko työssä tauteja seurauksina			Nauttivatko työmiehet ateriansa työhuoneissa?	Mikä on niiden henkilöiden alin ikä, joita yötyöhön käytetään?
	a. työajan pituudesta ja sen jaosta?	b. epäsuotuisista olosuhteista työhuoneutossa?	c. muista itse työstä riippuvista syistä?		
Vapaa asunto ja ruoka kuuluvat palkkaehtoihin. Rahapalkat maksetaan viikolta.	Rintatautia ja kolottautia.			Nauttivat.	—
Oppilailla on vuosipalkka, joka maksetaan neljänneksittäin, sekä asunto ja ruoka. Kisäille maksetaan tavallisesti aina rahassa ja viikolta.	Hyvin usein.	Ajoittain myöskin siitä.	—	Samoin.	16 vuotta.
Oppilailla vuosipalkka. Kisäilleillä viikkopalkka. Yleensä kuuluvat ruoka ja asunto palkkaehtoihin.	Ei	Ei	Ei	Eivät.	15—16 vuotta.
Palkat maksetaan viikolta. Ruoka- ja asunto kuuluvat palkkaehtoihin.	Ei	Ei	Ei	Nauttivat.	Lain mukaan 18 vuotta.
Samoin.	Ei	Ei	Ei	Nauttivat muutamien työntekijöiden luona.	Sääntönä 18 vuotta. Poikkeustapauksissa käytetään kuitenkin nuorempia työntekijöitä helpimpiin tehtäviin.
Palkat maksetaan viikottain. Ruoka ja asunto kuuluvat yleensä palkkaehtoihin.	Heikkohermoisuutta yleensä työstä ja huonosta ilmasta tavataan usein. Samoin myöskin äkkinaisiä vilustumisia ja rintatauteja (keuhkotulehdusta y. m.) sekä vanhemmalla iällä kolottautia, seurauksena vaihtelevasta oleskelusta kuumassa leipomatuovassa ja pakkaisessa ulkona.			Nauttivat.	Lain mukaan 18 vuotta.
Palkka lasketaan viikolta; siihen luetaan asunto ja ruoka.	Ei	Ei	Ei	Samoin.	18 vuotta.
Samoin.	Ei mainittavasti.			Samoin.	17 vuotta.

	I.	II.	III.
	Kuinka pitkä on työ-aika vuorokaudessa säännöllisesti käyvässä liikkeessä?	Kun työtä tehdään useammilla vuoroilla, minä vuorokauden aikoina tapahtuu vaihto?	Mitenkä on työ järjestetty sunnuntai- ja juhlapäivinä?
Lontoo. (Työväenyhdistyksen (The labour elector) hoitokomitea).	12—18 jopa 20 tuntia. Aika ei kokonaan kulu työssä, vaan kuitenkin leipomoissa olemiseen, joissa ilmanvaihto yleensä on huono.	Vuororjestelmää ei käytetä yleisesti. Poikkeukset niin harvat, ettei niitä kannata mainita.	Kello 10 a. p.—1 j. p. p. Työhön ruvetaan uudelleen yöllä maanantaita vastaan toisin paikoin klo 12, toisin paikoin klo 2.
Manchester. (Leipurimestarien yhdistys (Master Bakers association)).	11—14 tuntia. Lauvantaina 13—18 tuntia.	Vuorotyötä ei yllämaan tehdä.	Sunnuntaina sekä joulupäivänä ja pitkänä-perjantaina ei tehdä mitään työtä.
Edinburg. (Työväenyhdistyksen kanseli (Edinburgh and District United Trades Council)).	Työtuntien luku viikossa on 55. Näistä 9½ viitenä viikon alkupäivänä sekä 5½ tuntia lauantaina. Yötyötä tehdään ainoastaan kahdessa paikassa.	Samoin.	Sunnuntaityö ei ole sääntönä.
Parisi. (Leipurityöntekijöiden yhdistyksen toimikunta (Chambre syndical des ouvriers boulangers de la Seine)).	10—12 tuntia.	Missä vuorotyötä tehdään, siellä vaihto tapahtuu aamuin ja illoin.	Työtä tehdään sunnuntai- ja juhlapäivinä, samoin kuin arkenakin.
Wien. («Bäcker Zeitungin» toimitus. (Hyvin liioiteltu kertomus).	12—17 tuntia.	Vuorotyötä tehdään ainoastaan missä leivotaan mustaa leipää. Työaika on näissä 24 tuntia yhtämittaa ja vaihto tapahtuu joka aamu 7—8.	Sunnuntaityötä tehdään.
Buda-Pest. I. (Ammattilaisten seura).	13 tuntia, nim.: klo 9 j. p. p.—5 a. p. 7 a. p.—9 a. p. 1 j. p. p.—4 j. p. p. Elinkeinolaissa on työ-aika määrätty korkeintaan 16 tunniksi, siihen lukien 2 tuntia lepo-aikaa.	Vuorotyötä ei tehdä.	Samoin kuin arkipäivinä.
II. (Työväenyhdistys).	14—20 tuntia klo 8:sta j. p. p. klo 4:ään ilta-puolella seuraavana päivänä.	Samoin.	Samoin.
Berlin. (Leipurimestarien yhdistys «Germania»).	Sääntönä 14 tuntia klo 10 i. p.—klo 12 päivällä. Pienissä leipomoissa loppetaan työ kuitenkin klo 8, 9 tai 10 a. p.	Samoin.	Samoin kuin arkipäivinä.
München. (Leipuriyhdistys).	12—17 tuntia, lepoajat siihen luettuina.	Vuorotyötä tehdään ainoastaan harvassa työpaikassa ja vaihto tapahtuu klo 5 a. p.	Lauantai-iltana alkaa työ tuntia aikaisemmin, kuin tavallisesti, ja sunnuntai-aamuna päättyy työ säännöllisesti klo 8.

IV.	V.			VI.	VII.
Mitenkä usein palkat maksetaan ja suorite- taanko työpalkkaa tahi osa siitä luonnossa, johon kuuluu asunto, ruoka, vaatetus y. m.?	Tavataanko työväessä tauteja saturauksina			Nauttivatko työmiehet ateriansa työhuo- neissa?	Mikä on niiden henkilöiden alin ikä, joita yötyö- hön käytetään?
	a.	b.	c.		
	työajan pi- tuudesta ja sen jaosta.	epäsuotui- sista olosuh- teista työ- huoneus- tossa?	muista itse työstä riip- puvista syistä?		
Paietti rahapalkkaa an- tavat useimmat työn- antajat jonkun määrän leipää ja jauhoja. Oi- keastaan tämä ei ole osa palkasta, koska pal- kan maksu tavaroissa on laissa kielletty. Usein kuuluu palkkaehtoihin asunto ja ruoka.		Hyvän il- manvaihdon puute työ- huoneustos- sa vaikuttaa yleensä vah- ingoittava- sti työn- tekijän ter- veyteen.		Nauttivat miltei poikkeuksetta.	Lain mukaan 18 vuotta.
Palkka maksetaan ra- halla joka lauventai. Ainoastaan oppilaat saa- vat osan palkasta vant- teina.	Ei	Ei	Ei	Nauttivat.	18 vuotta.
Työpalkka maksetaan viikolta ja ainoastaan rahalla.		Tauteja ammatityön seurauksina ei yleensä tavata.		Eivät säännöllis- sesti.	Lain mukaan alin ikä 18 vuotta.
Palkat maksetaan ker- ran viikossa rahalla. Sitä paitsi saavat työ- miehet viikossa 1 kilo- grammin painoisen lei- vän.		Yötyö ja jauhojen käsitteleminen pitkinä työaikana ja epäterveel- lisissä, maanpintaa alempana ole- vissa huonustoissa ovat vahin- goittaneet työmiesten terveyttä ja henkistä kehitystä. Lukuaisia työn aikaansaamia tauteja tavataan. Erittäin mainitaan yhtäjaksoisen kaasuvalon yön aikana synnyttä- neen silmätauteja.		Ateriat nautitaan ennen työn alka- mistä ja sen pää- tyttyä. Työ jat- kuu niin yhtä- jaksoisena, ettei ole aikaa ruoka- lepoihin.	—
Palkat maksetaan ker- ran viikossa. Useim- mat työnantajat pidät- tävät kuitenkin ensi- mälisen viikon palkan takauksena. Missä ruo- ka kuuluu palkkaan, ei anneta muuta kuin päi- vällinen.		Lukuaisia tauteja sanotaan olevan; minkälaisia, ei mainita.		Nauttivat.	Lain mukaan 16 vuotta.
Palkat maksetaan ker- ran viikossa. Työmie- het saavat tavallisesti työnantajan luona sekä saavat häneltä murki- nan ja päivällisen. Il- taruon asemasta anno- an joku määrä rahaa.	Ei	Ei	Ei	—	14 vuotta.
Samoin.		Vallitsevana tautina mainitaan kohju. Sen ohessa sanotaan mui- takin ylenrasittumisesta synty- neitä tauteja tavattavan.		Nauttivat.	Samoin.
Vapaa asunto ja ruoka kuuluvat palkkaehtuihin. Rahapalkka maksetaan joka viikko.	Ei	Ei	Ei	Nauttivat useim- miten.	15 vuotta.
Rahapalkka maksetaan kerran viikossa. Palk- kaehtoihin kuuluu ta- vallisesti asunto, ruoka ja olut.		Aineksia näitä tietoja varten puuttuu.		Samoin.	Sääntönä 15 vuotta.

